

Årsrapport
2023

Om PKH

Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet er opprettet av Helse Sør-Øst RHF for å forvalte tjenstepensjonsordningen for yrkesaktive medlemmer, pensjonister og fratrådte medlemmer ved Oslo universitetssykehus HF, Akershus universitetssykehus HF, Vestre Viken HF, Sunnaas sykehus HF, Helse Sør-Øst RHF og Sykehuspartner HF.

Pensjonskassen for
helseforetakene i
hovedstadsområdet

E-post: pkh@pkh.no
Telefon: 22 42 50 00

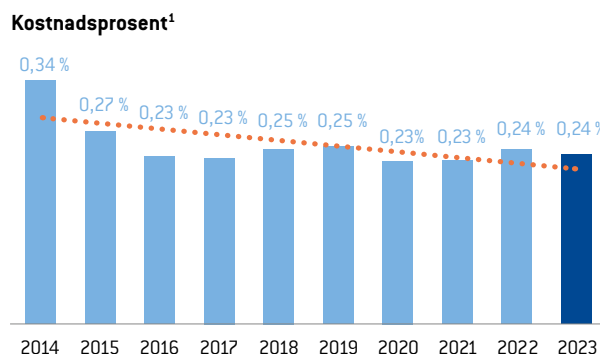
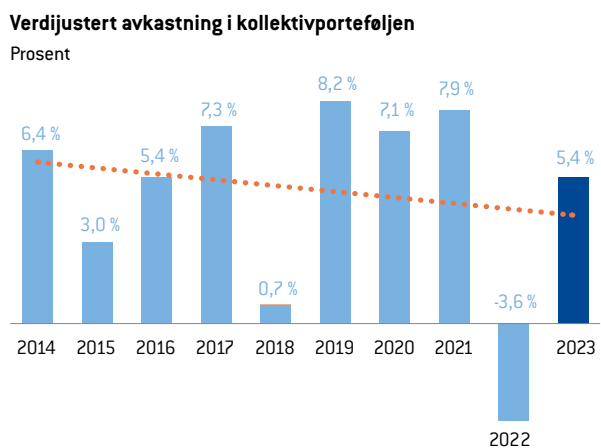
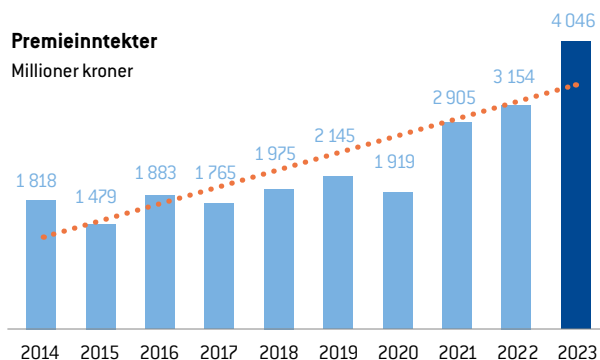
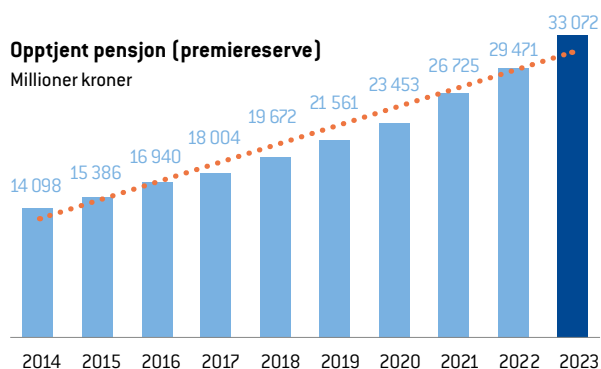
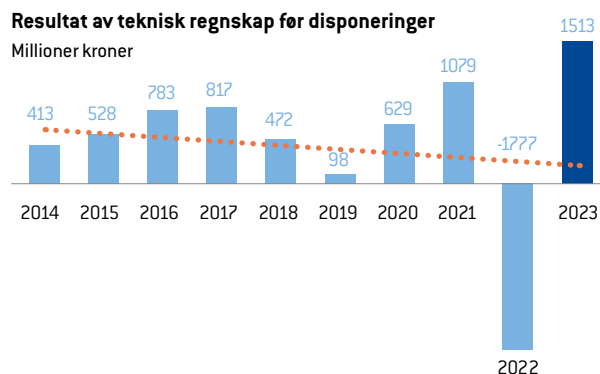
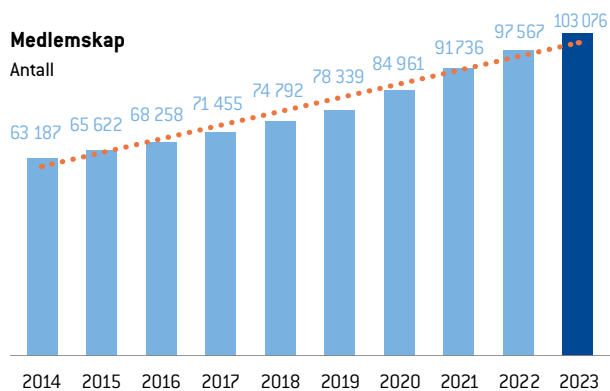
Karenslyst allé 2
0278 Oslo

www.pkh.no

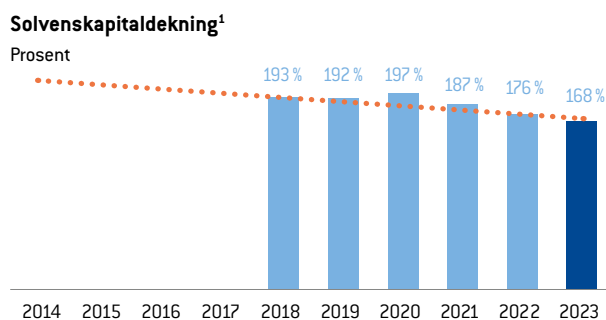
Grafisk produksjon og illustrasjon:
fdesign.no

Foto:
Side 17: Nick Peters
Side 36: Kyrre Sundal
Side 31, 49, 64: Shutterstock
Alle andre foto: Geir Ottesen/Asle Jensen / PKH

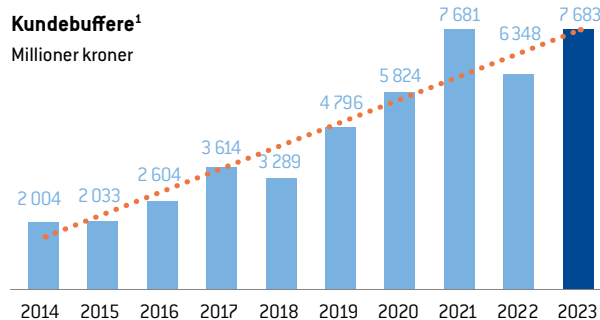
Vekst og lønnsomhet

¹ Forsikringsrelaterte driftskostnader i prosent av gjennomsnittlig premiereserve.

¹ Solvenskapitaldekning ble innført i 2019 for pensjonsforetak. Tall for 2018 er sammenligningstall. Myndighetspålagt minimumsnivå er 100 %.

¹ Tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond frem til 2021. Fra 2022 bufferfond.

Nøkkeltall

Regnskap (TNOK)	2023	2022	2021	2020
Premieinntekter (uten tilflyttede reserver)	4 045 896	3 154 456	2 904 853	1 919 353
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	2 041 382	-1 295 868	1 677 973	1 328 973
Resultat før skattekostnad	265 555	-548 299	141 030	-88 309
Resultat av teknisk regnskap før disponeringer	1 513 198	-1 776 605	1 078 871	629 281
- herav til/fra bufferfond	1 335 020	-1 333 144	-	-
- herav til tilleggsavsetninger	-	-	791 117	322 836
- herav til premiefond	22 361	29 565	294 059	54 908
- herav til premiereserve	-	-	-	436 671
Premiereserver og erstatningsavsetning	33 071 903	29 471 464	26 725 305	23 452 572
Risikoutjevningfond	333 949	317 268	298 448	293 390
Bufferfond ¹⁾	7 682 840	6 347 820	-	-
Tilleggsavsetninger ¹⁾	-	-	2 981 403	1 978 982
Kursreguleringsfond ¹⁾	-	-	4 699 512	3 845 290
Premiefond	379 160	719 544	1 035 094	906 140
Forvaltningskapital	44 274 344	39 860 316	38 458 258	33 095 233
Egenkapital	2 742 751	2 437 153	2 776 435	2 568 848

1) Bufferfond erstatter tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra 2022

Forsikringsrelaterte driftskostnader i % av:

– gjennomsnittlig forvaltningskapital	0,18 %	0,18 %	0,16 %	0,16 %
– brutto premieinntekter	1,83 %	2,18 %	1,97 %	2,67 %
– gjennomsnittlig premiereserve	0,24 %	0,24 %	0,23 %	0,23 %

Soliditet

Solvensmargin	414 %	386 %	318 %	306 %
Solvenskapaldekning	168 %	176 %	197 %	187 %

NØKKELTALL

Pensjon	2023	2022	2021	2020
Antall yrkesaktive medlemmer	27 460	26 697	26 129	24 305
Antall pensjonister (inkl afp 62-64 inkl. refusjonspensjoner)	14 151	13 057	12 088	11 273
Antall fratrådte medlemmer	61 465	57 813	53 519	49 345
Utbetalt alderspensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	626 523	528 208	472 954	408 077
Utbetalt uførepensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	118 990	115 010	104 070	86 856
Utbetalt etterlattepensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	61 213	47 467	42 513	38 735
Utbetalt barnpensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	7 584	6 489	6 491	16 469
Kundetilfredshet aktive (KTI-undersøkelse, 0-100 poeng)	67	63	62	59
Kundetilfredshet pensjonister (KTI-undersøkelse, 0-100 poeng)	79	83	80	78
Omdømmeanalyse interessenter (i prosent)	91	-	87	-

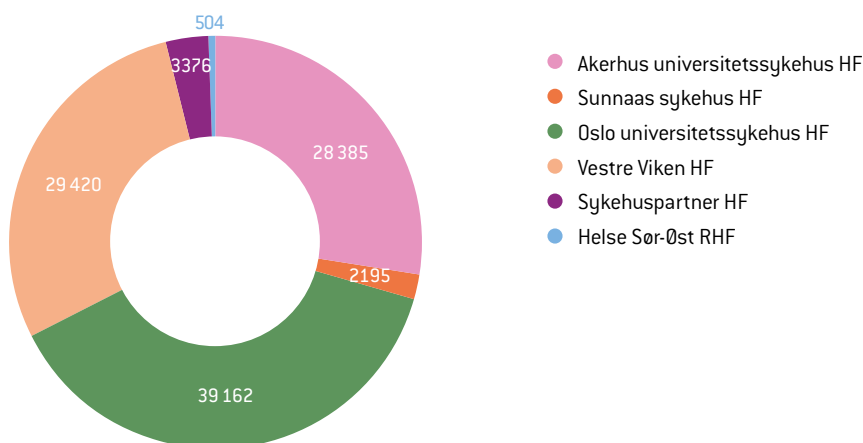
Kapitalforvaltning

Aksjeporteføljen MNOK (ex. eiendom og alternative investeringer)	9 231	7 020	7 978	7 477
Aksjeporteføljen i prosent av investert kapital	20,5 %	17,9 %	20,8 %	22,5 %
Renteporteføljen MNOK	25 366	23 109	22 536	20 050
Renteporteføljen i prosent av investert kapital	56,4 %	58,9 %	58,7 %	60,4 %
Verdijustert avkastning - kollektivporteføljen	5,4 %	-3,6 %	7,9 %	7,1 %
Verdijustert avkastning inkl. utlån og fordringer til markedsverdi - kollektivporteføljen	5,6 %	-5,0 %	7,2 %	7,8 %
Verdijustert avkastning - selskapsporteføljen	4,6 %	-2,8 %	6,3 %	4,4 %
Differanseavkastning etter forvaltningshonorar	-0,4 %	0,4 %	-0,2 %	0,0 %
Avkastning aksjeporteføljen etter forvaltningshonorar	17,1 %	-14,0 %	20,9 %	12,4 %
Differanseavkastning aksjeporteføljen etter forvaltningshonorar	-5,2 %	-0,6 %	-3,8 %	2,4 %
Avkastning renteporteføljen etter forvaltningshonorar	5,1 %	-0,4 %	1,4 %	3,7 %
Differanseavkastning renteporteføljen etter forvaltningshonorar (faktisk allokering)	0,6 %	0,8 %	0,6 %	0,1 %
Antall ansatte i PKH	25	22	22	20

Utvikling i medlemsbestand

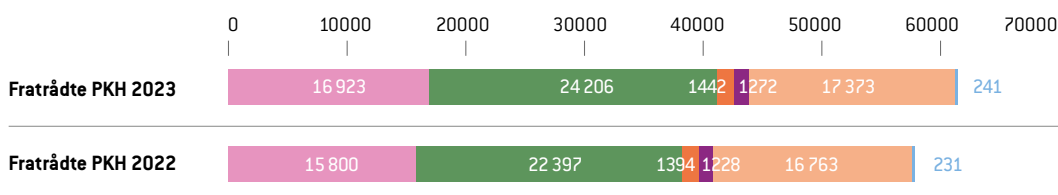
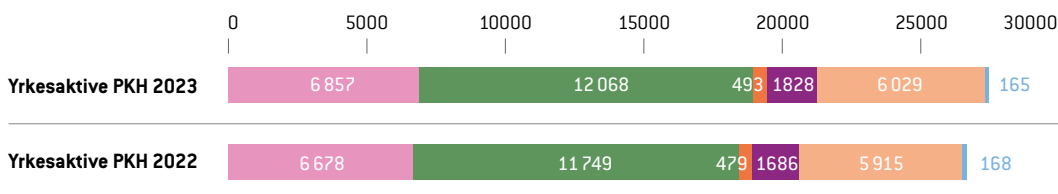
Fra 2022 til 2023 har den totale bestanden økt fra 97 567 til 103 076 medlemskap.

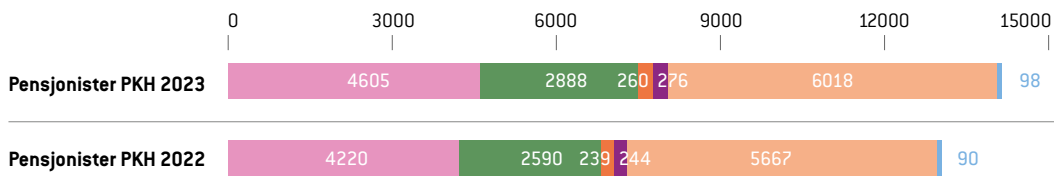
Antall medlemskap per helseforetak

PKHs medlemmer fordeler seg med 26 % på yrkesaktive, 14 % på pensjonister og 60 % er fratrådte.

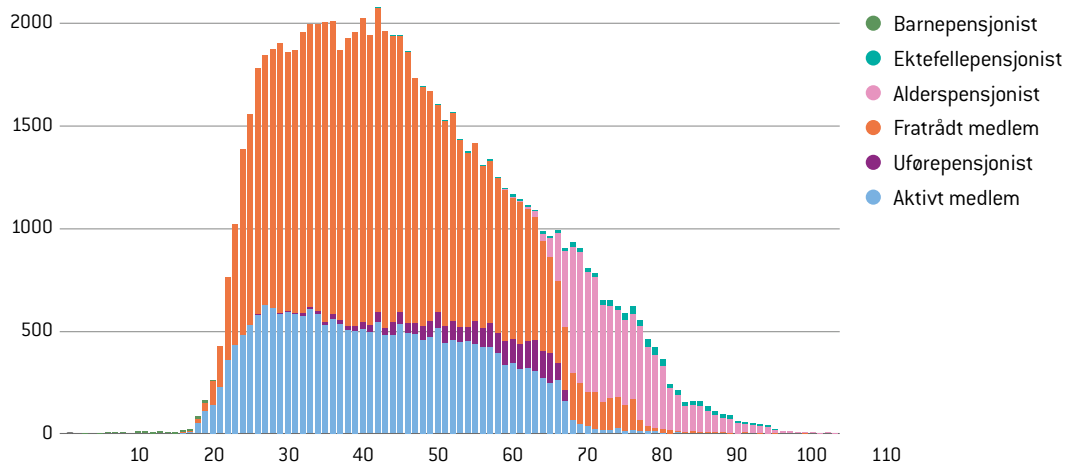
Medlemsbestanden har vokst moderat fra 2022 til 2023 for yrkesaktive og fratrådte medlemmer med henholdsvis 2,87 % og 6,09 %.

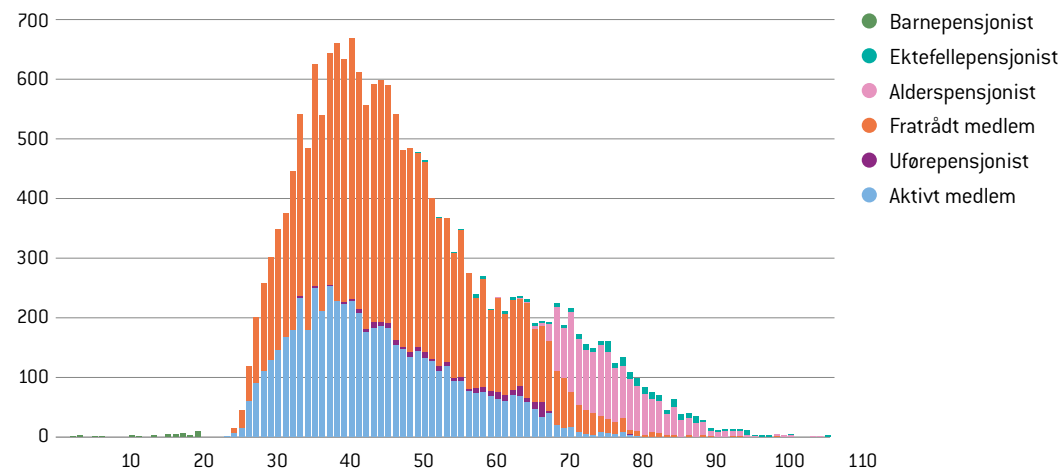

Aldersfordelingen i fellesordning og legeordning

Fellesordning: 83 583 medlemskap

Legeordning: 19 425 medlemskap

Viktige hendelser

20.08.2013

PKH blir stiftet

PKH stiftes 20. august 2013 av Helse Sør-Øst RHF på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. Ved oppstart 1. januar 2014 var vi 6 ansatte.

31.03.2014

Endelig flytteoppgjør

PKH gjennomførte i 2014 en av Norges største flytteprosjekter for pensjonskasser. Alle medlemmer (ca. 59.000) fra de fire avgivende leverandører Vestre Viken Pensjonskasse, KLP, AFPK og DnB var endelig overført 31. mars 2014. Sykepleierne er ikke en del av PKHs bestand. De er i KLP.

01.09.2014

Førte investering i eiendom

PKH gjør sine første direkte investeringer i eiendom ved å kjøpe 90,1 prosent av aksjene i to eiendomsselskaper. Anolitveien er et lager- og kontorbygg som er fullt utleid til Assa Abloy. Glynitveien er et lagerbygg fullt utleid til Orkla Lilleborg.

10.03.2015

Merknadsrapport fra FT

PKH hadde stedlig tilsyn fra Finanstilsynet 10-11 mars. Resultatet fra tilsynet ble mottatt med en endelig merknadsrapport datert 7. desember 2015.

27.10.2016

PKH mottar sølv for sin årsrapport for 2015

PKH fikk sølv i klassen offentlige virksomheter under årets kåring av Farmandprisen 2016.

01.04.2017

Telefontjenesten hentes hjem

PKH velger å hente hjem telefontjenesten til medlemmer fra underleverandør. I KTI undersøkelsen for 2017 økte tilfredsheten hos de som var i kontakt med PKH på telefon vesentlig.

15.12.2017

Investering i fornybar energi

PKH kommitterer kapital til Copenhagen Infrastructure Partners som skal brukes på investeringer innen fornybar energi.

01.09.2018

Egen forvaltning av norske rentepapirer

PKH ansatte 1. august en senior porteføljeforvalter som skal ha ansvaret for alle investeringer i norske rentepapirer. Disse lå tidligere som eksterne mandater hos Nordea og DNB.

2019

Etablering av ny pensjonsavdeling

Styret i PKH vedtok i 2018 å hente hjem medlemsadministrasjon og saksbehandling fra tjenesteleverandør. Det er ansatt 6 årsverk som fra 01.01.2020 skal ivareta alle beregninger og utbetalinger samt kommunikasjon med medlemmer og foretak.

31.12.2019

Høyeste avkastning i PKHs historie

Året 2019 var preget av gode markeder for alle aktivklasser. PKH oppnådde en verdijustert avkastning på 8,2 prosent som er den høyeste siden oppstart av pensjonskassen.

01.01.2020

Ny offentlig tjenestepensjon

Regjeringen og partene i arbeidslivet inngår avtale om ny offentlig tjenestepensjon som innføres med virkning fra 01.01.2020.

12.03.2020

Koronavirus stenger Norge

Norge stenger ned som følge av korona, og hjemmekontorløsning tas i bruk for å levere rett pensjon til riktig tid. Vi møtes på Teams og holder hjulene i gang, mens børsene svinger og vårens seniorseminar må avlyses.

01.11.2021

Etablering av juridisk avdeling

PKH styrker bemanning og kompetanse ved ansettelse av juridisk direktør / leder for compliance.

14.02.2022

Modernisering av forsikringssystemet

PKH har sammen med andre offentlige pensjonskasser inngått en fire års kontrakt med leverandør av forsikringssystem for å modernisere og videreutvikle forsikringssystemet med målsetting om mer effektiv drift og en bedre service til medlemmene.

18.08.2022

Investering i teknologi for lagring av energi

PKH kommitterer kapital til Copenhagen ETF som skal brukes til investeringer i ny teknologi for lagring av energi som eksempelvis grønn hydrogen.

01.01.2023

Etablering av aktuarfunksjon

I forbindelse med IORP II regelverket etablerte PKH egen aktuarfunksjon – foreløpig som eneste pensjonskasse i Norge.

27.09.2023

Stedlig IKT-tilsyn

PKH hadde IKT-tilsyn fra Finanstilsynet. Tilsynet startet 2022 og tilsynsrapporten ble mottatt 27.09.2023.

2023

Omfattende ombruksprosjekt for rehabilitering av Grensen 9B

Omtalt som Norges mest ambisiøse ombruksprosjekt. 40 år gamle kontorlokaler i bygården er omgjort i helt ny drakt. Vekten av alle tilførte ombrukte materialer utgjør mer enn dobbelt av Futurebuilts krav. Blant annet er trikkeskinner og parkett fra Nasjonalmuseet ombrukt.

2023

System for utveksling av medlemstid mellom offentlige ordninger

PKH koblet seg på OFA-løsningen og det ble mer effektiv utveksling av opptjeningstid mellom PKH og de øvrige leverandørene av offentlig tjenestepensjon.

nær

nyttig

nøktern

vi når våre mål

sammen

Innholdsfortegnelse

1 ADMINISTRERENDE DIREKTØR HAR ORDET	s 12
2 INVESTERINGS DIREKTØREN OM FREMTIDSUTSIKTENE	s 18
3 PKHs VIRKSOMHET	s 20
3.1 Hvem er PKH	s 20
3.2 Overordnet strategi	s 21
3.3 Organisering og driftsmodell	s 22
3.4 Ansatte	s 24
3.5 Styret	s 28
4 BÆREKRAFT OG SAMFUNNSANSVAR	s 30
4.1 ESG må gi reell effekt	s 30
4.2 Regelverksutvikling	s 31
4.3 Risikoeer knyttet til bærekraft	s 32
4.4 Strategi innen bærekraft og samfunnsansvar	s 33
4.5 Operasjonalisering av strategi	s 35
4.6 Måling og rapportering	s 38
5 EIERSTYRING, SELSKAPsledelse OG RISIKOSTYRING	s 42
5.1 Styrende organer	s 42
5.2 Selskapsledelse og styringsdokumenter	s 43
5.3 Risikostyring og internkontroll	s 44
6 ÅRSREGNSKAP 2023	s 48
6.1 Styrets årsberetning	s 48
6.2 Resultatregnskap	s 68
6.3 Balanse	s 70
6.4 Kontantstrømoppstilling	s 72
6.5 Endringer i egenkapital	s 73
6.6 Noter	s 74
6.7 Revisors beretning	s107
Ordlister	s109

1 Administrerende direktør har ordet

Vårt fremste ansvar er å sikre en langsiktig og god bærekraftig avkastning for våre helseforetak, samtidig som vi leverer god service til våre medlemmer.

2022 ble et år for historiebøkene – med negativt fortegn. 2023 ble derimot et år med positivt fortegn for både obligasjoner og aksjer. Året endte opp med en verdjustert avkastning på 5,4 prosent i kollektivporteføljen. Det var imidlertid én portefølje som påvirket vår avkastning vesentlig negativt- og det var eiendom. Det er av flere blitt omtalt som årets «krisesektor». PKHs investeringseiendommer ble berørt gjennom store nedskrivninger selv om underliggende drift var god. Å ikke bli tvunget til å selge er avgjørende for å bevare verdier. Vi er en langsiktig investor med god soliditet hvor vi er godt rustet til å kunne stå gjennom slike kriser.

I løpet av 2023 har vi videreutviklet vår medlemsportal for å gjøre den mer brukervennlig og inneholde mer relevant informasjon. Resultatet av vår årlige medlemsundersøkelse for 2023 viser en positiv trend ved at medlemmene er godt fornøyde med hva vi leverer av service og utvikling. ▶

ET ÅR MED GOD AVKASTNING

Ved inngangen til 2023 uttrykte vi igjen bekymring for et år preget av betydelig usikkerhet. Den økonomiske situasjonen var uoversiktlig på grunn av krig i Ukraina, høye energipriser, økende inflasjon og renter, samt geopolitiske spenninger. Mange finansielle risikoindikatorer var på sitt høyeste. Vi vurderte det som en reell sannsynlighet at kjerneinflasjonen kunne vedvare. Sentralbankene sto overfor valget mellom å stramme inn pengepolitikken betydelig for å få ned inflasjonen, med risiko for å utløse en dyp resesjon, eller å være mer moderate i sine tiltak og håpe på at inflasjonen ville avta over tid.

Imidlertid viser erfaringen at ting sjelden utvikler seg som forventet. Sentralbankene implementerte ytterligere innstramminger i pengepolitikken, noe som resulterte i den kraftigste økningen i realrentene, altså inflasjonsjusterte renter, i moderne historie. Tiårige realrenter i USA steg med opptil 3,5 prosentpoeng fra begynnelsen av 2022. Overraskende nok, førte ikke dette til noe som lignet en resesjon. 2023 ble et comeback-år for lavrisiko obligasjoner. En løpende rente på rundt 5 prosent, stabile kredittpremier, og en nedadgående trend i rentene mot slutten av året, bidro til at obligasjonsporteføljen oppnådde en avkastning på 5,12 prosent. Obligasjoner som vurderes til amortisert kost utgjorde 24,3 prosentpoeng av vår samlede investering i kollektivporteføljen. Vi har nå beveget oss fra en situasjon der penger hadde en negativ pris, hvor vi fikk betalt for å låne, til en mer normal tilstand der vi faktisk må betale for å låne. Denne endringen i de finansielle rammebetingelsene vil sannsynligvis ha innvirkninger langt inn i 2024. Selv om omstillingen kan være utfordrende, er det rimelig å anta at vi nå har vendt tilbake til en slags normalt tilstand når det gjelder rentenivået.

Aksjemarkedene ga også positive overraskelser, med en betydelig bedre utvikling enn i 2022. For norske investorer kom en stor del av avkastningen fra utenlandske verdipapirer på grunn av en markant svekkelse av den norske kronen. Imidlertid kunne ikke PKH dra full

nytte av den svekkede norske kronen, da vår strategi er å ha en valutasikringsgrad på rundt 60 prosent.

SERVICE TIL MEDLEMMER

Vi er godt fornøyde med resultatet av vår årlige medlemsundersøkelse som også for 2023 viser en positiv trend ved at medlemmene er godt fornøyde med hva vi leverer av service. Det gjelder spesielt de som har tatt ut pensjon i løpet av året. Vi ser imidlertid at det fortsatt er stor usikkerhet med hensyn til hva man vil få i pensjon. Dette finner vi også igjen i medlemsundersøkelsen hvor personlige veiledninger og nærhet kommer høyt opp i forhold hva medlemmene vektlegger som viktig.

I løpet av 2023 har vi videreutviklet vår medlemsportal for å gjøre den mer brukervennlig og inneholde mer relevant informasjon. Når det nye systemet for håndtering av refusjoner mellom leverandører av offentlige tjenstepensjoner er på plass, vil vi kunne tilby en pensjonskalkulator som tar hensyn til opptjening hos andre offentlige tjenstepensjonsleverandører. Vi forstår at medlemmene primært er opptatt av én ting - hva de vil motta totalt sett i pensjon.

Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre kvaliteten på medlemsdata i våre fagsystemer og effektivisere prosessene knyttet til saksbehandling og medlemservice. I en tid preget av teknologiske fremskritt, står bransjen overfor nye utfordringer og muligheter. Automatisering og digitalisering er avgjørende i transformasjonen av vårt arbeid og vår medlemservice. Dette innebærer effektivisering av rutineoppgaver, innføring av bedre systemer for dataanalyse og bruk av kunstig intelligens.

Samtidig som vi omfavner fordelene med automatisering og digitalisering, er vi oppmerksomme på potensielle risikoer, spesielt når det gjelder datasikkerhet og overholdelse av regelverk. Vi samarbeider tett med våre kritiske systempartnere for å sikre at sikkerhetssystemene er robuste og at de følger den stadig skiftende lovgivningen.

Et av våre mål for 2024 er å teste bruken av datavarehus for å øke effektiviteten i arbeidet med ajourhold og forbedre kvaliteten på våre data. Dette vil også ha innvirkning på andre prosesser, inkludert medlemservice.

Vi gjennomførte i 2023 en omdømmemåling i samarbeid med Opinion, og resultatet er vi svært fornøyde med! Tidligere år har vi ligget mellom 80-87 på en indeks fra 0 til 100. I år viste indeksen et resultat på 91, mens gjennomsnittet for de målingene Opinion gjennomfører ligger på 64. Det er av stor betydning for oss at helseforetakene, fagforeningene, leverandørene og andre aktører opplever PKH som en godt drevet pensjonskasse.

SAMARBEID BLANT LEVERANDØRER AV OFFENTLIG TJENESTEPENSJON

Leverandører av offentlig tjenstepensjon står overfor en rekke felles utfordringer, spesielt når det gjelder forståelsen av det komplekse regelverket som omgir sektoren. Med mange

reformer gjennom tidene har kompleksiteten økt betydelig. For å imøtekomme disse utfordringene har de offentlige pensjonskassene i Norge etablert et samarbeidsforum hvor vi jevnlig møtes for å diskutere og håndtere ulike problemstillinger. Vi ser det som avgjørende å støtte hverandre på områder der vi deler felles utfordringer. Dette forumet bidrar ikke bare til faglig utveksling, men skaper også et fellesskap som inspirerer oss alle.

Vi er av den oppfatning at alle leverandører av offentlig tjenstepensjon har et felles samfunnsansvar når det gjelder å ivareta medlemmenes interesser. Derfor håper vi at fremtidige digitale selvbetjeningsløsninger vil gi medlemmene et fullstendig bilde av deres opptjente rettigheter både i offentlig og privat sektor, med tilhørende pensjonskalkulatorer som er uavhengige av hvor medlemmene har opptjent sine rettigheter.

Videre ønsker vi å oppnå et enda tettere samarbeid mellom pensjonskasser innen offentlig tjenstepensjon og andre relevante aktører når det gjelder forståelse av regelverket. Da vil samfunnet kunne spare betydelige midler ved å gå vekk fra at hver og en aktør utvikler egne fagportaler og risikoen for ulike tolkninger av samme regelverk. Dette er spesielt av interesse for alle som har rett til offentlig tjenstepensjon.

ET BÆREKRAFTIG SAMFUNN

Ansvarlige, bærekraftige investeringer er en integrert del av hverdagen til vårt investeringsteam. I investeringsprosesser vurderes risikofaktorer for den enkelte investering hvor mulige bærekraftrelaterte risikoer er viktige.

Vi har i stor grad utkontraktert forvaltningen av investeringsporteføljen til eksterne forvaltere. Vi søker å benytte eksterne forvaltere som ikke bare følger våre etiske retningslinjer, men også har en tydelig strategi for eierskapsutøvelse og fokuserer på positive screeningskriterier og bærekraftige investeringer. Det er avgjørende for oss at forvalterne også har en dokumentert

evne til å generere god risikojustert avkastning over tid. Videre er det viktig at forvalterne har solid kompetanse innen alle typer risiko, inkludert bærekraftsrelaterte risikoer.

Det nye regelverket om bærekraftsinformasjon er et virkemiddel fra myndighetene for å oppnå målet om et netto nullutslippssamfunn. Regulerende myndigheter og finansielle institusjoner bør ha en tilnærming hvor de søker å være med selskapene i transisjonsfasen. Vi ser en positiv utvikling i rapporteringen fra selskaper, som gir høyere grad av informasjonssikkerhet slik at investorer i større grad kan ta informerte beslutninger om kapitalen virkelig bidrar til det grønne skiftet.

I PwCs globale ESG Investor Survey for 2023 svarer to tredjedeler av verdens toppledere at de er i gang med å forbedre energieffektiviteten til virksomheten (de-karbonisering). Samtidig er det kun en liten andel som rapporterer at de er i mål med tiltakene. Det er 70 prosent av investorene som svarer at ESG hører hjemme i forretningsstrategien, og 75 prosent mener selskapenes håndtering av bærekraftsrelaterte risikoer og muligheter er en viktig faktor i investeringsbeslutningene.

Gjennom innføringen av EUs bærekraftsdirektiv (CSRD) vil selskaper over hele Europa bli pålagt å følge et felles rammeverk og rapporteringsregler. Dette vil gi en tydeligere struktur for bærekraftsarbeidet og klare retningslinjer for hvordan rapportering skal utføres. Investorer vil dra nytte av et felles sett med standarder som gjør det enklere å sammenligne og vurdere selskaper på tvers av grenser. EU har som mål at direktivet vil stimulere selskapene til å akselerere omstillingen mot bærekraftig praksis på lang sikt.

EU-regelverket knyttet til bærekraft er stadig i endring, senest med innføringen av en ny forskrift som trådte i kraft 11. desember 2023. EU-kommisjonen var ventet å legge frem forslag til et nytt direktiv om bærekraftig selskapsledelse i begynnelsen av februar 2024. Den første

versjonen av loven var nært forestående våren 2021, men ble møtt med kritikk fra næringslivet over hele Europa. Frykten var at dette ville utløse en strøm av miljøsøksmål, noe som igjen ville gjøre det betydelig mer utfordrende og risikabelt å inneha ledende roller i store selskaper. Styrene ville få økt ansvar overfor alle interessenter innen klima, bærekraft og menneskerettigheter i leverandørkjedene, ikke bare selskapenes eiere og regulatoriske myndigheter. Tyskland snudde i siste øyeblikk, og det forventes nå at direktivet ikke blir fremmet. Dette understreker den kontinuerlige endringen i regelverket, noe vi tar innover oss med hensyn til hvilke tiltak som iverksettes for å tilpasse oss nytt regelverk.

FREMTIDSUTSIKTER

Det er alltid utfordrende å forutsi fremtiden, og det er mange faktorer som kan påvirke den. Forventningene peker mot rekordhøye investeringer innen fornybar energi og kunstig intelligens, som forventes å bidra til økt produktivitet. Dette året er preget av valg, der halvparten av verdens befolkning skal velge nye ledere. Dette kan føre til økt geopolitisk uro, da hvem som kommer til makten kan ha stor innvirkning på økonomisk vekst, utenrikspolitikk, klimapolitikk og handelsmønstre globalt. De fleste regjeringer i verden forstår imidlertid viktigheten av økt velstand gjennom økt global handel, snarere enn mindre. Dette kan bidra til å stabilisere økonomien og fremme samarbeid på tvers av landegrenser.

Det er rimelig å anta at den økte renten, høyere råvarepriser og fortsatt høy inflasjon fra fjoråret vil føre til en svakere global vekst i løpet av 2024. Ved inngangen til året fortsetter sysselsettingsveksten og lav arbeidsledighet, noe som igjen øker lønnspresset og gjør det vanskeligere å stagge inflasjonen. Priskeksten er hovedårsaken til at Norges Bank, for eksempel, har hevet styringsrenten hele 14 ganger siden september 2021. Det vil sannsynligvis ta tid før inflasjonen i USA, Europa og Norge treffer sine inflasjonsmål. Derfor er det trolig at det vil ta lenger tid enn forventet før sentralbankene begynner å senke renten.

Hvordan denne situasjonen vil utspille seg i praksis, avhenger av makroøkonomisk utvikling frem mot sommeren. Markedet priser inn seks rentekutt i løpet av 2024, men det er betydelig usikkerhet knyttet til om inflasjonen vil falle raskt nok til at dette blir en realitet.

Usikkerheten og utfallsrommet er betydelige når det gjelder avkastningen både på obligasjoner og aksjer. For obligasjoner vil det være en positiv avkastning knyttet til verdiøkninger hvis rentene settes ned. Selv om dagens rentenivåer har nådd mer normale nivåer, er det også priset inn en økt usikkerhet, og obligasjoner med lang rentebinding har igjen fått tilbake sin rolle som motvekt til aksjer. Dette gir høyere løpende avkastning og god nedsidebeskyttelse for pensjonskassen. Det er likevel viktig å ikke undervurdere renterisikoen. De siste tre årene har for eksempel S&P U.S. Treasury Bond 10+ Year Index hatt en årlig volatilitet på rundt 17 prosent, som er nær S&P 500 og til og med høyere enn MSCI World Index. Renterisikoen har med andre ord hatt en volatilitet på nivå med aksjer eller til og med høyere.

Vi har over tid fulgt en strategi som fokuserer på å opprettholde en veldiversifisert portefølje, både når det gjelder aktivaklasser, geografiske regioner og bransjer. Dette er essensielt for å spre risikoen, være langsiktig og ha en god forståelse av investeringene våre. Gjennom flere år har vi utviklet en strategi som sikter mot å oppnå god soliditet, slik at pensjonskassen kan håndtere kriser på en robust måte.

I kapittel 2 gir vår investeringsdirektør uttrykk for sitt syn på året som gikk og hva vi kan forvente oss i tiden som kommer.

I løpet av 2023 ga våre ansatte uttrykk for ønsket om lokaler som legger til rette for bedre samarbeid og teamarbeid. Dette ønsket er blitt tatt på alvor, og vi ser frem til å flytte inn i nye lokaler våren 2024, der flere av oss vil sitte sammen i åpne landskap.

Vi takker helseforetakene for et godt og tillitsfullt samarbeid i året som har gått.

I årsrapporten finner du mer informasjon om vår virksomhet og vi håper du finner den nyttig.

Vi er stolte av vårt ombruksprosjekt i anledningen rehabilitering av Grensen 9 B.

2 Investeringsdirektøren om fremtidsutsiktene

*Pål Ringholm,
investeringsdirektør/
viseadministrerende
i PKH.*

Det svinger. Også mellom årene. Året 2023 skulle bli et helt annet finansår enn 2022. Heldigvis til noe bedre. Det ble en solid avkastning for PKH, men et område trakk ned.

Vi må imidlertid innlede med året i forkant. For det var i 2022 at kapitalen ikke skulle koste noe. Året da det ble slutt på nullrenter og perioden da inflasjonen vendte tilbake. Da 2023 endelig startet visste ingen av oss, som vanlig, hvilken retning den økonomiske utviklingen skulle ta. Det begynte jo bra, men en positiv tendens i Kina skulle bli reversert etter noen måneder. Europa på sin side var preget av en svak økonomisk utvikling der flere land var i- eller nært en resesjon.

Men noen har holdt oss andre oppe – USA. Det godt hjulpet av en svært ekspansiv finanspolitikk. Da året 2023 åpnet med at mange finansielle instrumenter var heller billige enn dyre, så ble altså 2023 et meget godt år for finansielle aktiva. Ja, det var og er fortsatt en betydelig geopolitisk risiko. Det viktigste for et marked er derimot om dette endrer seg vesentlig. Det skjedde ikke i fjor. Det betyr ikke at denne risikoen er blitt mindre i løpet av 2023. Muligens tvert om. Men finansmarkedene ignorerte denne i året som var. Vi har en forhåpning om at dette ikke blir en ny ubehagelig faktor for 2024.

Alt dette gjorde at brorparten av PKHs portefølje hadde et meget godt år, gitt det mer forsiktede risikobudsjettet vi opererer med. Renteinvesteringer, aksjer og alternative investeringsklasser kastet godt av seg.

Så hva skal vi spå om framtiden?

Det mest fornuftige for en investor som oss er å ikke legge elsk på et dominerende scenario. La aldri én enkel ide prege en hel portefølje. Det er gode grunner for at vi diversifiserer. Vi er ikke synske. Vi har heller ikke kommet over noen

andre som besitter denne egenskapen. Å møte framtiden med ydmykhet er mest trolig en langsiktig lønnsom strategi. Det som kommer, er ukjent.

Men har det skjedd noe med aktivaklasser over de siste par årene?

Det har det.

Renter er blitt mer interessante. Obligasjoner gav i fjor mer enn det dobbelt av vår garanterte avkastning til våre medlemmer. Eiendom derimot ble den store taperen av samme grunn – renten har økt og avkastningskravet likeså. Det har vi tatt inn over oss, og vi har nedskrevet vår historiske eiendomsportefølje kraftfullt, også gjennom 2023. Vi har samtidig redusert vår relative eiendomseksponering betydelig over de siste to årene og nedskrevet vår direkte eiendomseksponering med over en milliard norske kroner. Trøsten er at eiendom, etter det store rentesjokket, gradvis begynner å framstå som en mer interessant investering.

PKH forblir en langsiktig investor. Det ligger i vår natur. Vi forvalter vårt mandat med å spre risikoen. Om framtiden kan vi mest av alt håpe at den ikke ender i noe svært ukjent fra det vi har vært gjennom over de siste tiårene. Finansielle sjokk kommer og går. Det får vi bare behandle med ro når de inntreffer. Det er nettopp det våre eiere krever av oss. Vær forberedt på at det ukjente en dag kommer. Når det så skjer, hold hodet kaldt.

Vi håper vi slipper å teste ut akkurat denne kvalifikasjonen i 2024. Intet hadde vært bedre nå enn et helt rolig, kjedelig år.

3 PKHs virksomhet

Fakta EGEN PENSJONSKASSE

PKH

► Seks helseforetak har fra 2014 hatt sine tjenestepensjonsordninger i PKH.

3.1 Hvem er PKH

PKH er en pensjonskasse som ble opprettet av Helse SørØst RHF i 2013 på oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet. Formålet med egen pensjonskasse for helseforetakene var å sikre at tjenestepensjonsordningen til de ansatte ved helseforetakene håndteres slik at foretakenes innmeldingspraksis til enhver tid er tydelig og innenfor norsk- og internasjonalt anskaffelsesregelverk. Blant flere ulike løsninger på denne utfordringen fant departementet at opprettelsen av en ny pensjonskasse for helseforetakene i hovedstadsområdet var den beste løsningen. Helseforetakene i hovedstadsområdet og det regionale helseforetaket selv, har siden 1. januar 2014 meldt alle sine nyansatte inn i PKH. Unntaket er sykepleierne som utelukkende meldes inn i sykepleierordningen som forvaltes av KLP. PKH er den eneste rene pensjonskassen for regionale helseforetak og helseforetak i Norge.

Pensjonskasser er selveide institusjoner som reguleres av forsikringsvirksomhetsloven og finansforetaksloven. Selve pensjonsordningen i PKH er regulert av samme lovverk.

PKH leverer offentlig tjenestepensjon som sikrer medlemmene et godt pensjonsnivå ut ifra lønnen i perioden medlemmet har vært ansatt ved et av våre helseforetak. For våre medlemmer født før 1963 utgjør full opptjeningsstid 30 år. For disse medlemmene vil utbetaling av alderspensjon utgjøre inntil 66 prosent av sluttlønn opptil 12 G inkludert folketrygdens ytelser. Det er gjort viktige og nødvendige endringer i folketrygden. Dette har medført at den offentlige tjenestepensjonen tilpasses ny folketrygd.

Dette er gjort ved innføring av levealdersjustering og endret regulering av alderspensjon under utbetaling. For å være sikret samme 66 prosent pensjonsnivå som tidligere, må alle som er født i 1959 eller senere stå noe lengre i arbeid. Det er gitt garantier til alle som er født frem til og med 1958 om et pensjonsnivå på 66 prosent ved samtidig uttak av pensjon fra PKH og folketrygden.

For våre medlemmer født i 1963 eller senere ble det i 2020 innført ny modell for alderspensjon, kalt påslagspensjon. I denne modellen settes det av en prosentvis andel av lønnen inntil 12 G som gir en beholdningsopptjening til alderspensjon, lik modell for ny folketrygd innført i 2011. I denne modellen er det ikke lenger krav til medlemstid for full opptjening. Her teller alle år med medlemskap og alderspensjon kan tas ut fra fylte 62 år, uten krav til å redusere eller fratse sin stilling i helseforetaket. Denne alderspensjonen samordnes ikke med alderspensjon fra folketrygden.

Pensjon er et komplekst regelverksområde og nye regler for samordning for de født før 1963, samt ny offentlig tjenestepensjon fra 01.01.2020 øker kompleksiteten ytterligere. Ny AFP-ordning er foreslått og er utformet etter mønster av AFP-ordningen i privat sektor. Prop. 35 L (2023-24) ble lagt fram i statsråd 15. desember 2023. Det endelige forskriftsarbeidet vil pågå gjennom første halvår 2024 hvor SPK er bedt om å utarbeide forslag til forskrifter. PKH er blitt forespurt om å gi tilbakemeldingeri det arbeidet. Det legges til grunn at offentlig tjenestepensjon og AFP for offentlige ansatte

legges om til en livsvarig påslagsordning som skal komme i tillegg til folketrygden. De nye AFP-reglene vil gjelde for alle yngre årskull, det vil si de som er født i 1963 eller senere. Årskullet 1963 fyller 62 år i 2025 og pensjonskassen forventer at det er mange av våre medlemmer som vil ønske å ta ut AFP. Det haster derfor å få på plass et endelig regelverk samt systemer som muliggjør å håndtere dette mest mulig maskinelt.

PKH tilbyr medlemservice i form av seminarer,

kurs, informasjonsmøter, webinarer og veiledningstimer til våre medlemmer for å imøtekomme informasjonsbehovet. Med faste veiledningsdager ute på enkelte av foretakene, åpne kontorer og god tilgjengelighet pr telefon og digitale flater, er tilbudet for rådgivning til våre medlemmer godt. Majoriteten av de offentlige pensjonskassene i Norge inngikk i 2023 en felles samarbeidsavtale med en ekstern kommunikasjonsrådgiver som bistår i å få mer relevant og nyttig informasjon ut på nettsider og andre digitale plattformer.

3.2 Overordnet strategi

PKHs overordnede målsetting er å oppfylle de avtalte rettighetene på en slik måte at PKH skal være foretrukket pensjonsleverandør. I det perspektivet står PKHs verdier sentralt for alle aktiviteter og beslutninger. Disse er nær, nøktern, nyttig og vi når våre mål sammen. Medlemmer, helseforetak og regionalt helseforetak skal kjenne oss igjen på dette verdisetet. Det innebærer blant annet at PKH skal være en ryddig og forutsigbar leverandør av tjenestepensjon. Det skal alltid være trygghet for rett pensjon til rett tid for alle våre medlemmer. Helseforetakene skal også kjenne oss igjen på grundig forarbeid når det gjelder premiefakturering, innkalling av egenkapitalinnskudd og beregning av pensjonskostnader. Det er hensynet til slik god service som er førende i PKHs virksomhet og som gir følgende målbilde i den overordnede strategien:

- PKH skal arbeide for trygghet og forutsigbarhet i saksbehandling, dialog og informasjon til medlemmer, pensjonister og fratrådte medlemmer.
- PKH skal levere gode løsninger og beslutningsgrunnlag for helseforetakene.
- Ansvarlig kapital må være høy nok til å bære

moderat risiko i kapitalforvaltningen. PKH ønsker samtidig å utnytte risikobærende evne for å oppnå best mulig avkastning.

- Faktorer som miljø, sosiale forhold og foretaksstyring skal hensyntas i alle beslutninger.
- PKH skal ha kapasitet til å håndtere vekst innenfor vedtektene som er fastsatt for PKH slik at stordriftsfordeler oppnås.
- Leverandører og partene skal underbygge PKHs mål. Dette stiller store krav til kvalitet og kompetanse hos leverandører.

I forlengelse av målbildet er det definert tre sentrale delmål:

- Rett ytelse leveres til rett tid og til riktig person, med et høyt servicenivå.
- Best mulig avkastning på forvaltet kapital innenfor pensjonskassens etiske retningslinjer, og i forhold til PKHs risikobærende evne.
- Konkurransedyktige kostnader.

PKH har levert godt på alle disse målene siden pensjonskassen ble etablert i 2014.

3.3 Organisering og driftsmodell

Fakta
ANSATTE

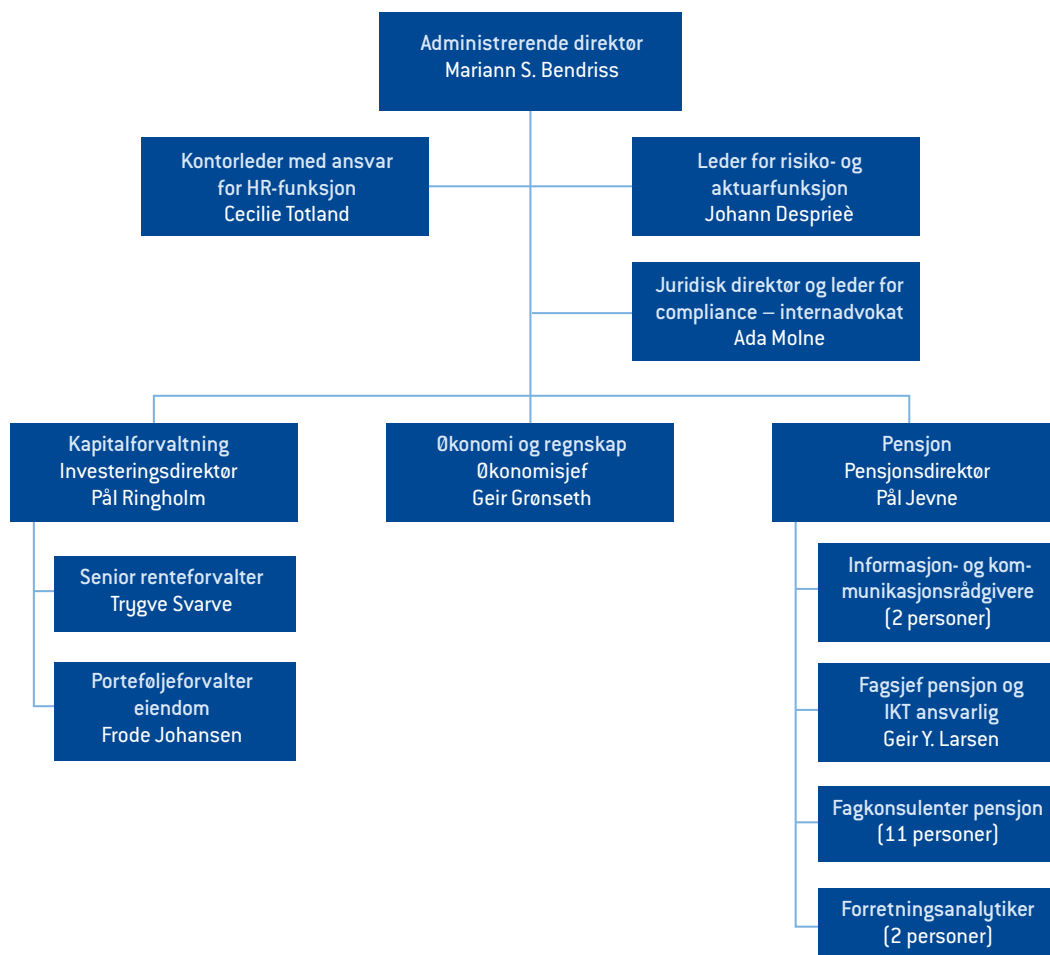
2023

► Ved utgangen av 2023 er vi 25 ansatte.

Det følger av lovgivningen at PKH skal ledes av et eget styre som også er pensjonskassens øverste organ. Det regionale helseforetaket velger de eieroppnevnte styremedlemmene (6) og varamedlemmene (3). De tillitsvalgte organisasjonene velger 3 styremedlemmer og 3 varamedlemmer. Foretakene har på denne måten avgjørende innflytelse på PKHs virksomhet ved at de gjennom styret kan påvirke strategien, driften og PKHs disposisjoner. Foretakene skyter inn hele grunnkapitalen i PKH og får opptjent egenkapital i samme

forhold. Skillet mellom kollektivporteføljen og selskapsporteføljen får dermed kun betydning for PKHs soliditetsutvikling, og det er ingen interessemotsetning mellom kunder og eiere i en pensjonskasse.

Pensjonskassens ledelse har bred erfaring innenfor alle kjerneprosesser i PKH. Ledergruppen har bakgrunn fra livselskap, pensjonskasser, offentlig sektor, kapitalforvaltning, eiendom og risikostyring/intern revisjon innenfor alle regulatoriske områder.

PKH har siden oppstart i 2014 vokst fra seks til 25 ansatte. Det har de siste årene vært en større omorganisering ved at flere oppgaver har blitt hentet hjem.

PKH skal alltid ha som mål å skape et stort engasjement hos ansatte og samarbeidspartnere gjennom inkludering, samarbeide og deling av ideer og kunnskap. Det skal alltid søkes og integreres et mangfold av perspektiver og løsninger hvor alle oppgaver har verdi og anerkjennes. Kulturbygging står sentralt da dette er like kritisk for prestasjon som strategi

og organisering. Det har i den anledning vært gjennomført kulturundersøkelser i tillegg til arbeidsmiljøundersøkelser.

I produksjonen av offentlig tjenstepensjon skal pensjonskassen drives på en kostnadseffektiv måte samtidig som det leveres høy kvalitet. Forsikringsrelaterte driftskostnader ligger på 0,24 % av gjennomsnittlig kundefond. Det er meget bra.

PKH har følgende samarbeidspartnere:

Samarbeidspartnere	Tjenester
Storebrand Pensjonstjenester AS	<ul style="list-style-type: none"> • Fagsystem pensjon • Medlemsportal • Kundeportal • System for utbetaling av pensjon
Difi/Digi	<ul style="list-style-type: none"> • Utsendelse av post
Amesto	<ul style="list-style-type: none"> • CRM (saksflyt)
Documaster	<ul style="list-style-type: none"> • Arkiv
Medon	<ul style="list-style-type: none"> • Drift av nettside
RISMA	<ul style="list-style-type: none"> • Integreert GRC- og kontraktsoppfølgings system
Intrum	<ul style="list-style-type: none"> • Utlånsadministrasjon
Arctic Asset Management	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitalforvaltning <ul style="list-style-type: none"> • Porteføljeovervåkning (compliance) • Stresstesting • Månedrappotering • Porteføljesystem
Gabler	<ul style="list-style-type: none"> • Aktuærtjenester <ul style="list-style-type: none"> • Reservering og premie • Analyse og rapportering
Gabler	<ul style="list-style-type: none"> • Regnskapstjenester

3.4 Ansatte

PKH Ledergruppe

MARIANN BENDRIISS

*Administrerende direktør
Ansatt 01.01.2014*

Mariann kommer fra stilling som direktør i PricewaterhouseCoopers hvor hun jobbet i nær 20 år som ekstern og intern revisor med arbeidsfelt risikostyring og intern kontroll. Hun har en master i finans fra Norges handelshøyskole og er statsautorisert revisor og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole. Mariann har vært ansatt i PKH siden oppstart, og jobbet som CFO frem til 14. mars 2017.

PÅL RINGHOLM

*Investeringsdirektør/vise-
administrerende. Ansatt 01.01.2022*

Pål kommer fra stillingen som analytisesjef i Sparebank 1 Markets. Han har over 25 års erfaring fra bank- og kapitalmarkedet. Han har tidligere vunnet samtlige årlige kåringer som beste analytiker innen kreditt/obligasjoner i bladet Kapital, samt flere ganger vært høyt rangert både innen makro- og aksjeanalyse. Han er utdannet siviløkonom og autorisert finansanalytiker ved Norges Handelshøyskole.

JOHANN F.F. DESPRIÉE

*Leder for risiko- og aktuarfunksjon
Ansatt 01.01.2018*

Johann kommer fra stillingen som adm.direktør hos aktuarfirmaet Lillevold&Partners hvor han har jobbet siden 2007. Han har tidligere jobbet i Hydros pensjonskasse og har utdannelse som aktuar fra Universitetet i Bretagne, Frankrike og MBA fra Handelshøyskolen BI.

ADA MOLNE

*Juridisk direktør og leder for
compliance. Ansatt 01.11.2021*

Ada kommer fra stilling som konsernadvokat for Norsk Gjenvinning-konsernet og har bred erfaring innenfor alle rettsområder. Hun har tidligere jobbet som dommerfullmektig ved Øst-Finnmark tingrett og fylkesadvokat for Finnmark fylkeskommune.

PÅL JEVNE

*Pensjonsdirektør
Ansatt 01.01.2019*

Pål kommer fra stillingen som avdelingsleder på IT Oppgjør i KLP og har 17 år med ledererfaring fra KLP. Han har siden 1990 jobbet med offentlig tjenestepensjon i KLP.

GEIR GRØNSETH

*Økonomisjef
Ansatt 16.09.2019*

Geir kommer fra stilling som business Controller i KLP hvor han har jobbet siden 2011. Tidligere har han arbeidet med internrevisjon, samt aksjeanalyse i DnB. Han har en mastergrad i finans.

ASLE JENSEN

*Informasjons- og
kommunikasjonsrådgiver
Ansatt 01.02.2022*

Asle kommer fra KLP hvor han har jobbet i 17 år som avdelingsleder innen offentlig tjenestepensjon. Asle har utdannelse fra Høyskolen i Nord-Trøndelag og BI.

JAN EINAR TVERBERG

*Senior fagkonsulent
kommunikasjon
Ansatt 01.01.2023*

Jan Einar kommer fra KLP der han har jobbet med offentlig tjenestepensjon i over 20 år. Han har også bakgrunn som lærer.

PKH pensjon

GEIR YSTGAARD LARSEN

*Fagsjef pensjon og IKT-ansvarlig
Ansatt 01.01.2014*

Geir kommer fra stilling som pensjonsfaglig rådgiver og forsikringskonsulent i KLP hvor han har jobbet siden 2008. Han har utdannelse som økonom fra BI. Geir har vært ansatt siden oppstart av PKH.

DAG FALKENBERG

*Fagkonsulent pensjon
20 % stilling
Ansatt 01.01.2014*

Dag kommer fra stilling som kundeansvarlig i Storebrand livsforsikring hvor han har jobbet siden 1998, og har tidligere også jobbet innen økonomi og controlling. Han har utdannelse fra Sjøkrigsskolen. Dag har vært ansatt siden oppstart av PKH.

MARTIN NYBAKK

*Senior fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.09.2017*

Martin kommer fra Storebrand Pensjonstjenester hvor han har jobbet med saksbehandling for PKHs medlemmer. Martin har en mastergrad i samfunnsøkonomi med spesialisering innen mikroøkonomi og offentlig økonomi fra Universitet i Oslo.

SELMA PASIC

*Fagansvarlig etterlatte og
utbetaling
Ansatt 01.05.2019*

Selma kommer fra SPK hvor hun har jobbet som saksbehandler siden 2007. Selma har bachelorgrad i offentlig styring innen økonomi, organisasjon og administrasjon fra Høgskolen i Oslo.

PKH pensjon

CAMILLA KROKVIK ROSTOM
Senior fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.06.2021.

Camilla kommer fra KLP hvor hun har arbeidet med offentlig tjenstepensjon siden 2007. Camilla er utdannet ved Universitet i Oslo og BI.

HAKAN CELAYIR
Senior fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.10.2019

Hakan kommer fra stilling som oppgjørsansvarlig i Storebrand Pensjonstjenester AS hvor han har jobbet 5 år med rådgivning, saksbehandling og opplæring i offentlig tjenstepensjon. Hakan har studert Markedskommunikasjon på BI.

VIGDIS HELENE SVAE
Fagansvarlig alderspensjon
Ansatt 01.05.2019

Vigdis kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS som kunderådgiver. Hun har jobbet i Storebrand siden 1996 innen offentlig pensjon, og tidligere Statens pensjonskasse.

MALENE LUNDESTAD
Fagansvarlig uføre
Ansatt 01.09.2019

Malene kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS hvor hun har jobbet som saksbehandler innen offentlig tjenstepensjon. Hun har en bachelorgrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Bergen

CHRISTIN RØDVIK-HANSEN
Fagansvarlig ajourhold og service
Ansatt 01.04.2020

Christin kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS som senior pensjonsrådgiver og har jobbet med offentlig tjenstepensjon siden 2008. Hun har i tillegg jobbet med pensjon og forsikring siden 2000 i IF, Gjensidige og Storebrand. Christin er kandidat i økonomi, organisasjon og administrasjon fra Høyskolen i Oslo.

KARIN SPOLÉN NILSEN
Fagkonsulent pensjon
Ansatt: 01.03.2023

Karin er utdannet sykepleier og har i tillegg en Bachelor i Økonomi. Hun har de senere årene jobbet med pensjon i KLP.

SVEIN IVAR JAKOBSEN
Forretningsanalytiker
Ansatt 19.08.2019

Svein Ivar kommer fra stilling som forretningsanalytiker og forretningsarkitekt i KLP. Han har mer enn 22 års erfaring med offentlig tjenestepensjon i samme selskap. Svein Ivar har prosjektledelse fra Høyskolen i Østfold, og Økonomi og Digital forretningsforståelse fra BI.

FREDRIK KNUTSEN
Forretningsanalytiker og senior fagkonsulent
Ansatt 01.12.2022

Fredrik har jobbet 8 år med offentlig tjenestepensjon i KLP. Han er utdannet som siviløkonom ved Nord universitet.

PER CHRISTIAN STRYKEN
Fagkonsulent pensjon og service
Ansatt: 01.04.2023

Per Christian kommer fra stillingen som Radiografleder ved Avd. for Bil- og diagnostikk på Drammen Sykehus. Han har også jobbet som Radiograf i 13 år ved samme avdeling. Per Christian har en Bachelor i Radiografi, samt årsstudium i Jus og Ledelse og ett år med Markedsøkonomi på BI.

VERA GRØNSUND
Senior fagkonsulent pensjon
Ansatt: 01.09.2023

Vera kommer fra KLP, og har over ti års erfaring som blant annet spesialkonsulent og produkteier innen offentlig tjenestepensjon. Vera har en mastergrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo.

Kontorleder

CECILIE TOTLAND
Kontorleder
Ansatt 11.10.2021

Cecilie kommer fra stilling som personalkonsulent i Kaffebrenneriet. Hun har mange års erfaring med arbeid innenfor HR/HMS-arbeid.

PKH kapitalforvaltning

FRODE JOHANSEN
Porteføljeforvalter eiendom
Ansatt 14.06.2021

Frode har mer enn 25 års erfaring innen næringsseiendom, både fra DNB hvor han jobbet på utlånsiden med finansiering av større eiendomskunder og fra UNION Eiendomskapital AS hvor han jobbet med eiendomsinvestering og -utvikling. Frode er utdannet siviløkonom fra BI.

TRYGVE SVARVE
Senior porteføljeforvalter
Ansatt 01.01.2018

Trygve kommer fra KLP hvor han har jobbet som renteforvalter. Trygve har tidligere jobbet i Oslo Pensjonsforsikring og Gjensidig Kapitalforvaltning og har utdannelse som diplomøkonom fra BI.

3.5 Styret

SVEIN TORE VALSØ

Leder

Direktør personal- og kompetanseutvikling i Helse Sør-Øst RHF

Svein Tore har bakgrunn som cand jur fra Universitet i Oslo, har vært styresekretær ved Helse Sør RHF, og har tidligere arbeidet med HR-relaterte problemstillinger i Helse Sør-Øst og helseforetak.

IDA MIRIAM ESPOLIN JOHNSON

Nestleder

Advokat i advokatfirmaet Haavind AS

Ida har bakgrunn som styreleder i KLP Pensjonsforsikring og KLP bedriftspensjon, styremedlem i KLP Skadeforsikring og KLP Kapitalforvaltning og juridisk direktør/Konserndirektør i Kommunal Landspensjonskasse.

METTE-LISE LINDBLAD

Styremedlem

Økonomidirektør ved Vestre Viken HF

Mette Lise har bakgrunn som økonomidirektør i offentlig og privat sektor og har også arbeidet innenfor revisjon i PwC.

ANNE-THEA HVAL

Styremedlem

Økonomidirektør ved Sykehuspartner HF

Anne Thea har bakgrunn som økonomidirektør i privat sektor i både Sverige og Norge.

MORTEN REYMERT

Styremedlem

Viseadministrerende direktør ved Oslo universitetssykehus HF

Morten har bakgrunn fra Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet, og som økonomidirektør på Rikshospitalet.

ERIK HØISKAR

Styremedlem

Representant for akademikerne

Stedfortredende Foretakstillitsvalgt Den norske legeforening Oslo universitetssykehus HF

Erik er utdannet anestesilege. Overlege i OUS med spesialområde hjerte - thoraks anestesi fra 2006. En rekke tillitsverv i Legeforeningen opp gjennom årene.

JØRN LIMI
Styremedlem

Viseadministrerende direktør ved Akershus universitetssykehus HF

Jørn har bakgrunn som økonomi-direktør ved Ahus og Sykehusapotekene. Han jobbet 10 år med revisjon og rådgivning i Arthur Andersen og EY.

METTE VILHELMSHAUGEN
Styremedlem
Representant for YS

Mette har bakgrunn som konserntillitsvalgt og koordinator ved Sunnaas sykehus HF. Hovedstyremedlem i Delta og YS. Ansattevalgt (vara) i Helse Sør-Øst RHF. Mette deltok i styringsgruppe vedrørende etableringsprosjekt ny pensjonskasse Helse Sør-Øst RHF.

SVEIN ØVERLAND
Styremedlem
Representant for LO

Svein har bakgrunn som konserntillitsvalgt i Helse Sør-Øst og som styremedlem ved Sørlandet sykehus HF og Helse Sør-Øst RHF. Øverland deltok i styringsgruppe vedrørende etableringsprosjekt ny pensjonskasse Helse Sør-Øst RHF.

Styremøter

2023

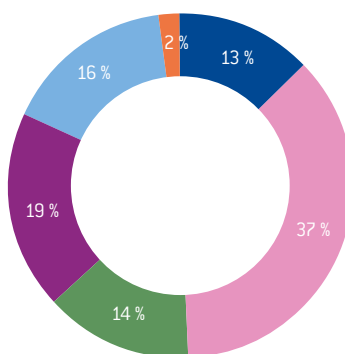
Antall møter: 10
Antall saker: 91

2022

Antall møter: 10
Antall saker: 88

2021

Antall møter: 8
Antall saker: 81

Fordeling på saksområder 2023

- Strategi
- Risiko og kontroll
- Regnskap
- Drift
- Orientering*
- Personal

*] Orienteringssakene har i hovedsak vært relatert til kapitalforvaltningen.

4 Bærekraft og samfunnsansvar

Regulerende myndigheter har som mål å dreie kapitalstrømmene over mot mer bærekraftige investeringer.

De fleste selskaper er i gang med å utvikle tydelige bærekraftsstrategier med mål om lavere karbonutslipp, en mer bærekraftig bruk av ressurser, bedre sosiale forhold og god eierstyring (ESG). Det er et stort tema i alle bransjer og en oppfatning om at dette er nøkkelen for å sikre lønnsomhet og konkurransevne på lang sikt.

PKH har i sin investeringsstrategi inntatt retningslinjer for hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for en bærekraftig kapitalforvaltning.

4.1 ESG må gi reell effekt

PKH er en ansvarlig investor som søker å kombinere flere ting på én gang. Vi skal gi våre medlemmer en markedsmessig avkastning som sikrer deres framtidige pensjon. Samtidig skal dette skje innenfor et rammeverk som tar hensyn til bærekraft. Vi må i tillegg ta i betraktning at på veien mot et utslippsfritt samfunn, trenger verden fossil energi før ny teknologi er på plass.

Summen av dette er at PKH søker selskaper som viser omstillings- og tilpasningsevne. På samme måte som vi ønsker å samarbeide med forvaltere som evner å plukke ut relative vinnere blant disse.

PKH er opptatt av en årsak-virking innen bærekraftarbeidet – ESG må gi reell effekt.

For å nå våre mål tar PKH hensyn til ESG-faktorene slik som miljø, sosiale forhold og foretaksstyring. Dette er innbakt i vår kapitalforvaltning innenfor rammen av prinsippet om forsvarlig kapitalforvaltning og i tråd med styrets vedtatte overordnede strategi. Det legges til grunn at ESG-faktorene og de etiske retningslinjene for PKHs investeringsvirksomhet ikke skal medføre vesentlig lavere forventet avkastning og risiko for finansporteføljen over tid, selv om dette vil kunne inntreffe i kortere perioder.

4.2 Regelverksutvikling

EUs «sustainable finance action plan» har ført til et nytt regelverk for aktørene i finansbransjen. Formålet er å mobilisere kapital, håndtere finansiell risiko og fremme transparens for å bidra til det grønne skiftet. I 2023 trådte to regelverk i kraft som har hatt en direkte konsekvens for hvordan PKH arbeider med bærekraft. Dette er henholdsvis det reviderte tjenstepensjonsdirektivet (IORP II) og lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer (offentliggjøringsforordningen og taksonomiforordningen). PKH er som pensjonskasse en «finansmarkedsdeltaker» etter regelverket og tilbyr det finansielle produktet offentlig tjenstepensjon til sine medlemmer som i kraft av sin arbeidsavtale med arbeidsgiver (helseforetaket) automatisk opptas som medlem.

Det nye regelverket pålegger pensjonskasser som har porteføljeforvaltning som del av sin virksomhet til å opplyse om hvordan hensynet til bærekraftsrisiko er integrert i risikovurderinger ved investeringer og i godtgjørelsespolicyen. Det skal også opplyses om eventuelle negative bærekraftsvirkninger av investeringsbeslutninger. I 2023 publiserte PKH slik informasjon på nettsiden, i årsrapporten, i den årlige pensjonsoppgaven til medlemmene, og når medlemmene automatisk opptas i tjenstepensjonsordningen. EU-regelverket som gjelder bærekraft er imidlertid i stadig endring, sist

ved ny forskrift som trådte i kraft 11. desember 2023. Som følge av regulatorisk risiko og mangel på data som entydig lar seg etterprøve, har PKH lagt seg på den konservative siden av regelverket hva gjelder kapitalforvaltningen av tjenstepensjonsordningen og opplyser på PKHs nettsider og i årsrapporten i henhold til taksonomiforordningen artikkel 7 at: «Dette finansielle produktets underliggende investeringer tar ikke hensyn til EU-kriteriene for miljømessig bærekraftige økonomiske aktiviteter». Pensjonskassen vil over tid arbeide for å få tilgang på data slik at det vil være mulig å ta hensyn til negative konsekvenser i fremtidige investeringsbeslutninger.

PKH ønsker å bidra til å fremme grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og har gjennomført aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven, herunder OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Det er rettslig uklart om pensjonskasser er omfattet av loven, men PKH etterlever åpenhetsloven så langt det passer slik som å redegjøre for PKHs aktsomhetsvurderinger og etterlevelse av informasjonsplikten. PKH har ut ifra pensjonskassens virksomhet, størrelse og kontekst, vurdert at pensjonskassens virksomhet som utgangspunkt medfører lav risiko for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. PKHs styrevedtatte redegjørelse etter åpenhetsloven ble publisert på PKHs nettsider 30. juni 2023.

4.3 Risikoer knyttet til bærekraft

PKH ønsker å arbeide med bærekraft innenfor et rammeverk der bærekraftsarbeid ikke skal gå på akkord med utsikter til god avkastning og akseptabel risikoprofil. Miljørisiko og andre typer risiko knyttet til bærekraft er risikoer som kan bidra til økt finansiell risiko, og er dermed risikoer som fra et finansielt perspektiv skal unngås.

Bærekraftsrisiko er i offentliggjøringsforordningen definert som en miljømessig, sosial eller styringsmessig hendelse eller omstendighet som dersom den oppstår, kan få en mulig eller faktisk negativ innvirkning på investeringens verdi. Tabellen under eksemplifiserer risikoer knyttet til bærekraft:

Risiko	Forklaring
Fysisk risiko	Fysisk risiko er aktuelt når bygninger og eiendeler vi har investert i rent fysisk blir rammet av klimaendringer. Endring i værforhold kan medføre at produksjonsanlegg og bygninger må bygges om, flyttes eller i verste fall gå tapt.
Overgangsrisiko	Overgangsrisiko er endringer i økonomiske strukturer som følge av faktiske klimaendringer, så vel som tiltak mot dem. Eksempler på dette er forbud, endringer i skatteregler, utslippskrav eller krav til rapportering. Overgangsrisiko gjør seg gjeldende hvis en bedrift PKH investerer i ikke lenger kan videreføre dagens drift, enten som følge av endrede regelverk og lovkrav, eller som følge av endringer i etterspørsel etter bedriftens varer og tjenester som følge av endringer i konsumvaner. Det er vanlig å anta at overgangsrisiko er større enn den fysiske risikoen for en investeringsportefølje.
Endringsrisiko	Det er viktig at endringen fra et fossilt samfunn til et grønt samfunn skjer planmessig og kontrollert. Dersom nedleggingen av fosile energikilder skjer før alternativene er på plass kan energimangel og kunstig høye energipriser medføre stor økonomisk tilbakegang og i verste fall sosial uro og polarisering innen politiske strukturer.

4.4 Strategi innen bærekraft og samfunnsansvar

Bærekraft og samfunnsansvar er en integrert del av PKHs virksomhetsstyring. PKH ønsker å være en proaktiv aktør. Styret arbeider med bærekraft og samfunnsansvar gjennom flere styrende dokumenter som revideres årlig. I overordnet strategi har styret vedtatt at «faktorer som miljø, sosiale forhold og foretaksstyring skal hensyntas i alle beslutninger».

Spesielt relevant er bærekraft og samfunnsansvar i PKHs policyer for kapitalforvaltning og eiendomsinvesteringer.

Tabellen under viser kriteriene i policy for kapitalforvaltning med hensyn til bærekraftarbeidet i 2023:

Område	Krav
Eksklusjon	PKH følger i hovedtrekk NBIMs eksklusjonsliste og de generelle kriteriene for NBIMs eksklusjon
Aktivt påvirkningsarbeid eksternt	Vi søker eksterne leverandører som har et aktivt forhold til de investeringene de er involvert i
Aktivt påvirkningsarbeid internt	Vi søker selv, i fora der det er naturlig for oss, å påvirke det pågående arbeidet rundt ESG
Retningslinje internt forvaltet obligasjonsportefølje	Minimum 90 prosent skal være investert i rentepapirer som er enten offentlig utsteder i OECD, grønne obligasjoner, obligasjoner med lave utslipp eller enheter med en tydelig bærekraftstrategi.
Kvantifisering av klimarisiko	PKH skal fortsette arbeidet med å kvantifisere klimarisiko knyttet til vår portefølje
Dedikerte investeringer til miljø	Over tid skal minimum 1/3 av våre investeringer innen infrastruktur være dedikert til fornybar energi / ny grønn teknologi

I anledning investeringer i eiendom skal følgende kriterier legges til grunn:

Område	Krav
Bruk av bygg	PKHs bygg skal ikke leies ut til virksomhet som ikke er forenlig med PKHs etiske rammeverk
Miljø	PKH skal ha søkelys på miljø, både i investeringsfasen/ due diligence og gjennom å investere i og forvalte eiendommer med hensyn på langsiktig bærekraft. Det skal legges vekt på at forurensning av det ytre miljø skal minimeres ved nybygg og rehabilitering.
Energieffektivitet	Ved nybygg og rehabilitering skal energieffektivitetshensyn vektlegges særlig. Livsløpsperspektiv og langsiktig bærekraft skal være retningsgivende for PKHs eiendomsportefølje. PKH skal ikke utelukke å investere i mindre energieffektive eksisterende bygg.
HMS og arbeidsliv	Ved nybygg, rehabilitering og drift av direkteide eiendommer skal PKH benytte entreprenører som har gode HMS systemer. PKH skal benytte entreprenører som har kontroll på underleverandørkjeden, og som forholder seg korrekt til tariffavtaler og relevante regler for norsk arbeidsliv.
Eksternt forvaltede eiendomsfond	Dersom investeringen er gjennom en fondsstruktur og diskresjonære mandater skal 1) det søkes å oppnå sammenfallende interesser med forvalter; 2) forvalter vurderes i forhold til kompetanse og etiske retningslinjer; 3) forvalters miljø- og bærekraftsprofil sammenfalle best mulig med PKHs.
Klassifisering av bygg	PKH skal fortsette arbeidet med å klassifisere bærekraft ved BREEAM-klassifisering eller tilsvarende
Evaluering	Måloppnåelse av kriteriene over skal evalueres årlig i forbindelse med evaluering av investeringsporteføljen

4.5 Operasjonalisering av strategi

PKH utkontrakterer i stor grad forvaltningen av finansporteføljen til eksterne forvaltere, og det er derfor viktig at kravene til etiske retningslinjer og ESG-faktorer ikke blir så omfattende eller spesialtilpassede at tilfanget av investeringsalternativer blir for smalt. Det er videre sentralt at PKHs etiske retningslinjer baserer seg på allment aksepterte prinsipper basert på etikk og moral i den norske befolkning, og som støttes av den norske stat.

For eksternt forvaltede midler setter PKH som minimumskrav at PKHs midler skal i hovedtrekk følge de etiske kriteriene som til enhver tid er valgt av Finansdepartementet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland.

PKH ønsker å benytte eksterne forvaltere som har en tydelig strategi for eierskapsutøvelse. PKH skal innenfor en forretningsmessig forsvarlig ramme velge forvaltere som setter søkelys på positive screeningskriterier eller bærekraftige investeringer, dersom forvalterne ellers vurderes å ha like god evne til å skape god risikovektet avkastning over tid. Vel så viktig er dog forvalters løpende kommunikasjon med de bedrifter de er investert i. For en aktiv forvalter kan dialog være vesentlig mer effektiv over tid enn ren ekskludering.

PKH skal ha som ambisjon å drive aktivt påvirkningsarbeid der dette er naturlig, for eksempel ved at ansatte i PKH, eller andre PKH utpeker, kan drive aktivt eierskapsarbeid i relevante fora, inkludert i investeringsstrukturer hvor PKH har vesentlige eierandeler.

Offentliggjøringsforordningen tredde i kraft i Norge fra og med 1. januar 2023. Fondsforvaltningsselskap i EU har etter offentliggjøringsforordningen en plikt til å klassifisere hvert enkelt fondsprodukt innen tre kategorier. Artikkel 9-fond har bærekraftige investeringer

som investeringsmål og skal i utgangspunktet kun gjøre bærekraftige investeringer. Det er få finansielle produkter per i dag som kan klassifiseres som et artikkel 9-produkt grunnet strenge og omfattende opplysnings- og rapporteringskrav. Artikkel 8-fond fremmer miljømessige eller sosiale karakteristikker ved forvaltning av fondet, men har ikke en eksplisitt målsetning om å kun gjennomføre investeringer som er bærekraftige. Artikkel 8-fond investerer også kun i selskaper som følger «good governance». Artikkel 6-fond hensyntar hvordan bærekraftsrisikoene er integrert i investeringsbeslutninger og vurderer de sannsynlige konsekvensene av bærekraftsrisikoene for avkastningen på fondet.

PKH søker å investere i fond som er artikkel 8- eller artikkel 9-fond og som tilbys av finansmarkedsdeltakere som er underlagt offentliggjøringsforordningen i EU.

PKH har en betydelig andel obligasjoner som vi selv forvalter. Minst 90 % av vår interne renteportefølje skal være investert i obligasjoner utstedt av offentlige utstedere i OECD, grønne obligasjoner, lån til virksomheter med lav utslippintensitet (inkludert bank- og finansinstitusjoner), eller selskaper med en tydelig bærekraftstrategi. I tillegg legges det til grunn en risikobasert tilnærming til ESG-faktorer.

Våre eiendommer skal være miljøvennlige over tid. I dag er syv av våre ni bygg miljøsertifisert. Kontorbyggene våre i Karvesvingen 2 og Karvesvingen 3 i Oslo har BREEAM NOR-klassifiseringen «Excellent». Kontorbygget Grønland 55 i Drammen har klassifiseringen «Very good». Det samme har logistikkbyggene Høgslundveien 15/17, Håndverksveien 15 og Glynitveien 13. Logistikkbyggene Håndverksveien 13 og 17 fikk sertifiseringen «Good» i forbindelse med sertifiseringen i 2023. Kontoreiendommen Grensen 5/7 er ▶

under sertifisering og vi forventer klassifiseringen «Very good».

Utover ovennevnte har vi installert solcelleanlegg på taket til Håndverksveien 15 og 17. I løpet av 2024 forventer vi å ha installert solcelleanlegg også på Glynitveien 13 og Høgslundveien 15/17.

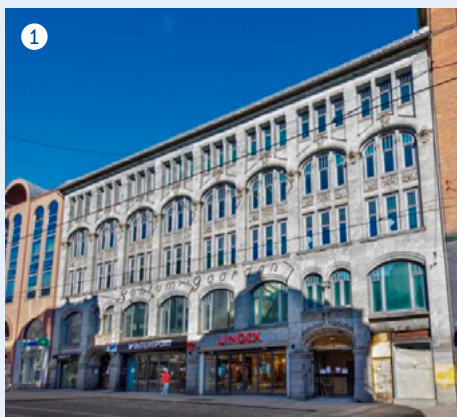
Vi har i 2023 gjennomført et spennende prosjekt med totalrehabilitering av kontoreiendommen Grensen 9 B. Bygget fra 1978 kunne ikke leies ut slik det sto ved overtakelse, og det ble besluttet å totalrehabiliterer bygget, med størst mulig fokus på ombruk og sirkulær økonomi. Et overordnet mål i prosjektet var størst mulig CO2e-reduksjon ved ombruk av materialer og teknisk utstyr. Listen over ombrukte materialer er lang. I tillegg til de lokale materialene har over 60 forskjellige materialer fra en lang rekke forskjellige byggeplasser i byen

vært brukt. Vi har blant annet bygget trapper, gangbaner og reposer i gamle t-baneskiner, trukket kabler ut av veggen, kontrollert og sortert de etter type og lengde, samt merket og stripset slik at de er klargjort for ombruk. Det er også plukket ned og sortert alt av ventilasjonskanaler. Disse er rengjort lokalt, og etter en grundig vask blir de 30 år gamle kanalene renere enn nyinnkjøpte. Prosjektet har klart å beholde 92,7 prosent av byggets opprinnelige vekt, mens vekten av alle tilførte ombrukte materialer utgjør 22 prosent. Aktører i bransjen har kommet med omtaler som at dette prosjektet har tatt gjenbruk til et nytt nivå.

PKH skal fortsette arbeidet med å kartlegge muligheter for kvantifisering av klimarisiko. Så snart valide databaser foreligger skal disse datasettene benyttes for å kvantifisere klimarisikoen.

Totalrehabiliteringen av Grensen 9 B har tatt gjenbruk til et nytt nivå: Blant annet er det bygget trapper, gangbaner og reposer i gamle t-baneskiner.

1. Grensen 9 B	5. Høglundsveien 15-17
2. Karvesvingen 2	6. Håndverksveien 13-17
3. Glynitveien 13	7. Grønland 55, Drammen
4. Karvesvingen 3	

Fakta
PKHs SAMLEDE
KARBONINTENSITET**10**
tCO₂e/mill NOK

► Oslo Børs ligger på 23 tCO₂e/mill NOK og global referanseindeks for aksjer på 12 tCO₂e/mill NOK.

4.6 Måling og rapportering

EUs taksonomi for bærekraftig økonomisk aktivitet er et klassifiseringssystem som skal legge til rette for at finansmarkedene kanalisere kapital til lønnsomme bærekraftige aktiviteter og prosjekter. EU hadde ved inngangen til 2023 vedtatt endelige tekniske kriterier for hvilke aktiviteter som er miljømessig bærekraftige under to av seks klima- og miljømål i taksonomien herunder målet om å redusere og forebygge klimagassutslipp og klimatilpasning. EU har gjennom 2023 vedtatt endelige tekniske kriterier for de resterende fire miljømålene som er tatt enn i forskriften med virkning fra og med 5. februar 2024.

Rapporteringspliktige foretak i EU har siden januar 2022 hatt plikt til å rapportere etter det nye taksonomiregelverket, og i Norge gjelder dette fra 1. januar 2023. For at investorer som PKH skal kunne måle og sammenligne selskaper på tvers av bransjer, er det helt nødvendig å få selskapene til å rapportere på området med ett sett felles kriterier.

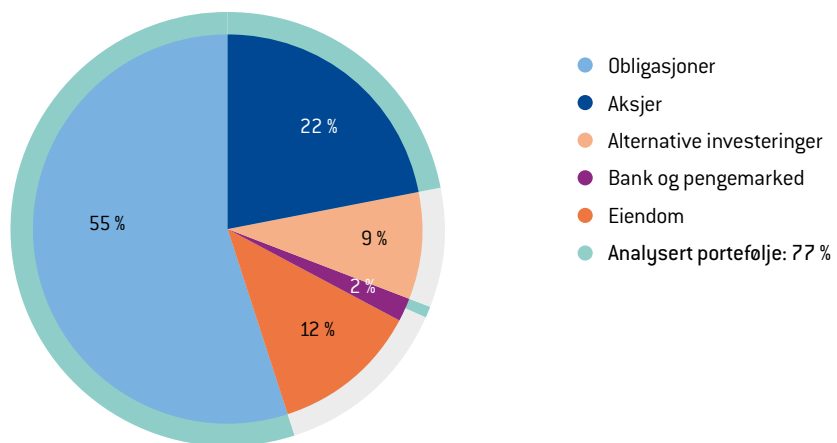
Kvaliteten på data har imidlertid vært en krevende utfordring så langt. De datakildene som har blitt utviklet har lav innbyrdes validitet, hvor det er liten sammenheng mellom vurderingen av enkeltsekskap på tvers av dataleverandører. Dette, sammen med praktiske eksempler

på svakheter i datakvaliteten eller mangel på data, tyder på at validiteten på utslippsdata i disse databasene er lav. Innen energisektoren er det også tegn på at markedsaktørene og myndighetene ikke har tatt innover seg totalkompleksiteten og omfanget av det grønne skiftet. Det er i skrivende stund eksempler på det i den globale politiske dagsorden, der energiforsyningen til Europa er på agendaen, sett fra et storpolitisk perspektiv.

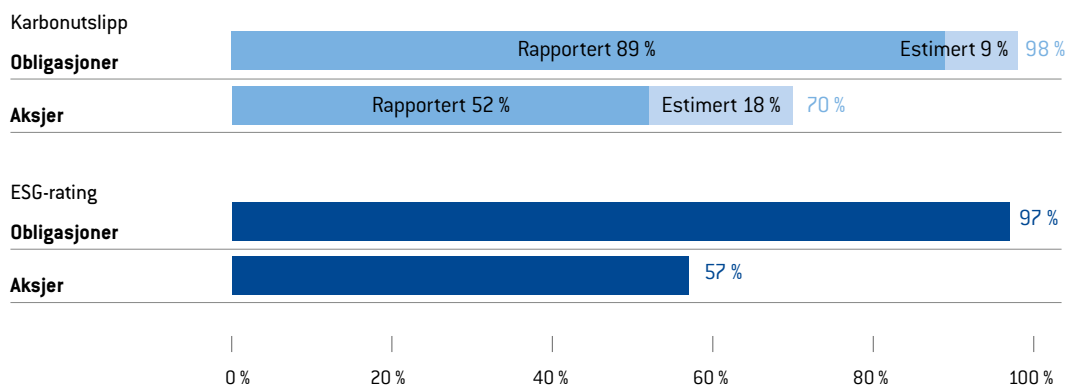
Det er grunn til å tro at datakvalitet og metodikk for beregning av utslippsintensitet er et område i rask utvikling. EUs taksonomikrav som nå har en god progresjon, vil ytterligere medvirke til å bedre datakvaliteten.

PKH har engasjert et eksternt rådgivningsmiljø for å gjennomføre en ekstern gjennomlysning av pensjonskassens investeringer ved utgangen av 2023. Analysen har en dekning på rundt 77 prosent av totalporteføljen og burde derfor kunne gi et tilstrekkelig godt bilde at vår virksomhet. Innen utslipp dekkes nå 98 prosent av vår aksjeportefølje mot 70 prosent i vår obligasjonsportefølje. Dekningen er økt fra foregående år. Når det gjelder ESG ratingen er denne økt fra 96 til 97 prosent for aksjer mens obligasjoner er opp fra 48 til 57 prosent. Det er fortsatt noe lavt, men trenden er klart positiv.

Datadekning og -kvalitet. Hva har blitt analysert – aktivaklasse

Datadekning – underaktiva

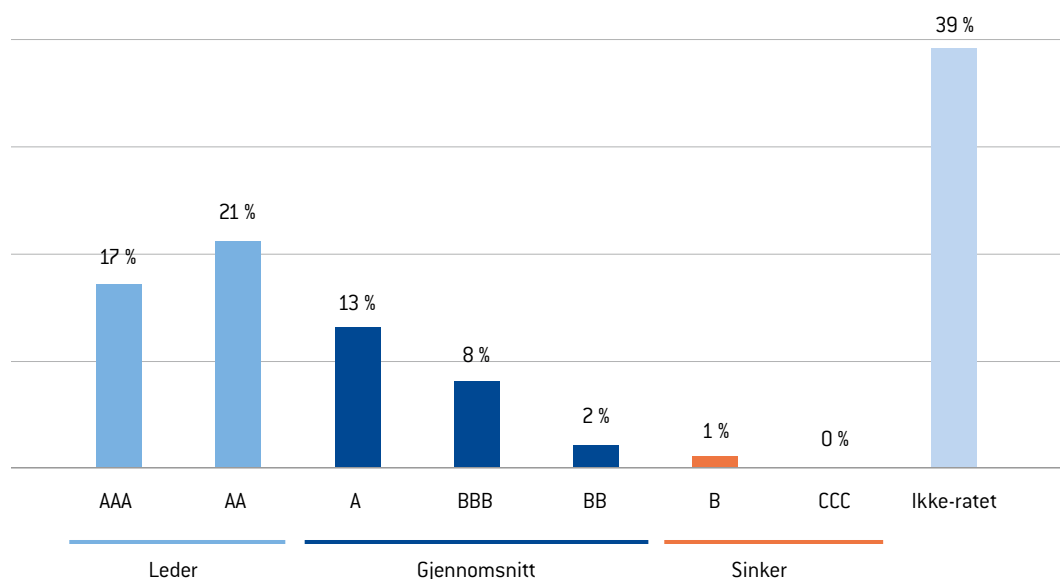
På basis av den forbedrete datadekningen er klimagassutslipp i porteføljen til PKK estimert til å være 104 millioner tonn CO₂. Dette er basert på scope 1 og 2. Dette er rett under det nivået vi hadde halvåret 2023 da estimatet lå på 105 millioner, men noe over årsskiftet 2022/2023 da tallene var nede på 91 millioner. Her spiller både datakvalitet, dekningsgrad, tilfeldigheter og type eksponering inn. Og ikke minst – PKH har en sterk vekst. Når vår forvaltningskapital øker, gir dette også naturlig nok en nominell økning av utslipp.

Det viktigste poenget de par neste årene er å innhente data over en tid for å etablere en forståelse og et nivå vi kan jobbe ut fra. Vi trenger som sagt et betydelig bedre datasett for å si noe om selskapers totale utslipp av klimagasser. Til det trenger vi blant annet deres indirekte utslipp (scope 3), der dagens data er svært mangelfulle.

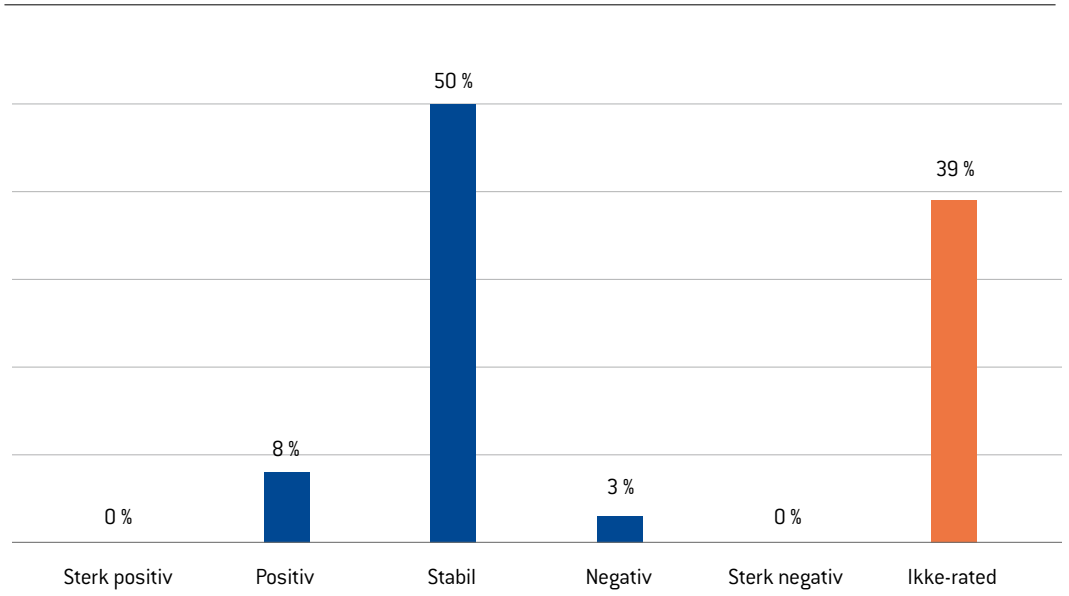
Analysen som har blitt foretatt av PKH sin portefølje viser samtidig at karbonintensiteten har kommet noe ned. Årsaken bak dette er uklar. Det kan være alt fra lavere rapporterte utslipp til økte salgsinntekter. Siden dette regnes som en funksjon av salgsinntekter, og det i en periode med inflasjon, skal vi være forsiktig med å trekke noen bastante konklusjoner. PKHs porteføljeselskaper har blitt gitt en ESG rating basert på MSCI sitt datasett. Også her kan man sette spørsmåltegn med data, men ved å benytte samme underleverandør over år får vi tatt en enkel «helsesjekk» av porteføljen der vi er på jakt etter eventuelle trendskifter.

Som ved sist års rapport ligger midtpunktet på PKHs samlede portefølje på en singel A rating. Utviklingen i porteføljen er stabil, det på basis av underliggende selskaper som hovedsakelig har en stabil eller positiv trend. Til sammenligning ligger MSCI egen verdensindeks (aksjer) i gjennomsnitt på singel A.

Samlet fordeling på ESG-rating

Rating-trend

5 Eierstyring, selskapsledelse og risikostyring

PKH er en pensjonskasse hvor egenkapitalen skytes inn av helseforetakene i hovedstadsområdet. PKH har lagt vekt på å etablere et godt system for risikostyring og internkontroll som er tilpasset omfanget og arten av virksomheten i pensjonskassen. Retningslinjene for risiko- compliance- og aktuarfunksjonen er vedtatt av PKHs styre.

Fakta STYREMØTER

10

► Styret i PKH hadde 10 styremøter i 2023 og et styreseminar.

5.1 Styrende organer

PKHs vedtekter og gjeldende lovgivning legger til rette for en hensiktsmessig eierstyring og ledelse av pensjonskassen. Styrearbeidet følger en fastsatt årsplan og gjennomføres i samsvar med en fastsatt styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling, herunder hvilke saker som skal styrebehandles, og regler for innkalling og møtebehandling. Styret består av 9 medlemmer med representasjon fra hovedtillitsvalgte og helseforetak, samt et eksternt uavhengig medlem. Disse velges for to år av gangen. Styret er et kollegium som skal ivareta pensjonskassens og eiernes interesser samt følge opp etterlevelse av regelverk og konsesjonskrav. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, fastsette planer og budsjetter, holde seg orientert om pensjonskassens økonomiske stilling og plikter og påse at virksomheten, finansiell rapportering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal for øvrig føre tilsyn med daglige ledelse. Det er i styreinstruksen en regulering av inhabilitet og interessekonflikter. I tillegg ble det i 2023 vedtatt en egen retningslinje som omhandler temaet som berører både styret og de ansatte. Den beskriver mer i detalj hvordan dette skal kartlegges og vurderes. Det

er en egen sak ved inngangen til hvert styremøte om det er saker som kan ha en interessekonflikt. Hvert styremedlem plikter selv å påse at man ikke er inhabil i behandlingen av en sak. I tvilstilfelle forelegges spørsmålet for styrets leder.

Styret hadde i 2023 10 styremøter og et styreseminar.

PKH har som pensjonskasse ikke generalforsamling, representantskap, valgkomite, revisjonsutvalg eller kompensasjonsutvalg.

Styremedlemmene i PKH har bred ledererfaring fra relevante bransjer som livsforssikring, kapitalforvaltning, advokatrådgivning, drift av sykehus, offentlig administrasjon og fagforeninger. Styret gjennomførte i 2023 en egenevaluering. Det er i forlengelse av PKHs policy for egnethetsvurderinger og egenevaluering etablert en kompetanseoversikt for å ivareta regulatoriske krav knyttet til styrets egnethet. I anledning valg av styremedlemmer mottar Helse Sør-Øst RHF og hovedsammenslutningene en oversikt over lovpålagte krav knyttet til egnethet for det enkelte styremedlem og styret som kollegium.

5.2 Selskapsledelse og styringsdokumenter

Pensjonskassens ledelse har bred erfaring innenfor alle kjerneprosesser. Ledergruppen har bakgrunn fra livselskap, pensjonskasser, offentlig sektor, kapitalforvaltning, eiendom og risikostyring/intern revisjon innenfor alle relevante regulatoriske områder for livselskap og pensjonskasser. Styret har fastsatt instruks for daglig leder og øvrige ledere har

egne stillingsinstruksjoner som regulerer intern ansvars- og oppgavefordeling.

Styret i PKH har fastsatt overordnede prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll. Dette er formalisert og implementert gjennom følgende nivåer med styringsdokumenter:

Formål:	Dokumenttype:	Fastsettes av:
Nivå 1: Strategiplan, corporate governance, etisk rammeverk osv.	Overordnede mål og strategier: <ul style="list-style-type: none"> • Overordnet strategi • Budsjett • Mål for bufferkapital • Styreinstruks • Styringsmodell • Fullmaktsmatrise • Etiske retningslinjer • Retningslinje for interessekonflikter 	Styret
Nivå 2: Overordnede holdninger til risiko toleranse og risikoappetitt samt prinsipper for styring og rapportering.	Overordnet risikostyring: <ul style="list-style-type: none"> • Risikostrategi • Retningslinje for funksjon: <ul style="list-style-type: none"> - Risiko- og compliance - Internrevisjon - Aktuar 	Styret
Nivå 3: Detaljerte dokumenter som skal veilede i større grad enn overordnede dokumenter. De skal sikre felles forståelse for hva som gjøres, hvem som er ansvarlig og hvordan det skal gjøres.	Policydokumenter: <ul style="list-style-type: none"> • Kapitalforvaltning (inkl likviditetsstyring) • Eiendomsinvesteringer • Forsikringsrisiko • Utlån • Operasjonell risiko • Kommunikasjon (inkl beredskapsplan) • Godtgjørelse • Utkontraktering • Personopplysninger (GDPR) • IKT • Beredskap og kontinuitet ved kritisk nedetid på systemer • Datakvalitet (pensjon) • ORSA • Egnethet 	Styret
Nivå 4: Risikovurderinger med handlingsplaner på kjerneprosesser samt overordnet nivå som skal sikre at gjenværende risiko er i tråd med styrets risikovilje.	Risikovurderinger: <ul style="list-style-type: none"> • Overordnet strategi • Pensjonsprosessen inkl forsikringstekniske avsetninger og premie • Kapitalforvaltning • Utlån • Personopplysningsloven • IKT-forskriften 	Ledergruppe

Fakta
SOLIDITET

168 %

► Solvenskapitaldekningen til PKH var per 31.12.2023 på 168 prosent uten bruk av overgangsregler.

PKH har over tid arbeidet med å utvikle et risikostyringssystem som er tilpasset det nye europeiske solvensregelverket for pensjonskasser. Det er en egen retningslinje for risiko- og compliance funksjon og en retningslinje for aktuarfunksjon hvor et godt kontrollnivå ivaretas med å skille mellom utførende personer og kontrollerende personer.

Fra og med 1. januar 2023 ble EUs reviderte tjenstepensjonsdirektiv, IORP II, gjennomført i norsk rett gjennom endringer i fem forskrifter. Etter forskrift om pensjonsforetak 9. desember 2016 nr. 1503 § 28 plikter PKH minst årlig og umiddelbart ved vesentlige endringer i

risikoprofilen til pensjonskassen å gjennomføre egenvurdering av risiko og samlet kapitalbehov, som etter finansforetaksloven § 13-6 skal tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Formålet med egenvurdering av risiko er å påse at pensjonskassen har et hensiktsmessig system for risikostyring som gjør det mulig å identifisere, måle, styre og overvåke risiko som pensjonskassen er utsatt for. Egenvurderingen skal dokumenteres.

PKH er av den oppfatning at dagens ressurser og rammeverk er tilstrekkelig for å sikre en forsvarlig drift av pensjonskassen.

5.3 Risikostyring og internkontroll

ROLLER OG ANSVAR

Kontinuerlig overvåking - og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i pensjonskassens virksomhet. Rolle- og ansvarsdelingen innenfor risikostyringssystemet er organisert langs

«tre forsvarslinjer». Dette er gjort for å sikre tilfredsstillende arbeidsdeling og uavhengighet mellom utførende personer og kontrollerende personer:

Styret har det overordnede ansvaret for at PKH har etablert hensiktsmessige og effektive prosesser for risikostyring og internkontroll. Det betyr å fastsette overordnet risikovilje, samt å sikre at styringen av vesentlige risikoer er hensiktsmessig organisert med hensyn til et operasjonelt oppfølgingsansvar og uavhengig overvåking ved at risikoene håndteres i samsvar med overordnet risikovilje. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og policydokumenter med fastsettelse av risikovilje, risikomål og overordnede risikorammer for pensjonskassen. Det er administrerende direktørs ansvar å sørge for at styrets føringer for styring og kontroll operasjonaliseres og implementeres i pensjonskassen.

Chief risk officer (CRO) og Chief compliance officer (CCO) har hovedansvaret for risikostyring og internkontroll. Andre forsvarslinje består av et kontrollregime hvor det årlig etableres en kontrollkalender basert på årlige risikovurderinger for alle kjerneprosesser og sentrale støtteprosesser. Kontrollkalenderen skal ivareta at det er et klart skille mellom utførende og kontrollerende personer slik at risikoen for egenkontroll unngås. Innenfor kapitalforvaltningen er ansvaret for porteføljeovervåking og rammekontroll delegert til Arctic Asset Management. Alle vesentlige utkontrakterte partnere skal kvartalsvis rapportere tilbake til pensjonskassen registrerte uønskede hendelser. PKH etablerte i 2023 et GRC og kontraktsoppfølging system fra RISMA som i større grad bidrar til å kartlegge samt overvåke pensjonskassens risikoer og resultat av kontroller.

Det primære ansvaret for operative risikostyringsaktiviteter ligger ute hos de operasjonelle enhetene i første linjen. Risikostyring og internkontroll skal være en integrert del av lederansvaret i PKH der formålet er å identifisere, vurdere og styre risikoer som kan redusere pensjonskassens evne til å nå sine mål.

Tredje forsvarslinje er internrevisjonen som i

PKH er konsernrevisjonen i Helse Sør-Øst RHF. De foretar uavhengige vurderinger av om pensjonskassens vesentligste risikoer er tilstrekkelig håndtert og kontrollert. Internrevisjonen arbeider etter instruks fastsatt av styret og rapporterer direkte til styret. Pensjonskassen er også underlagt faglig tilsyn fra Finanstilsynet som blant annet kontrollerer at finansinstitusjoner driver på en betryggende måte og i samsvar med lovgivningen. Finanstilsynet hadde stedlig tilsyn hos PKH i 2015 og IT-tilsyn i 2022.

PROSESS

PKH arbeider systematisk med risikostyring og internkontroll. Det gjennomføres en årlig systematisk gjennomgang av alle vesentlige risikoer på alle kjerneprosesser. Utgangspunktet for risikokartleggingen er fastsatte mål for pensjonskassen. Risiko som ikke fanges opp av kvantitative målemetoder, skal vurderes gjennom særskilte risikoanalyser. Disse analysene inkluderer både en vurdering av hvor sannsynlig det er at en hendelse inntreffer og hvilke konsekvenser de kan få for pensjonskassen. I løpet av året er det gjennomført analyser for å identifisere risikoer PKH er utsatt for, og relevante risikoreducerende tiltak er iverksatt før gjenværende risiko er vurdert og akseptert.

Vurdering av operasjonelle risikoer er knyttet til pensjonskassens evne til å nå mål og gjennomføre planer. Alle deler av pensjonskassen er eksponert mot operasjonell risiko, herunder prosesser som ligger hos utkontrakterte partnere. Operasjonell risiko er definert som direkte – eller indirekte tap som følge av mangelfulle eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko søkes redusert gjennom tydelige rutiner, klare ansvarsbeskrivelser og avtaler med utkontrakterte partnere samt dokumentere fullmakter og mandater. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter. Pensjonskassen innhenter fra alle sentrale leverandører internkontroll bekreftelser basert på risikostyringsforskriften, ►

Fakta
KONTROLLTILTAK**ISAE 3402
og 3000**

► ISAE 3402 og 3000 erklæringer innhentes på sentrale prosesser som pensjonsberegningssystemet, personvern og kapitalforvaltning.

IKT-forskrift og Personopplysningsloven. ISAE 3402 og 3000 erklæringer innhentes på sentrale prosesser som pensjonsberegningssystemet og personvern.

PKH igangsatte i 2023 en utvidet leverandør-oppfølging med fokus på hvordan de på vegne av pensjonskassen ivaretar lovpålagte krav som IKT-forskriften, Personopplysningsloven og Åpenhetsloven. Det ble utformet en liste med rundt 120 spørsmål som alle leverandører av kritiske eller nyttige systemer måtte besvare. Svarene ble gjennomgått i møte med leverandørene. Denne type leverandør-oppfølging skal gjennomføres to ganger i året.

Styret har i retningslinje for risiko- og compliancefunksjonen fastsatt at operasjonell risiko skal måles og styres systematisk, og operasjonelle risikovurderinger skal inngå som del av beslutningsprosessene i pensjonskassen. Den operasjonelle risikoen skal være lav. Det er i forlengelse av risikovurderingene etablert en plan for årlig testing av nøkkelkontroller som legges frem for styret. Utviklingen i finansmarkedet er en vesentlig risiko for pensjonskassens resultat og solvensposisjon. I tillegg til å vurdere effekter av skifte i aksjemarkedene eller rentenivå (stresstester), benyttes scenarioanalyser for å estimere effekten av ulike forløp i finansmarkedet på pensjonskassens resultatutvikling og soliditet. Dette er vesentlig informasjon for styrets overordnede drøfting av risikovilje og risikoallokering.

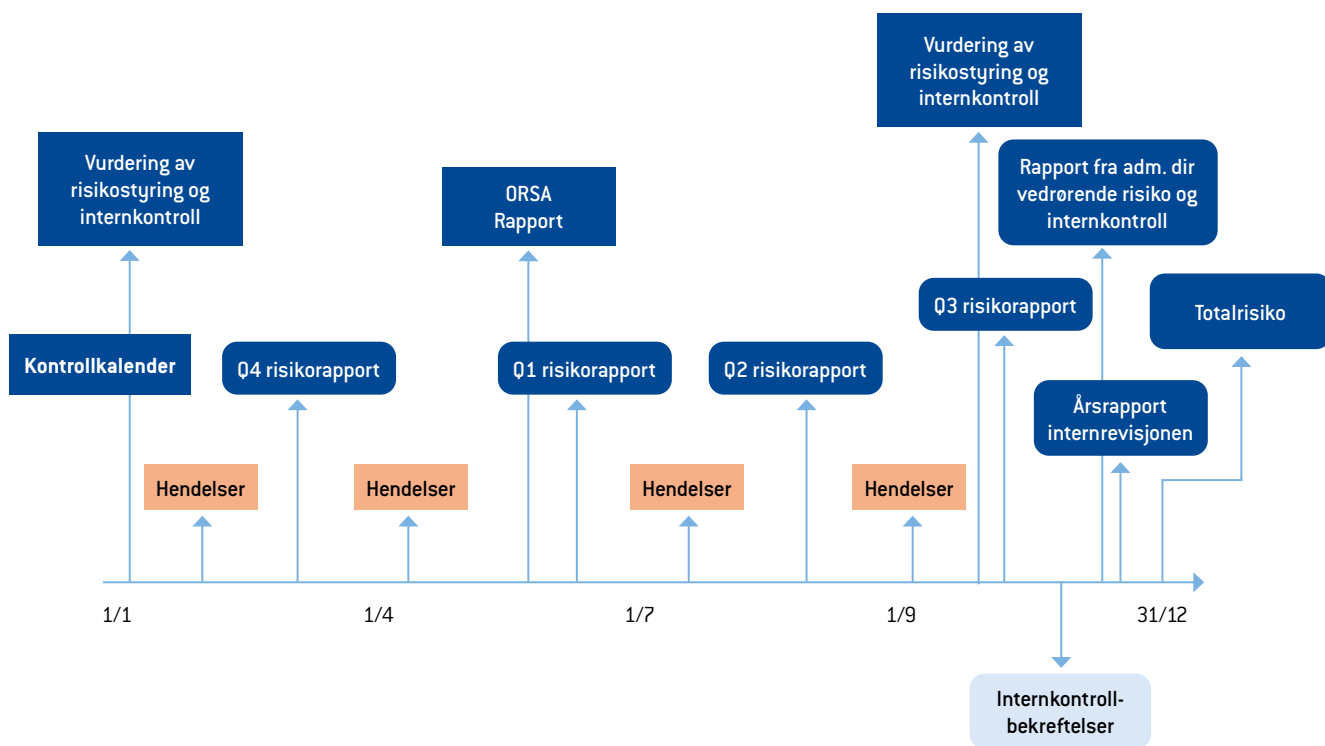
Egenvurderingen av risiko gjennomføres minst årlig og umiddelbart ved vesentlige endringer i risikoprofilen til pensjonsforetaket eller risiko-

profilen til pensjonsordninger som forvaltes. Rapportering av det samlede risikobilde til styret skjer også hvert kvartal med måling av risiko opp mot etablerte finansielle- og operasjonelle mål samt eksterne regulatoriske krav rundt risiko og soliditet. Det gjøres også kvartalsvis analyser som viser solvenskapitaldekningens følsomhet for endringer i vesentlige risikofaktorer. I tillegg mottar styret en månedlig rapportering fra ekstern leverandør på avkastning, risiko i porteføljen, ivaretagelse av rammer og regulatoriske krav. Alvorlige brudd skal rapporteres umiddelbart til styret. Tilsvarende dersom det oppstår hendelser i markedet som påvirker pensjonskassens soliditet. Det er definert krav for slik eskalering. Administrerende direktør utarbeider en gang årlig en samlet vurdering av risikosituasjonen og forelegger denne for styret til behandling.

HENDELSEREGISTRERING

Vesentlige hendelser registreres i et eget hendelsesregister, og systematisk oppfølging av hendelser utgjør en viktig del av tiltakene for å øke kvalitet i drift og internkontroll.

Registrering av hendelser er basert på egenrapportering. PKHs rutine for hendelsesregistrering har en hovedregel om at alle uønskede hendelser skal registreres for at styret og ledelsen skal ha tilstrekkelig kunnskap og kontroll med risikosituasjonen. Dette er uavhengig av om de er avdekket internt i PKH eller hos utkontrakterte leverandører. I forbindelse med kvartalsvis risikorapportering til styret skal leverandører av tjenester innenfor kjerneprosessene rapportere til PKH registrerte uønskede hendelser i perioden.

Figur 1 Risikostyring/Etterlevelse i PKH

6 ÅRSREGNSKAP 2023

6.1 Styrets årsberetning

Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet (PKH) forvalter offentlig tjenstepensjon for Akershus universitetssykehus HF, Helse Sør-Øst RHF, Oslo universitetssykehus HF, Sunnaas sykehus HF, Sykehuspartner HF og Vestre Viken HF. Pensjonskassen skal oppfylle de avtalte rettighetene på en slik måte at PKH skal være foretrukket pensjonsleverandør. PKH skal til enhver tid ha en organisering som samsvarer med pensjonskassens mål og verdier. Pensjonskassens fremste ansvar er å utbetale rett pensjon til rett tid, gi god service til medlemmer og sikre en langsiktig god avkastning. Organiseringen skal være robust og sikre at PKHs aktiviteter er gjenstand for betryggende styring og kontroll.

Året 2023 ble et år med god avkastning både for aksjer og obligasjoner. PKH fikk en verdijustert avkastning på 5,4 prosent. Samtlige aktivaklasser hadde en positiv avkastning, med unntak av eiendom. Dette skyldtes i stor grad betydelige nedskrivninger på våre investeringseiendommer, som resulterte i en samlet avkastning på eiendom på minus 11,4 prosent. Styret er fornøyd med avkastningen.

I tillegg til å videreutvikle kapitalforvaltningsstrategien og følge opp pensjonskassens samlede risiko, har styret i 2023 fokusert på strategiske initiativer knyttet til målbildet for pensjonsprosessene i kommende år. Automatisering og digitalisering har vært sentrale elementer i dette arbeidet. Videre har det vært betydelig innsats rettet mot bedre oppfølging av leverandører av kritiske systemer. Sikkerhetssystemenes robusthet og evne til å håndtere stadig skiftende trusselbilder har vært av høy prioritet, i tillegg til utarbeidelse av beredskapsplaner.

Styret har også viet oppmerksomhet til regelverk knyttet til bærekraft, hvor både eierstyring og klimarisiko står sentralt. PKH arbeider aktivt med dette temaet, ikke bare for å unngå tap i lys av den pågående omleggingen av økonomien, men også for å bidra til en bærekraftig fremtid. ▶

PENSJONSKASSENS VIRKSOMHET

Ved utgangen av 2023 hadde PKH en kapital til forvaltning på 44,3 milliarder kroner. Pensjonskassen har ansvaret for å sikre pensjoner til pensjonister, nåværende og tidligere ansatte hos helseforetakene, i samsvar med pensjonskassens forsikringsvilkår. Ytelsene i offentlig tjenestepensjon er avtalt mellom partene i arbeidslivet, og helseforetakene er forpliktet til å sørge for en tjenestepensjon som oppfyller gjeldende regelverk.

PKH har ansvar for å forvalte pensjonsmidlene, utbetale pensjon til rett tid, og tilby god informasjon og medlemservice slik at medlemmene kan ta informerte valg. Helseforetakene bærer hoveddelen av den økonomiske risikoen og kostnadene knyttet til tjenestepensjonsordningen.

Styrets oppgave er å sikre et solid grunnlag for konkurransedyktig avkastning over tid. Dette oppnås gjennom bærekraftige investeringer, klare risikorammer, og lave kostnader. Soliditet og en langsiktig forvaltningsstrategi er avgjørende for å nå dette målet.

PKH eier ni underliggende datterselskaper, hvor åtte er knyttet til direkte eide eiendommer, mens ett er relatert til private equity investeringer i Danmark.

PENSJONSKASSENS ÅRSRESULTAT

Ved inngangen til 2023 var den økonomiske situasjonen preget av usikkerhet på grunn av konflikten i Ukraina, høye energipriser, økende inflasjon og renter, samt geopolitiske spenninger. Mange finansielle risikoindikatorer var på sitt høyeste. En bekymring var at kjerneinflasjonen skulle vedvare. Sentralbankene sto overfor valget mellom å stramme inn pengepolitikken betydelig, med risiko for resesjon som resultat, eller å være mer moderate i sine tiltak og håpe at inflasjonen ville avta over tid. Disse forventningene ble delvis innfridd, da året endte med den kraftigste økningen i realrenten i moderne tid. Pensjonskassens avkastning er derimot langt høyere enn forventet.

Premieinntektene til pensjonskassen gikk fra 3.154 millioner kroner i 2022 til 4.046 millioner kroner i 2023. Økningen skyldes primært regulering av pensjon og oppsatte rettigheter.

PKH har en kollektivportefølje og en selskapsportefølje som forvaltes separat. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfestede forpliktelser.

Kollektivporteføljen hadde en verdjustert avkastning på 5,4 prosent. Renteresultatet (avkastningsresultatet til kollektivporteføljen) på 1.368,7 millioner kroner utgjør differansen mellom den verdjusterte avkastningen og den garanterte renten på forsikringsmessige avsetninger (se tabell på neste side). PKHs gjennomsnittlige rentegaranti i 2023 var 2,11 prosent.

Selskapsporteføljen har en noe lavere risikoprofil enn kollektivporteføljen. Verdjustert avkastning for selskapsporteføljen var 4,6 prosent.

PKH hadde i 2023 et positivt risikoresultat på 5,3 millioner kroner. Risikoresultatet er et uttrykk for hvordan utviklingen av dødelighet og uførhet i forsikringsbestanden har vært, sammenlignet med forventningene (pristariffen) som er lagt til grunn ved den årlige premiefastssettelsen. Uføreresultatet og opplevelsesresultatet er positivt grunnet færre nye uføre, stor andel reaktiveringer og høyere dødelighet enn i pristariffen. Dødsrisikoresultatet er også positivt, noe som betyr at pristariffen gir tilstrekkelig med avsetninger til etterlattepensjoner. Hele årets risikoresultat tilføres kundenes premiefond.

Pensjonskassen har en målsetting om en solvenskapitaldekning på minimum 155 prosent slik at ved store fall i markedsverdiene kan pensjonskassen evne å opprettholde en tilfredsstillende porteføljesammensetning. Det er ingen maksimalgrense for bufferfondet, men målsetting om soliditet er retningsgivende i anledning disponeringer til/fra bufferfondet.

Gjeldende regelverk for pensjonskasser angir retningslinjer for fordeling av risikoresultatet og renteresultatet i tillegg til pensjonskassens egne retningslinjer. Styret har valgt å overføre 1.335 millioner kroner til bufferfondet for å dekke opp for det store negative renteresultatet i 2022. Midlene i bufferfondet er en betinget tildeling til helseforetakene, og vil

sammen med annen bufferkapital gi soliditet og risikokapasitet som igjen danner grunnlag for avkastningsoverskudd til helseforetakene over tid. Det vises til tabellen nedenfor for en nærmere gjennomgang av oppnådde resultater for 2023 og fordeling av resultatelementene fra kollektivporteføljen.

Resultat i kollektiv- og selskapsportefølje er fordelt på følgende resultatelementer (TNOK):

	2023	2022
Bokførte inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	2 041 382	-1 295 868
Garanterte renter	-672 637	-619 367
Renteresultat (a)	1 368 744	-1 915 235
Frigjort administrasjonsreserve	22 454	20 093
Løpende administrasjonstillegg	53 733	45 340
Forsikringsrelaterte kostnader	-75 309	-68 653
Administrasjonsresultat (b)	878	-3 220
Premie til avkastningsgaranti	138 259	82 721
Resultat mot egenkapital (c)	138 259	82 721
Risikoresultat (d)	5 317	59 130
Resultat av teknisk regnskap før disponering		
(e) = (a) + (b) + (c) + (d)	-1 513 198	-1 776 605
Renteresultat overført fra (+) /til (-) bufferfond	-1 335 020	1 333 144
Renteresultat overført til premiefond	-16 592	
Risikoresultat overført til premiefond	-5 769	-29 565
Renteresultat overført til premiereserve		
Resultat kollektivporteføljen (teknisk resultat)	155 818	-473 026
Resultat selskapsporteføljen (ikke teknisk resultat)	109 737	-75 274
Totalresultat til disponering før skatt	265 555	-548 299

Styret er opptatt av å opprettholde en god soliditet for å møte utfordrende og ustabile finansmarkeder. Dagens situasjon, preget av høy inflasjon, geopolitiske spenninger og konflikter som i Ukraina og Midtøsten, understreker viktigheten av denne prioriteringen. PKH forventer at finansmarkedene vil fortsette å være volatile i tiden fremover. Soliditeten beskytter verdiene som PKH forvalter og styrker pensjonskassens evne til å håndtere

langsiktige økonomiske utfordringer uten at helseforetakene belastes uforholdsmessig. Styret anerkjenner den betydelige veksten i pensjonskassens pensjonsforpliktelse, og vektlegger betydningen av å oppnå positiv realavkastning over tid med tanke på pensjonskostnadene. Å bidra til stabilitet og forutsigbarhet når det gjelder pensjonskostnader oppfattes som en sentral oppgave for styret.

PKH har en tydelig ambisjon om å drive kostnadseffektivt, og administrasjonskostnadene i forhold til kapitalen til forvaltning har vedvarende vært lave over flere år. Med god soliditet, solide resultater over tid, lave kostnader og høy medlemstilfredshet opprettholder PKH en sterk posisjon sammenlignet med andre tilbydere av forsikrede løsninger.

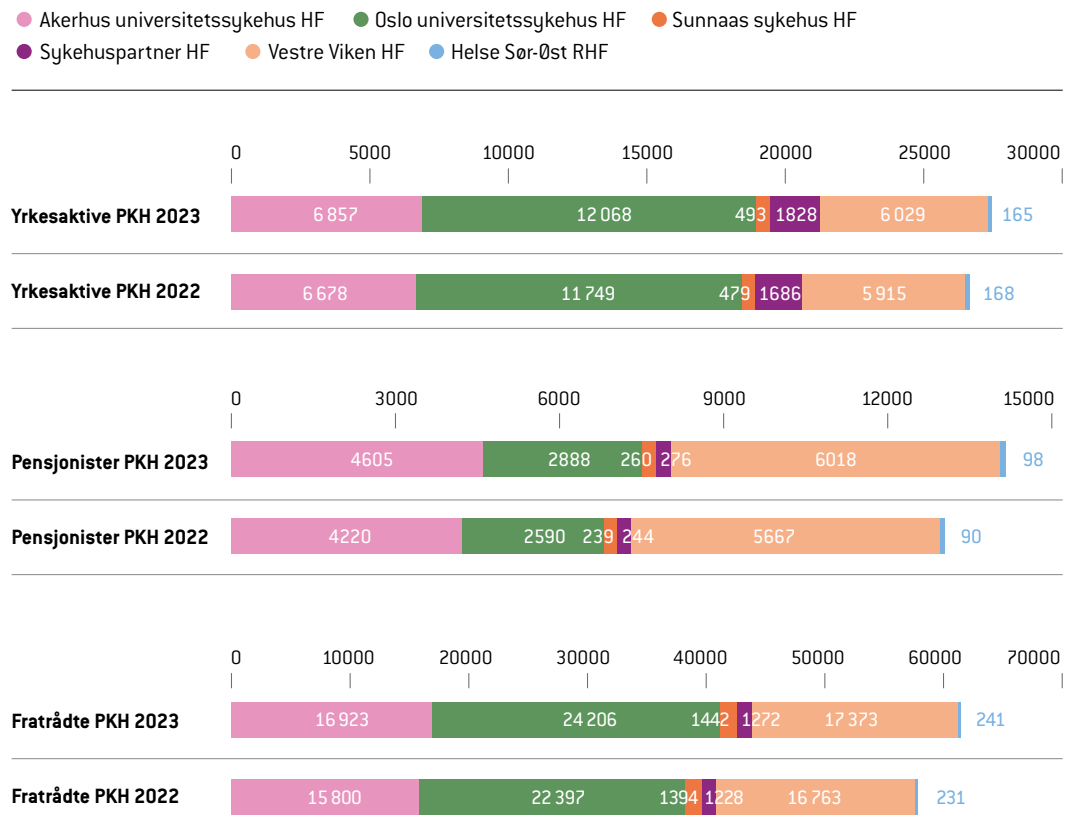
FORSIKRINGSVIRKSOMHETEN

PKHs pensjonsytelser følger bestemmelsene i Hovedtariffavtalen innenfor Spekterområdet. Disse ytelsene omfatter alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. I tillegg har pensjonskassen ansvaret for administrasjonen av folketrygdens avtalefestede pensjon (AFP). AFP for aldersgruppen 62-64 år er en tariffavtalt arbeidsgiverpensjon som

beregnes og utbetales av pensjonskassen, men som i sin helhet finansieres av arbeidsgiver.

PKH, likt Statens Pensjonskasse og andre pensjonsordninger innenfor offentlig sektor, er en del av Overføringsavtalen. Denne avtalen sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige pensjonsordninger, mottar pensjon fra den siste ordningen som om de hele tiden hadde vært medlem av denne ordningen. Et samarbeidsprosjekt som har som mål å effektivisere saksbehandling og gi mer nøyaktige prognoser, har som mål å implementere en løsning for deling av data innen 1. juli 2024.

PKHs medlemsbestand vokser. Fra 2022 til 2023 har den totale bestanden i PKH økt fra 97.498 til 103.076 medlemskap:

Forsikringsvirksomheten utgjør kjernevirksomheten til PKH, og det viktigste grunnlaget for strategisk utvikling og planlegging innen dette området er tilfredse medlemmer og helseforetak.

Hvert år gjennomfører PKH en medlemstilfredshetsundersøkelse i samarbeid med Opinion for å evaluere om pensjonskassen leverer i tråd med sine mål og verdier. Det er gledelig å kunne bekrefte at undersøkelsen også for 2023 viser at PKHs medlemmer er tilfredse med tjenestene som tilbys. Særlig pensjonistene uttrykker stor tilfredshet med PKH. For de aktive medlemmene er det en positiv trend innen alle kategorier. Det er aktive som husker den informasjonen de har mottatt som gir høyest poengsum blant disse. De aktive medlemmene verdsetter spesielt den informasjonen de mottar. Et gjennomgående tema blant de aktive medlemmene er etterspørselen etter informasjon om den fremtidige pensjonsutbetalingen. Det store antallet telefonsamtaler og personlige veiledninger understreker medlemmenes usikkerhet. Denne usikkerheten gjelder imidlertid ikke bare for PKH, men også for andre leverandører av offentlige tjenestepensjoner, på grunn av kompleksiteten i regelverket og manglende informasjonsdeling mellom leverandørene.

Når samarbeidsprosjektet knyttet til Overføringsavtalen er gjennomført, vil PKHs medlemmer kunne se all sin offentlige pensjonsoppfølging gjennom medlemsportalen. Målet er å få på plass en plattform for deling av informasjon innen 1. juli 2024. Pensjonskalkulatoren vil da kunne gi et bedre estimat for fremtidig pensjon. Det pågår også et samarbeidsprosjekt mellom partene i Overføringsavtalen og Norsk Pensjon for å utveksle informasjon, noe som på sikt vil muliggjøre fremtidige prognoser også fra andre pensjonsordninger.

Det forventes en betydelig økning i antall pensjonister i tiden som kommer, hovedsakelig

som følge av veksten i antall ansatte i helseforetakene. Dette vil føre til en økning i antall årlige pensjonsuttak i årene fremover.

Åjouritet i saksbehandling og kvalitet i er blant de viktigste oppgavene til PKH. Det pågår derfor kontinuerlig arbeid med å rydde opp i dataene samt forbedre IT-systemene og automatisere arbeidsprosessene. PKH har et samarbeidsprosjekt med systemleverandørene for å effektivisere driften og forbedre tilgjengeligheten av digitale tjenester for både arbeidsgivere og medlemmer. Sentrale fokusområder i prosjektet inkluderer økt selvbetjening og forbedrede løsninger for saksbehandling. Prosjektet ble initiert i 2022 og vil pågå frem til slutten av 2025.

PKH behandler store mengder data om medlemmenes stillings- og lønnsforhold, samt helseopplysninger ved behandling av uføresaker. Det arbeides kontinuerlig med opplæring relatert til informasjonssikkerhet og personvern både ut mot leverandører av kritiske systemer, men også internt i PKH.

KAPITALFORVALTNING

Det overordnede formålet med kapitalforvaltningen er å sikre at pensjonskassens eiendeler investeres på en måte som maksimerer avkastningen innenfor forsvarlige risikogrenser og i samsvar med gjeldende eksterne og interne regelverk. Målet med kapitalforvaltningen er å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig ansvarlig kapital og likviditet til å møte sine forpliktelser og utbetalinger, samtidig som det oppnås en langsiktig avkastning som reduserer behovet for ytterligere innbetalinger fra helseforetakene. Dette inkluderer optimalisering av den finansielle risikoen i investeringsporteføljen med tanke på både forpliktelser og tilgjengelig ansvarlig kapital.

Styret har fastsatt en strategi for kapitalforvaltning som definerer tydelige rammer og fullmakter for hvilke risikoer som kan tas og hvilke ►

investeringer som er tillatt. Strategien legger vekt på en langsiktig investeringshorisont og moderat risiko. Tabellen nedenfor viser den

faktiske og ønskede allokeringen i kollektivporteføljen, samt avkastningen per 31.12.2023:

Kollektivporteføljen	Allokert 2023	Målsatt allokering	Avvik	MNOK	Avk i %
Bankinnskudd/pengemarked	2,3 %	1,0 %	1,3 %	947	4,5 %
Obligasjoner	56,1 %	53,0 %	3,1 %	23 110	5,2 %
Aksjer	21,6 %	21,0 %	0,6 %	8 879	16,8 %
Eiendom	11,3 %	14,0 %	-2,7 %	4 651	-11,4 %
Alternative investeringer	8,8 %	11,0 %	-2,2 %	3 611	5,6 %
Total	100 %	100 %	0 %	41 159	5,4 %

I motsetning til 2022, som var det verste året i verdipapirmarkedene på lang tid, var 2023 et godt år. Den økonomiske situasjonen ved begynnelsen av året var uoversiktlig på grunn av krigen i Ukraina, høye energipriser, økende inflasjon og renter, samt geopolitiske spenninger. Imidlertid har rentene nå kommet tilbake til mer fornuftige nivåer, noe som resulterte i en god avkastning på investeringer i obligasjonsmarkedet. Aksjemarkedene tok seg også kraftig opp, og utviklingen var langt bedre enn forventet.

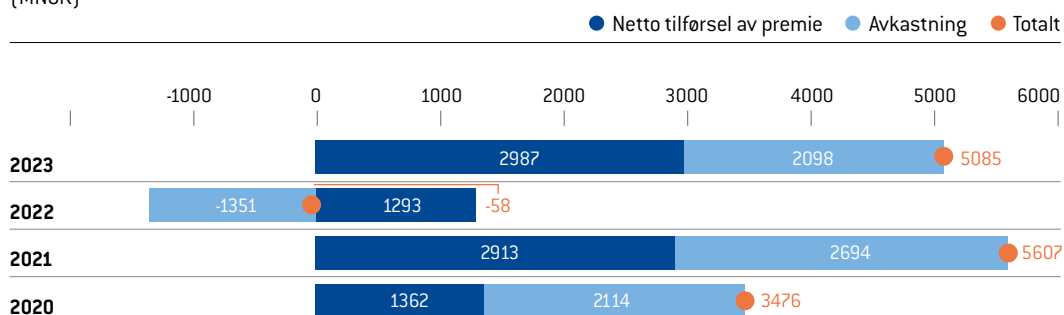
På grunn av en vesentlig økning i renten har eiendomsmarkedet sett et betydelig høyere avkastningskrav. Som en konsekvens har pensjonskassen de siste to årene nedskrevet egne investeringseiendommer med rundt 1 milliard

kroner, samtidig som den relative eksponeringen mot eiendom har blitt betydelig redusert.

Styret vurderer at kapitalforvaltningsstrategien og fullmaktsstrukturen i PKH gir god kontroll over forvaltningen av pensjonskassens midler. Porteføljeutvikling og eksponering i forhold til rammer og mål, både i strategien og forskriften for pensjonsforetak, rapporteres månedlig til styret. PKH har gjennom 2023 jobbet med å øke eksponeringen mot alternative investeringer.

Markedsverdien av investeringsporteføljen (kollektiv- og selskapsporteføljen) var 39,8 milliarder kroner ved inngangen til 2023 og 44,3 milliarder kroner ved årets utgang. Veksten i PKHs portefølje de siste fire årene fordeler seg som følger:

Endringer i markedsverdien av porteføljen (MNOK)

RISIKOSTYRING, FINANSIELL SOLIDITET OG RISIKOER**Organisering av risikostyring**

Kontroll og styring av risiko er avgjørende for å sikre verdiskapning og trygghet for pensjonsmidlene. Identifisering, vurdering og styring av risikoer knyttet både til forsikrings- og kapitalforvaltningen utgjør derfor en sentral del av PKHs virksomhet.

Styret i PKH har vedtatt en risikostrategi som revideres minimum årlig. Risikostrategien oppsummerer og definerer de overordnede rammene og retningslinjene fra styret, som skal sikre at den samlede risikoen i pensjonskassen forblir innenfor styrets risikovilje. Risikoviljen definerer den totale risikoen pensjonskassen er villig til å påta seg for å oppnå de vedtatte overordnede målene. Dersom den faktiske risikoen avviker fra risikoviljen, settes det i verk tiltak. Styret har fastsatt rammer for risikoviljen innenfor ulike risikotyper som kreditt risiko, motpartsrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko, likviditetsrisiko, forsikringsrisiko, forretningsmessig risiko og omdømmerisiko.

Styring av risiko gjennomføres ved hjelp av styringsdokumenter, risikovurderinger, rutiner og rapporteringskrav. I tillegg blir risikoen styrt gjennom oppfølging og rapportering av overordnede mål knyttet til solvenskapitaldekning, som er brutt ned på markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Styret og ledelsen gjennomfører årlige gjennomganger av vesentlige risikoer i pensjonskassen ved hjelp av stresstester, scenarioanalyser med framskrivninger, og behandler risikovurderingene med dokumentasjon på etablerte styrings- og kontrolltiltak.

Det er etablert rutiner for uavhengig kontroll

og rapportering. Oppgaver er fordelt slik at interessekonflikter unngås, og ansvarsforhold er tydeliggjort. PKH har dedikerte kontrollfunksjoner for aktuar, risikostyring og compliance. Formålet med risikostyringen er å sikre at pensjonskassen opprettholder en tilfredsstillende evne til å håndtere risiko og tilpasse den finansielle og operasjonelle risikoen til pensjonskassens soliditet.

Styret er tilfreds med de styrings- og kontrolltiltakene som er blitt presentert i forbindelse med risikovurderingene som bidrar til å ivareta en trygg og bærekraftig drift av pensjonskassen.

Styret gjennomfører årlig en prosess med egenvurdering av pensjonskassens samlede risiko, kjent som Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). Denne prosessen er en integrert del av de strategiske og forretningsmessige prosessene i pensjonskassen, og danner et viktig grunnlag for beslutningstaking i forhold til strategiske prosesser og risikovurderinger.

Gjennom ORSA-prosessen vurderer styret og ledelsen nøye pensjonskassens samlede risikoprofil, inkludert eksponeringen mot ulike risikotyper og evnen til å håndtere potensielle fremtidige risikoer. Resultatene av ORSA-prosessen gir styret og ledelsen verdifull innsikt som brukes til å identifisere eventuelle områder for forbedring og til å fatte informerte beslutninger om strategi og risikohåndtering.

Finansiell soliditet

PKHs finansielle soliditet har falt noe gjennom året primært som følge av porteføljens vekst. Til tross for dette, forblir soliditeten på et nivå som gir nødvendig handlingsrom for å drive konkurransedyktig og effektiv kapitalforvaltning. ▶

Risikomålene for soliditet er primært knyttet til solvenskapitaldekningen, som måles ved å sammenligne ansvarlig kapital med solvenskapital-

kravet. Denne målingen gir et viktig innblikk i pensjonskassens evne til å håndtere risiko og møte fremtidige forpliktelser.

Ansvarlig kapital NOK mill.	2023	2022
Innskutt egenkapital	1188	1093
Annen opptjent egenkapital	1221	1027
Risikoutjevningfond	334	317
Bufferfond	7683	6348
Justering i avsetninger ved overgang til markedsverdier	2864	2684
Risikoreduserende effekt i beste estimat ved død og uførehet	147	140
Merverdier utlån og fordringer	-406	-506
Supplerende kapital	827	737
Total	13 857	11 840

Ansvarlig kapital i beregningen av solvenskapitalen representerer den kapitalen som er tilgjengelig for å dekke det beregnede tapspotensialet i pensjonskassens virksomhet. Den positive utviklingen i ansvarlig kapital kan tilskrives en gunstig utvikling i investeringsporteføljen, som har ført til en økning i bufferfondet.

I 2020 fikk PKH godkjent en søknad til Finanstilsynet om å innregne et fremtidig, ikke-innbetalt egenkapitalinnskudd tilsvarende 2,5 prosent av pensjonskassens premiereserve som supplerende kapital. Denne tillatelsen gjelder frem til og med 30. september 2024. Solvenskapitalkravet etter art, i henhold til Finanstilsynets beregningsmodell, var ved utgangen av året:

Solvenskapitalkrav NOK mill.	2023	2022
Renterisiko	1 930	1 500
Aksjerisiko	5 634	3 939
Eiendomsrisiko	966	1 084
Valutarisiko	1 064	723
Kredittrisiko	1 625	1 682
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Korrelasjonsgevinst - markedsrisiko	-2 910	-2 338
Forsikringsrisiko (eks. avgangsrisiko)	525	491
Avgangsrisiko	2 429	2 237
Motpartsrisiko	79	63
Operasjonell risiko	167	146
Korrelasjonsgevinst - total risiko	-1 829	-1 625
Tapspotensiale	9 680	7 902
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-1 452	-1 185
Total	8 228	6 718

Dette resulterer i en solvenskapitaldekning uten bruk av overgangsregler på 168 prosent, noe som fortsatt er godt over det fastsatte målet på 155 prosent. Dette indikerer at PKH har en solid finansiell posisjon og tilstrekkelig kapitalbuffer til å dekke potensielle tap og møte sine forpliktelser.

Risikoeer

Forsikringsrisiko

Risikobildet knyttet til forsikringsrisikoen påvirkes primært av utviklingen innen uførhyppighet og levealder. PKH benytter levealderforutsetningene som er spesifisert i tariffen K2013. Imidlertid anvendes det en strengere tariff for pensjonsordningen for sykehusleger, da de forsikrede i denne ordningen har en lengre observert levetid enn andre grupper.

Alle tariffer som pensjonskassen benytter, er rapportert til Finanstilsynet og er i samsvar med gjeldende regelverk.

Finansiell risiko

I pensjonskassens investeringsstrategi er det klart definerte rammer for ulike finansielle risikoer som markedsrisiko, kredittrisiko, motparteksponering, valutarisiko, bruk av derivater og likviditetsrisiko. Blant disse er markedsrisikoen den mest dominerende.

Den risikoen oppstår på grunn av at pensjonskassens premiereserve, andre avsetninger og ansvarlig kapital er investert i ulike finansielle instrumenter, lån og fast eiendom.

Pensjonskassen er eksponert for markedsrisiko gjennom endringer i rentemarkedet, aksjemarkedet og eiendomsmarkedet, samt svingninger i utenlandsk valutakurs og kredittmarginer.

Den finansielle risikoen overvåkes kontinuerlig for å sikre at den er i tråd med risikotoleransen og innenfor de rammer som er fastsatt i investeringsstrategien.

Avkastningsrisiko

PKH gir en årlig avkastningsgaranti på pensjonsmidlene til helseforetakene, som ved utgangen av året utgjorde 2,10 prosent. For å sikre denne garantien, krever PKH en årlig rentegarantipremie. Prisen på rentegarantipremien vurderes hvert år og fastsettes med utgangspunkt i pensjonskassens soliditet, investeringsrisiko i porteføljen og utviklingen i det generelle rentenivået. Det bidrar til å begrense risikoen forbundet med avkastningsgarantien. PKH har benyttet de positive resultatene fra tidligere år til å styrke sin soliditet, noe som gjør det mulig å opprettholde en relativt lav rentegarantipremie.

Likviditetsrisiko

PKH har god likviditet, med en betydelig beholdning av likvide verdipapirer som kan realiseres på kort sikt. Kvartalsvis, forskuddsvis premieinnkalling med 30 dagers betalingsforfall sikrer jevnlig påfyll av likviditet gjennom året. Premieinnbetalingene skal dekke forpliktelser som først forfaller flere år fram i tid. De største svingningene i pensjonskassens likviditetsbehov oppstår som et resultat av likviditets effekter fra rentederivater og valutasikringsposisjoner, som krever daglig sikkerhetsstillelse i form av kontanter.

I tillegg til beholdningen av likvide papirer, har pensjonskassen etablert en policy som sikrer tilstrekkelig likviditetsreserve. Dette inkluderer å ha et beløp tilsvarende 1 prosent av kapitalen til forvaltning på en bankkonto, i tillegg til å opprettholde et beløp tilsvarende 2 måneders pensjonsutbetalinger på en dedikert pensjonsutbetalingskonto.

Klimarisiko, klimautslipp og ESG måling

Klimaendringene utgjør en av de mest presserende globale utfordringene, og PKH anerkjenner at klimarelaterte utviklinger kan potensielt påvirke finansiell stabilitet. Pensjonskassen er først og fremst eksponert for klimarisiko

gjennom sin kapitalforvaltning. Klimarisiko omfatter både fysisk risiko og overgangsrisiko, hvor sistnevnte refererer til endringer i verdien av investeringer som følge av endringer i næringsstrukturer som svar på klimaendringer eller tiltak mot dem.

Som investor er PKH oppmerksom på at klimaendringer kan ha betydelige konsekvenser for verdien av aksjer, obligasjoner og eiendom. Virksomheter står overfor presset med å håndtere klimarisiko, og mange søker måter å omstille seg på for å sikre bærekraftig inntjening og opprettholde attraktive priser på sine aksjer samt tilgang på kapital.

Det er en økende trend blant virksomheter med å implementere tiltak som kan sikre en forsvarlig og økonomisk gunstig overgang til lavere utslipp. Dette inkluderer investeringer i fornybar energi, energieffektivitet, karbonnøytrale produksjonsmetoder og andre tiltak for å redusere sitt klimaavtrykk. Som en langsiktig investor tar PKH hensyn til disse faktorene i sin kapitalforvaltning for å sikre både god avkastning og bærekraftig fremtidig vekst.

EUs «sustainable finance action plan» har markert et betydelig skifte i reguleringen av finansbransjen, med mål om å mobilisere kapital, adressere finansiell risiko og fremme åpenhet for å støtte det grønne skiftet. I 2023 ble to sentrale regelverk implementert, IORP II-direktivet (revidert tjenstepensjonsdirektiv) og lovverk om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren sammen med et rammeverk for bærekraftige investeringer (offentliggjøringsforordningen og taksonomiforordningen (SFDR)). Pensjonskassedirektivet gir føringer til pensjonskassenes risikostyring, som følgelig forventes å ha et forholdsmessig og effektivt system for å styre finansiell risiko knyttet til ESG. SFDR gir føringer om hvordan pensjonskassene må- og kan kommunisere om bærekraftige investeringer.

Styret arbeider med bærekraft og samfunnsansvar gjennom flere styrende dokumenter som revideres årlig. I overordnet strategi har styret vedtatt at «faktorer som miljø, sosiale forhold og foretaksstyring skal hensyntas i alle beslutninger». Spesielt relevant er bærekraft og samfunnsansvar i PKHs policyer for kapitalforvaltning og eiendomsinvesteringer. I tillegg er områdene behørig fulgt opp gjennom møter med leverandører hvor PKH har utkontraktert virksomhet.

Rapporteringspliktige foretak i EU har siden januar 2022 vært pålagt å rapportere ESG (Environmental, Social, and Governance) måltall. Ved starten av året var tekniske screeningkriterier etablert kun for to av seks miljømål i taksonomiforordningen, begge relatert til klimagassutslipp. Disse kriteriene setter krav til at en økonomisk aktivitet må bidra vesentlig for å kunne klassifiseres som bærekraftig. Rapporteringen for de resterende miljømålene måtte baseres på estimater og modellerte data fra ulike kilder.

I løpet av året ble ytterligere tekniske screeningkriterier for miljømål tre til seks implementert. Disse omhandler bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser, omstilling til en sirkulær økonomi, forebygging og begrensnings av forurensning, samt beskyttelse og restaurering av biologisk mangfold og økosystemer. Disse kriteriene ble også innført i norsk rett gjennom en forskrift vedtatt 5. februar 2024.

PKH har gjennomført en ekstern gjennomgang av pensjonskassens investeringer per 31.12.2023 for å vurdere karbonintensitet, karbonavtrykk, absolutt utslipp, en samlet ESG-rating samt at det ikke er brudd på pensjonskassens eksklusjonskriterier. Dataene er levert av MSCI, med estimater fra eksterne leverandører der MSCI ikke har tilstrekkelig dekning.

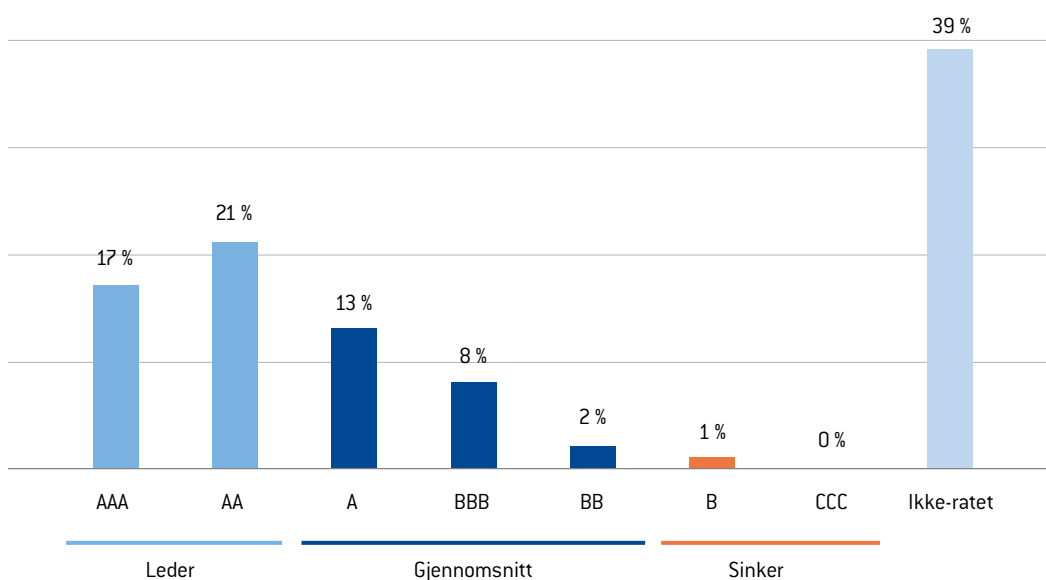
ESG-ratingen er et mål på selskapets langsiktige tilpasningsevne til ESG-relaterte risikofaktorer, og brukes ofte som en indikator på hvor godt selskapet håndterer ESG-faktorer. Analysen av PKHs investeringer vurderes å være dekkende da over 77 prosent av PKHs samlede portefølje har blitt gjennomlyst. For aksjer, der ESG risikoen er størst, har PKH ESG rating på 97 prosent av underliggende aksjer i fondene.

Den delen av porteføljen som er forvaltet av PKH selv, har en lavere datadekning, da flere norske utstedere ikke gir tilstrekkelig informa-

sjon for en måling. Dette gjelder blant annet norske kommuneobligasjoner og utlån til norske sparebanker. Imidlertid antas det at ESG-profilen til disse aktørene er positiv. Dekningen av obligasjonsporteføljen har økt fra 48 prosent i 2022 til 57 prosent i 2023.

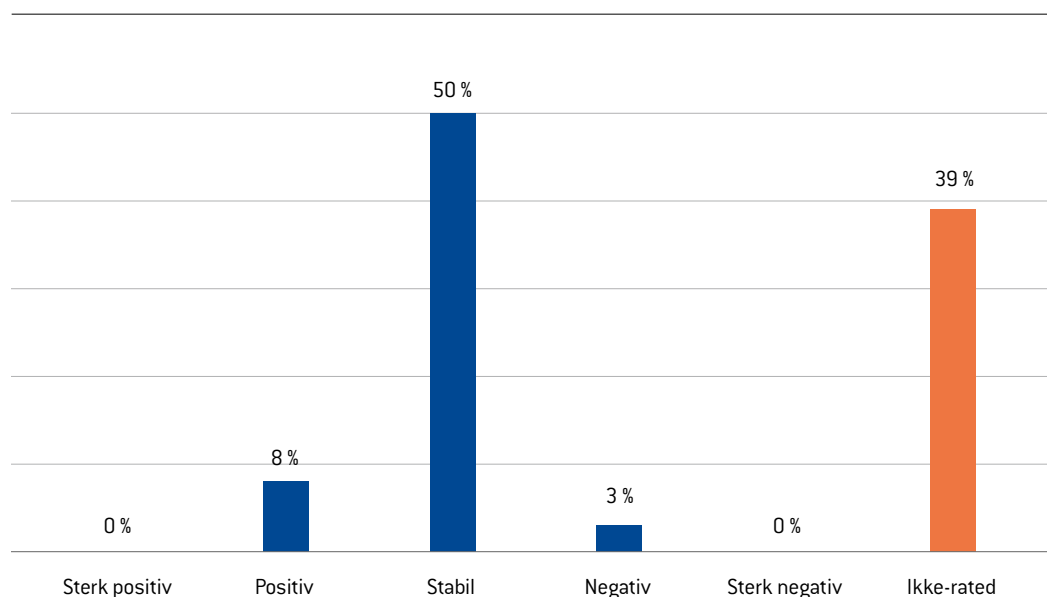
Porteføljens vektete ESG rating er A som innebærer at porteføljen har en minimal andel allokert til selskaper som faller i kategorien «sinker». Porteføljen har følgende fordeling på rating kategorier:

Samlet fordeling på ESG-rating

Det har vært følgende utvikling i ESG rating siden måling per 31.12.22:

Rating-trend

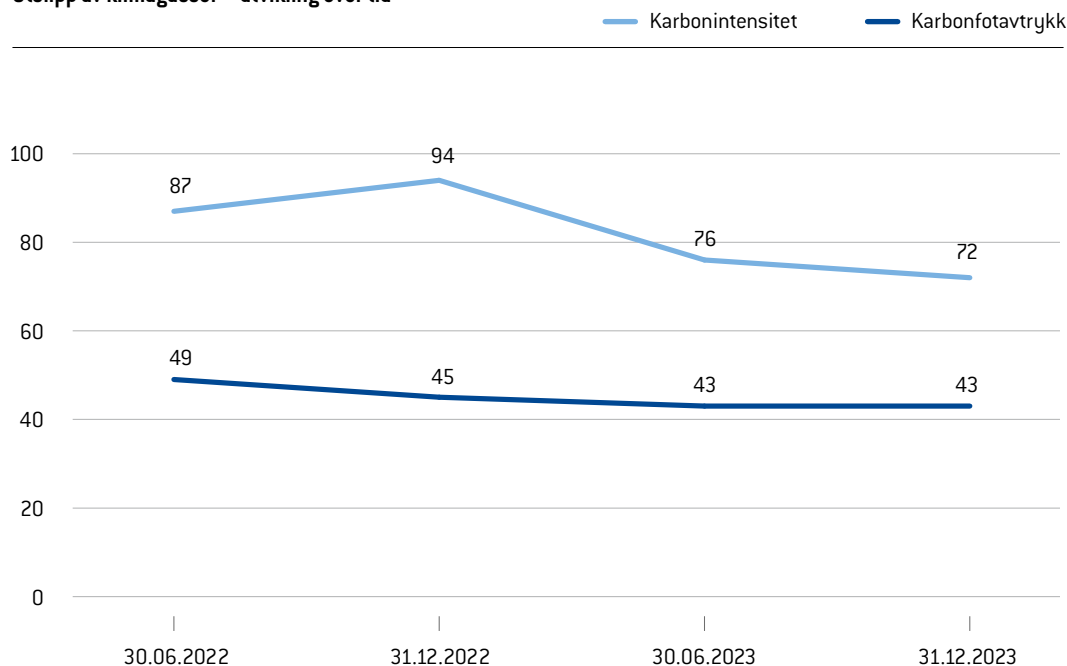

Datadekningen for karbonintensitet og utslipp av klimagasser er høy, med 98 prosent dekning for aksjeporteføljen og 70 prosent for obligasjonsporteføljen. Av dette er henholdsvis 9 prosent og 18 prosent av dataene basert på estimater, i motsetning til selskapsrapporterte data. Dette inkluderer porteføljeselskapenes vektete scope 1 og 2 utslipp.

Karbonintensitet er et av de viktigste målene i ESG-analysen. Dette måler selskapenes klimagassutslipp delt på selskapenes salgsinntekter,

som deretter summeres basert på porteføljevoting. Størrelsen på selskapet påvirker hvor store klimagassutslipp det har. Ved årsskiftet var PKHs porteføljevotede karbonintensitet på 72 tonn CO₂-ekvivalenter per million kroner investert, og denne har hatt en reduksjon over tid. Til sammenligning ligger Oslo Børs på omtrent 212 tonn CO₂e, og den globale referanseindeksen for aksjer er rundt 124 tonn CO₂e. Global indeks for fremvoksende markeder ligger på 314 tonn CO₂e.

Utslipp av klimagasser – utvikling over tid

Den europeiske tilsynsmyndigheten for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA) gjennomførte i 2022 en måling av klimarisiko i porteføljene til europeiske pensjonsinstitusjoner. Den ble ikke gjennomført i 2023. EIOPAs stressscenario tok utgangspunkt i et klimaskifte som adresserte behov for en brå overgang av karbonprising for å imøtekomme fastsatt mål knyttet til 1,5 graders målet i Paris avtalen. I stresstesten ble dette anskueliggjort på investeringsporteføljen til pensjonsinstitusjonens balanse, målt som et engangssjokk på balanseførte verdier pr. 31.12.2021. Hovedkonklusjonen fra stresstesten var at europeiske pensjonsinstitusjoner har en vesentlig eksponering mot overgangsrisiko. Det ble målt et gjennomsnittlig samlet verdifall på 12,9 prosent på balanseførte verdier. EIOPA sin stresstestmodell viste et nedskrivningsbehov på 8,5 prosent av PKHs investeringsportefølje. Utvikling i PKHs portefølje siden 2021, ved bruk av MSCI's målinger, gir en

indikasjon på at verdifallet ved bruk av EIOPAs metodikk per 31.12.23 fortsatt ville ligge høyt, men på relativt lavere nivåer. Utvikling i PKHs portefølje, ved bruk av MSCI's målinger, gir en indikasjon på at potensielt verdifall ikke har endret seg vesentlig.

Kapitalforvaltningsteamet jobber aktivt med temaet for å unngå tap som følge av klimarisiko, men også for å finne investeringer som kan utvikle seg positivt som følge av den nødvendige omleggingen av økonomien.

Det vises til kapittel 4 i årsrapporten for gjennomgang av pensjonskassens strategi for bærekraft.

Operasjonell risiko

PKHs operasjonelle risiko omfatter uønskede hendelser som kan oppstå på grunn av feil i interne arbeidsprosesser, feil begått av ansatte, ►

misligheter, kriminalitet eller eksterne hendelser. Alle deler av virksomhetens verdikjede er utsatt for ulike former for operasjonell risiko. For å håndtere risikoen har PKH etablert rutiner og et rammeverk som bidrar til å identifisere, overvåke og iverksette nødvendige tiltak for å redusere risikoen for uønskede hendelser.

Det er et lederansvar i alle deler av organisasjonen å identifisere og følge opp avvik. Ledelsen gjennomfører årlige gjennomganger av vesentlige operasjonelle risikoer i pensjonskassen for å sikre at risikoen håndteres på en tilfredsstillende måte. Styret behandler også årlige risikovurderinger, hvor dokumentasjon av etablerte styrings- og kontrolltiltak og gjenværende risiko blir gjennomgått og vurdert. Dette bidrar til å sikre en systematisk tilnærming til styring av operasjonell risiko i PKH.

Informasjonssikkerhet utgjør et stadig mer komplekst og utfordrende område å håndtere. I løpet av 2023 ble det gjennomført en grundig gjennomgang av hvordan pensjonskassens tjenesteleverandører overholder kravene i IKT-forskriften. Dette inkluderte en omfattende spørreundersøkelse som ble fulgt opp i møter.

Det ble for øvrig vedtatt at det skal gjennomføres halvårslige møter med pensjonskassens mest kritiske leverandører, der temaer som IKT-sikkerhet, personvern, overholdelse av åpenhetsloven og SLA-krav i kontraktene blir nøye gjennomgått.

Styring

Styret, som er det øverste organet i pensjonskassen, består av ni medlemmer. Seks av disse medlemmene utpekes av Helse Sør-Øst RHF, hvorav fem velges som representanter for helseforetakene. De gjenværende tre medlemmene utpekes av hovedsammenslutningene (LO-stat, UNIO, Akademikerne, YS-Spekter) og SAN som representanter for pensjonskassens medlemmer, inkludert ansatte og pensjonister.

I løpet av 2023 har styret avholdt 10 styremøter og ett styreseminar, hvor det ble behandlet totalt 91 saker. I tillegg til å følge opp driften, har styret fokusert spesielt på totalrisikoanalyser, arbeidet med pensjonsområdets målbilde, håndtering av interessekonflikter, strategi for bærekraftige investeringer og IKT-sikkerhet. I juni 2022 gjennomførte Finanstilsynet et IT-tilsyn hos PKH, og den endelige rapporten ble mottatt 27.09.2023. Styret og administrasjonen har fulgt opp med korrigerende tiltak.

Det er gjennomført en styreevaluering som konkluderte med at styret har en god samlet kompetanse og erfaring innenfor alle relevante områder for PKH.

Pensjonskassen har tegnet ansvarsforsikring for styremedlemmer og ledere fra perioden 01.06.2023 til 31.05.2024 hos Chubb European Group med Sanction Clause. Forsikringssummen er på 130 millioner kroner for samlede skader som følge av erstatningskrav mot forsikrede i løpet av forsikringsperioden, og årlig premie utgjør 165.000 kroner.

Det vises til kapittel 5 i årsrapporten for ytterligere informasjon om PKHs etterlevelse av krav til god eierstyring, selskapsledelse og risikostyring

ETTERLEVELSE AV LOVER OG REGLER

Juridisk direktør og leder for compliance bistår styret og pensjonskassens ansatte med å sikre etterlevelse av regelverk og etiske standarder. Leder for funksjonen rapporterer til administrerende direktør og rapporteringen behandles av styret. Funksjonen arbeider forebyggende med rådgivning og implementering, og gjennomfører kontrollaktiviteter for å sikre en god kultur for etterlevelse.

INTERNREVISJON

Pensjonskassens internrevisjon, som ivaretas av konsernrevisjonen i Helse Sør-Øst RHF,

foretar uavhengige vurderinger av finansielle-, forsikringsmessige- og operasjonelle risikoer. Det foretas vurderinger og testing av vesentlige- og risikoutsatte områder med hensyn til tilfredsstillende styring og kontroll. Resultatet med eventuelle anbefalinger om nødvendige tiltak har vært fremlagt for ledelsen og styret.

PERSONAL OG MILJØ

PKH har totalt 24 ansatte i 100 prosent stilling og 1 ansatt i en 20 prosent stilling. Gjennomsnittsalderen blant de ansatte er 47 år, og kjønnsfordelingen er 10 kvinner og 15 menn. Ledergruppen består av tre kvinner og fire menn. De ansatte utgjør den viktigste faktoren for at PKH kan nå sine mål, og det er en målsetning å kontinuerlig sikre et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø preget av arbeidsglede. Organisasjonskulturen er like essensiell for prestasjonene som strategien og organiseringen.

I løpet av 2023 gjennomførte PKH en medarbeiderundersøkelse som viste gjennomgående positive resultater. De ansatte ga uttrykk for god tilfredshet med arbeidsmiljøet, sine ledere, arbeidsoppgaver og PKHs verdier. Sykefraværet økte imidlertid fra 4,7 prosent til 9,64 prosent i løpet av året. Dette kan tilskrives at to ansatte har vært nesten fullt sykmeldte gjennom hele året på grunn av alvorlig sykdom. Sykefraværet uten langtidsfravær lå på 2,37 prosent.

I løpet av 2023 ansatte PKH fire nye medarbeidere, samtidig som to medarbeidere sluttet i løpet av samme periode.

Pensjonskassen har en aktiv tilnærming til å fremme likestilling og forhindre diskriminering basert på kjønn, graviditet, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller andre grunnlag. Selv om det ikke er utarbeidet formelle retningslinjer, er dette arbeidet høyt prioritert både av styret og i den daglige driften. PKH har etablert en ekstern varslingskanal hos EY, hvor alle ansatte får

intern opplæring om hvordan man kan varsle. Likestillings- og antidiskrimineringsarbeidet i PKH gjenspeiles også i rekrutteringsprosesser, lønns- og arbeidsvilkår, muligheter for forfremmelse, utviklingsmuligheter, tilrettelegging på arbeidsplassen og muligheten til å balansere arbeid og familieliv. Styret har ingen kjennskap til tilfeller av diskriminering eller brudd på prinsippet om likelønn i organisasjonen.

Pensjonskassen disponerer velegnede kontorlokaler i Karenslyst allé 2 i Oslo og driften i PKH forenser det ytre miljø i begrenset grad.

Styret takker de ansatte for meget god innsats i året som har gått.

SAMFUNNSANSVAR

Samfunnsansvar handler om hvordan en virksomhet påvirker mennesker, samfunn og miljø utover sine rent forretningsmessige mål og lovpålagte krav. Det er primært helseforetakene som utfører viktige samfunnsoppdrag. Pensjonskassens samfunnsansvar er å sikre deres mål om trygge pensjonsordninger for helseforetakenes medarbeidere og så lave pensjonskostnader som mulig. Arbeidet med å ivareta samfunnsansvaret er en integrert del av PKHs forretningsmessige utvikling og er spesielt knyttet til oppfølgingen av medlemmene i pensjonsordningene og forvaltningen av investeringsporteføljen.

Innen saksbehandling og medlemsservice arbeider PKH mot et målbilde som strekker seg frem til 2025. Dette innebærer et samarbeid med tjenesteleverandørene på systemsiden for å utvikle nettbaserte løsninger som skal forenkle kommunikasjonen mellom medlemmene, helseforetakene og pensjonskassen. Digitale plattformer er under utvikling for å øke tilgjengeligheten av selvbetjeningsløsninger og for å sikre at medlemmene får relevant informasjon. Samtidig har pensjonskassen ressurser tilgjengelig for å bistå de som ikke har mulighet til å benytte seg av digitale løsninger. ▶

PKH har en betydelig investeringsportefølje på 44,1 milliarder norske kroner. Forvaltningen av denne porteføljen skal skje på en måte som styrker tilliten til pensjonskassen som investor. Bærekraft og samfunnsansvar er integrert i PKHs virksomhetsstyring, og pensjonskassen ønsker å være en ansvarlig aktør på dette området. Styret arbeider med bærekraft og samfunnsansvar gjennom flere styrende dokumenter, hvor det er vedtatt at faktorer som miljø, sosiale forhold og foretaksstyring skal vektlegges i alle beslutninger for å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

PKH følger eksklusjonslisten og prinsippene til Statens pensjonsfond utland (SPU) og søker å investere i produkter som er artikkel 8 eller artikkel 9 fond. Prinsippene for eksklusjon omhandler viktige temaer som klima, natur,

menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og anti-korrupsjon. Det utføres tett oppfølging for å sikre at eksterne forvaltere av PKHs midler overholder de samme prinsippene og ekskluderer de samme selskapene som SPU. Dette er nærmere beskrevet i avsnittene om klimarisiko, klimautslipp, ESG-målinger og kapittel 4 i årsrapporten om bærekraft og samfunnsansvar.

Det er uavklart rent juridisk om pensjonskasser faller inn under kravene i Åpenhetsloven. Styret har imidlertid valgt å følge lovens bestemmelser. Det er publisert en detaljert redegjørelse på pensjonskassens nettside. Denne redegjørelsen omhandler hvordan vi etterlever Åpenhetsloven, og illustrerer vårt arbeid med å sikre ansvarlig drift og fremme menneskerettigheter i alle ledd av vår virksomhet.

REGELVERK

PKH arbeider kontinuerlig med å tilpasse seg endringer i regelverket innen områder som solvenskapitaldekning, virksomhetsstyring, rapportering og produkhåndtering. Som en aktør i en bransje preget av omfattende og stadig skiftende regelverk, står pensjonskassen overfor betydelige utfordringer som en mindre virksomhet. Likevel streber PKH etter å ha etablerte og robuste prosesser til enhver tid.

I løpet av 2023 har fokus vært på implementeringen av IORP II-direktivet og den nye loven om bærekraftsinformasjon som trådte i kraft fra 1. januar 2023. Dette arbeidet har involvert løpende risikovurderinger, oppdatering av styingsdokumenter, utvikling av hensiktsmessige operasjonelle rutiner og kompetanseheving blant de ansatte. Det er også blitt lagt ned betydelig innsats i oppfølgingen av alle kritiske leverandører, med spesiell vekt på deres etterlevelse av IKT-forskriften, personvernlovgivningen og åpenhetsloven.

Regelverksutviklingen og myndighetenes forventninger innen bærekraftsområdet skjerpes stadig. Nye forordninger stiller tydelige krav til klassifisering og rapportering av parametere som dekker miljø, sosiale forhold og eierstyring (ESG). Med innføringen av den nye loven om bærekraftsinformasjon i norsk rett fra 1. januar 2023, økte rapporteringskravene betydelig, og bransjen må nå vise hvordan investeringsporteføljen scorer på ESG-parametere og hvordan den utvikler seg over tid.

Pensjonsforetak blir i regelverket behandlet som investeringsprodukter, tilsvarende fond, og må derfor ta stilling til om de er et artikkel 6, 8 eller 9 produkt. PKH har valgt å være på den konservative siden og har definert pensjonskassen som et artikkel 6 produkt.

FREMIDSUTSIKTER

Styret og administrasjonen vil i tiden framover fortsette sitt arbeid med å videreutvikle og

drive PKH som en konkurransedyktig ordning til beste for medlemmer, pensjonister og arbeidsgivere. Innmelding av nye ansatte og økning i opparbeidede rettigheter vil føre til fortsatt vekst for pensjonskassen. Arbeidet med omorganiseringen av pensjonsområdet, automatisering og digital utvikling vil være sentralt i årene som kommer.

I lys av fjorårets økning i renter, høyere råvarepriser og vedvarende høy inflasjon, er det forventet at den globale veksten vil avta noe i løpet av 2024. Til tross for fortsatt vekst i sysselsettingen og lav arbeidsledighet, forventes det at lønnspresset vil øke, noe som kan gjøre det vanskeligere å dempe inflasjonen. Den faktiske utviklingen vil avhenge av makroøkonomiske forhold frem mot sommeren. Selv om markedet priser inn seks rentekutt i 2024, er det usikkert om inflasjonen vil falle raskt nok til at dette blir realisert. Det er derfor stor usikkerhet når det gjelder avkastningen på både obligasjoner og aksjer. For obligasjoner kan det ventes en positiv avkastning knyttet til verdireguleringer dersom rentene blir satt ned.

Det skjer mye når det gjelder offentlig tjenstepensjon gjennom 2024. Det kommer ny offentlig AFP som ansatte må lære samt at systemer må tilrettelegges. I tillegg skal systemer og rutiner tilpasses ny offentlig tjenstepensjon for 1963 kullet og senere. Det er et krevende arbeid.

Styret mener at PKHs driftsmodell, risikostrategi og virksomhet gir et solid grunnlag for å håndtere de usikkerheter som ligger i fremtidsutsiktene på en effektiv måte.

I sitt videre arbeid vil styret fortsatt legge hovedvekt på kvaliteten i kapitalforvaltningen, god service til medlemmene og konkurransedyktige betingelser for helseforetakene. Det er viktig at både helseforetakene og medlemmene opplever at kommunikasjonen med PKH er enkel, forståelig og relevant. ▶

ANDRE FORHOLD

Pensjonskassen har en god økonomisk og finansiell stilling og det er ingen usikkerhet rundt fortsatt drift. PKH legger vekt på en god dialog med sine sponsorer. Dette gir pensjonskassen viktige impulser når det gjelder strategiske spørsmål samt nyttige tilbakemeldinger knyttet til den daglige drift. PKH arrangerer halvårlig møter med ledere i helseforetakene. I tillegg deltar pensjonskassen i ledermøter hos helseforetakene ved behov.

Styret bekrefter at regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Det har ikke inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for pensjonskassens stilling og resultat.

Pensjonskassen gjennomfører internkontroll i henhold til de krav som er fastsatt i lovgivningen. Styret mener at årsberetningen og årsregnskapet gir en riktig oversikt over pensjonskassens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

DISPONERING AV ÅRETS TOTALRESULTAT

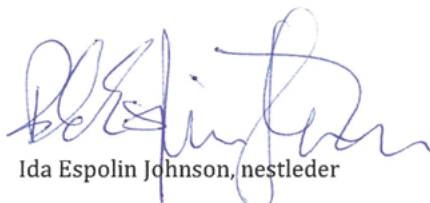
PKH har et totalresultat på 245,9 millioner kroner som disponeres på følgende måte:

Avkastning til risikoutjevningssfond:
-17,1 millioner kroner
Overført fra risikoutjevningssfond:
0,5 millioner kroner
Overført til opptjent egenkapital:
-229,3 millioner kroner

Oslo, 21. mars 2024

Styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Svein Tore Valsø, leder

Ida Espolin Johnson, nestleder

Morten Reymert

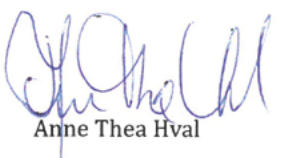

Jørn Limi

Mette Lise Lindblad

Mette Vilhelmshaugen

Svein Øverland

Erik Høiskar

Anne Thea Hval

Mariann Steine Bendriss, adm dir.

Årsregnskap

Innholdsfortegnelse

6.2	Resultatregnskap	s 68
6.3	Balanse	s 70
6.4	Kontantstrømoppstilling	s 72
6.5	Endringer i egenkapital	s 73
6.6	Noter	
	Note 1 Regnskapsprinsipper	s 74
	Note 2 Pensjonspremier	s 79
	Note 3 Utbetalte pensjoner	s 79
	Note 4 Forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	s 80
	Note 5 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad egne ansatte	s 80
	Note 6 Ytelser og lån til ledende ansatte og styre	s 82
	Note 7 Skattekostnad	s 84
	Note 8 Inntekter fra investeringer i datterforetak	s 85
	Note 9 Verdiendringer på investeringer	s 86
	Note 10 Realiserte gevinster og tap	s 86
	Note 11 Resultatanalyse	s 87
	Note 12 Kapitalavkastning	s 87
	Note 13 Investeringseiendommer/aksjer og andeler i datterforetak	s 88
	Note 14 Obligasjoner til amortisert kost og utlån og fordringer	s 89
	Note 15 Aksjer og fondsandeler – kategorisert til virkelig verdi over resultat	s 91
	Note 16 Obligasjoner og obligasjonsfond	s 94
	Note 17 Finansielle derivater	s 95
	Note 18 Virkelig verdi hierarki	s 98
	Note 19 Risikoer og risikostyring	s 98
	Note 20 Utlån og fordringer	s 101
	Note 21 Bundne midler	s 101
	Note 22 Andre avsetninger og forpliktelser	s 102
	Note 23 Solvensmargin	s 102
	Note 24 Fordeling av egenkapital på helseforetak	s 103
	Note 25 Bevegelser i forsikringsforpliktelser	s 104
	Note 26 Bestand av medlemmer	s 105
	Note 27 Premiefond	s 105
	Note 28 Transaksjoner med nærstående	s 106
	Note 29 Tilflyttet eller overførte midler	s 106
6.7	Revisors beretning	s 107
	Ordlister	s 109

6.2 Resultatregnskap

RESULTATREGNSKAP

TEKNISK REGNSKAP (1 000 kr)	Note	31/12/2023	31/12/2022
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	2	4 045 896	3 154 456
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	2	-593	-493
1.3 Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	29	0	180
Sum premieinntekter for egen regning		4 045 303	3 154 143
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	8	-432 724	-257 927
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		706 157	549 359
2.4 Verdiendringer på investeringer	9	1 974 542	-1 924 249
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	10	-206 594	333 670
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		2 041 382	-1 299 147
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	3 279
5. Pensjoner			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto	3	-831 628	-744 172
Sum pensjoner mv.		-831 628	-744 172
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve mv.			
6.1.1 Endring i premiereserve mv., brutto	25	-3 600 439	-2 746 159
6.4 Endring i bufferfond	25	-1 335 020	1 333 095
6.5 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	27	-66 110	-75 896
6.6 Overføring av tilleggsavsetninger og bufferfond fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	29	0	49
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser		-5 001 569	-1 488 911
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	11, 25	-16 592	0
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	11	-5 769	-29 565
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		-22 361	-29 565
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader	4	-25 979	-25 411
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	4,5,6	-48 159	-43 244
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-74 138	-68 655
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-1 171	2
11. Resultat av teknisk regnskap	11	155 818	-473 026

RESULTATREGNSKAP

IKKE-TEKNISK REGNSKAP (1 000 kr)

Note 31/12/2023 31/12/2022

	Note	31/12/2023	31/12/2022
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		50 145	44 195
12.4 Verdiendringer på investeringer	9	34 898	-122 540
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	10	25 785	5 857
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		110 827	-72 489
13. Andre inntekter		113	0
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader	4	-1 200	-2 329
14.2 Andre kostnader	4	-4	-455
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-1 203	-2 785
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		109 737	-75 274
16. Resultat før skattekostnader		265 555	-548 299
17. Skattekostnader	7	-46 869	125 313
18. Resultat før andre inntekter og kostnader		218 686	-422 987
19. Andre inntekter og kostnader			
19.1.2 Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordningen	5	-744	-983
20. TOTALRESULTAT		217 942	-423 970
Avkastning til/fra risikoutjevningssfond		-17 132	10 744
Overført til/fra risikoutjevningssfond		452	-29 565
Overført til/fra annen opptjent egenkapital		-201 261	442 791
Sum overføringer		-217 942	423 970

6.3 Balanse

BALANSE

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN (1 000 kr)	Note	31/12/2023	31/12/2022
2. Investeringer			
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
2.3.1 Rentebærende verdipapirer		500 515	0
2.3.2 Utlån og fordringer	14	229 263	828 652
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15, 18	618 807	752 144
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	16, 18	752 938	975 481
2.4.3 Utlån og fordringer	20	273 296	73 743
Sum investeringer		2 374 818	2 630 020
3. Fordringer			
3.2 Andre fordringer	20	2 109	4 100
Sum fordringer		2 109	4 100
4. Andre eiendeler			
4.1 Anlegg og utstyr		818	1 038
4.2 Kasse, bank	21	53 731	60 084
4.3 Eiendeler ved skatt	7	15 952	65 605
Sum andre eiendeler		70 501	126 727
5. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		5 917	5 137
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		2 453 345	2 765 984
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.2 Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	13, 18	2 736 364	3 147 667
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.1 Rentebærende verdipapirer	14	9 995 016	0
6.3.2 Utlån og fordringer	14	6 814	8 397 371
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15, 18	14 260 638	11 088 038
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	16, 18	13 539 394	12 148 124
6.4.3 Utlån og fordringer	20	1 112 128	2 295 360
6.4.4 Finansielle derivater	17, 18	170 644	17 772
Sum investeringer i kollektivporteføljen		41 820 999	37 094 331
SUM EIENDELER		44 274 344	39 860 316

BALANSE

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER (1 000 kr)	Note	31/12/2023	31/12/2022
10. Innskutt egenkapital	24	1 188 023	1 092 793
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevningfond	24, 25	333 949	317 268
11.2 Annen opptjent egenkapital	24	1 220 779	1 027 091
Sum opptjent egenkapital		1 554 728	1 344 360
13. Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve mv.	25, 26	33 071 903	29 471 464
13.4 Bufferfond	25	7 682 840	6 347 820
13.5 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	25, 27	379 160	719 544
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		41 133 902	36 538 828
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	5	6 105	6 540
15.2 Forpliktelser ved skatt			
15.2.1 Forpliktelser ved periodeskatt	7	1 500	4 128
15.3 Andre avsetninger for forpliktelser		30 171	29 048
Sum avsetninger for forpliktelser		37 776	39 717
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater i kollektivporteføljen	17, 18	194 145	238 235
16.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp		0	0
16.3 Andre forpliktelser i kollektivporteføljen	22	159 003	0
16.3 Andre forpliktelser i selskapsporteføljen	22	4 566	603 493
Sum forpliktelser		357 713	841 728
17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	22	2 201	2 891
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		44 274 344	39 860 316
18. Betingede forpliktelser			
*Annen opptjent egenkapital - urealiserte verdier i selskapsporteføljen	9	95 010	60 112

Oslo, 21. mars 2024

Styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

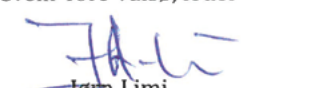
Svein Tore Valsø, leder

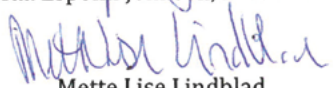
Ida Espolin Johnson, nestleder

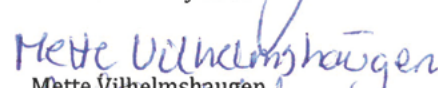
Morten Reymert

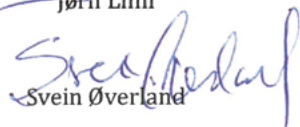
Jørn Limi

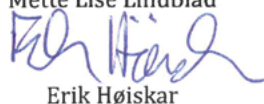
Mette Lise Lindblad

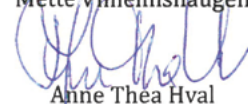
Mette Vilhelmshaugen

Svein Øverland

Erik Høiskar

Anne Thea Hval

Mariann Steine Bendriss, adm dir.

6.4 Kontantstrømoppstilling

KONTANTSTRØMOPPSTILLING (1 000 kr)	2023	2022
Innbetalte premier	4 223 762	2 240 564
Innbetalinger ved tilflytning	0	228
Innbetalinger refusjoner	178 828	143 893
Utbetalt gjenforsikring	-593	-493
Utbetale pensjoner	-903 452	-786 737
Utbetalinger refusjoner	-107 003	-100 227
Utbetalinger ved utmelding	0	0
Utbetalinger av renter	-1 164	-212
Utbetalinger vedrørende driften	-136 460	-67 879
Innbetalinger av renter og utbytte	710 647	544 414
Innbetalinger fra datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter	119 982	88 588
Inn- og utbetalinger ved kjøp og salg av aksjer og andeler i andre foretak	-1 757 721	-1 252 445
Inn- og utbetalinger ved kjøp og salg av andre investeringer	-2 719 765	-818 744
Utbetaling av skatt	-1 344	-10 126
Netto kontantstrøm av operasjonelle aktiviteter (A)	-394 283	-19 176
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-386	-228
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)	-386	-228
Innbetaling av kjernekapital	95 230	84 687
Valutaeffekter på bankkonto	3 265	-10 149
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	98 495	74 539
Netto kontantstrøm i perioden (A+B+C)	-296 174	55 135
Likviditetsbeholdning pr. 01.01	1 016 629	961 494
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	720 456	1 016 629

6.5 Endring i egenkapital

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL (1 000 kr)

31/12/2023

	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Sum opptjent egenkapital	Sum egenkapital
		Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	Urealiserte verdier i selskapsport.		
Egenkapital pr. 31.12.2021	1 008 106	298 448	1 287 229	182 653	1 768 329	2 776 435
Resultat før andre inntekter og kostnader			-422 987		-422 987	-422 987
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-983		-983	-983
Totalresultat			-423 970		-423 970	-423 970
Endring i risikoutjevningfond		18 821	-18 821		0	0
Årets urealiserte verdier i selskapsporteføljen			122 540	-122 540	0	0
Sum disponeringer		18 821	-320 250	-122 540	-423 970	-423 970
Endring i innskutt egenkapital	84 687					84 687
Egenkapital pr. 31.12.2022	1 092 793	317 268	966 979	60 112	1 344 360	2 437 153
Effekt av første gangs anvendelse av IFRS 9			-7 573		-7 573	-7 573
Egenkapital pr. 01.01.2023	1 092 793	317 268	959 406	60 112	1 336 786	2 429 579
Resultat før andre inntekter og kostnader			218 686		218 686	218 686
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-744		-744	-744
Totalresultat			217 942		217 942	217 942
Endring i risikoutjevningfond		16 681	-16 681		0	0
Årets urealiserte verdier i selskapsporteføljen			-34 898	34 898	0	0
Sum disponeringer		16 681	166 363	34 898	217 942	217 942
Endring i innskutt egenkapital	95 230					95 230
Egenkapital pr. 31.12.2023	1 188 023	333 949	1 125 769	95 010	1 554 728	2 742 751

6.6 Noter

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Lov om årsregnskap (Regnskapsloven) og Forskrift for årsregnskap for pensjonsforetak av 20. desember 2011.

Resultatregnskapet

Resultatregnskapet er sammensatt av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap. Teknisk regnskap inneholder inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen og kostnader fra forsikringsdriften, mens inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og driftskostnader for pensjonskassen fremkommer under ikke-teknisk regnskap. Det har vært separat forvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen.

Balansen

Eiendelssiden i balansen skiller mellom finansielle eiendeler i selskapsporteføljen og kollektivporteføljen. Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, er en blanding av eiendeler som omsettes i et aktivt marked, eiendeler som er verdsatt avledet av verdier i et aktivt marked og eiendeler som ikke har et aktivt marked. Verdien på de finansielle eiendelene fastsettes med varierende stor grad av sikkerhet inndelt i tre nivåer som viser graden av sikkerhet ved verdsettelsen, se avsnitt «måling av finansielle instrumenter». I hvilket nivå de finansielle eiendelene tilhører fremkommer av notene.

Gjeldssiden i balansen inneholder pensjonskassens egenkapital, forsikringsforpliktelser og andre avsetninger og forpliktelser. De forsikringsmessige forpliktelsene er beregnet av aktuar etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter, vedtekter, brev og rundskriv fra Finansdepartementet. Nivået på de regnskapsførte forsikringsforpliktelsene står i forhold til forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter.

Inndeling av forvaltningskapitalen

I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetslovens § 3-11 er pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte forpliktelser, dvs. summen av de forsikringsmessige forpliktelsene, risikoutjevningfondet og andre forpliktelser som tilhører kollektivporteføljen. Selskapsporteføljen vil bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld.

Etter årets disposisjoner rebalanseres balansen slik at kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene og risikoutjevningfondet.

Resultatet som oppstår fra eiendeler i kollektivporteføljen og selskapsporteføljen tildeles den porteføljen hvor eiendelen tilhører.

Aksjer i datterselskaper og investeringseiendommer

Aksjer i datterselskap

Aksjer i datterselskap er innarbeidet etter egenkapitalmetoden. Datterselskapenes regnskap er omarbeidet i samsvar med de prinsipper pensjonskassens regnskap er utarbeidet etter. Investeringseiendommene eies av datterselskapene og verdsettes separat. Utbytte/ konsernbidrag fra datterselskap innregnes når pensjonskassens rett til å motta utbyttet/ konsernbidraget er vedtatt. På samme måte innregnes også konsernbidrag til datterselskap som forpliktelse først når konsernbidraget er vedtatt.

Investeringseiendom

Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor pensjonskassen er klassifisert som investeringseiendommer. Investeringseiendommer vurderes til virkelig verdi. Verdien vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Endringer i verdi føres over resultatregnskapet i den tilhørende perioden. Eiendommene vurderes individuelt ved at antatt fremtidig netto inntektsstrøm diskonteres med avkastningskravet for den enkelte investering. I netto kontantstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidige inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av framtidig utvikling i markedisleie.

Avkastningskravet fastsettes ut fra forventet fremtidig risikofri rente og en individuelt fastsatt risikopremie, avhengig av utleiesituasjonen og byggets beliggenhet og standard. Det gjøres også en vurdering mot observerte markedspriser. Verdsettelsen er utført av eksterne part som har betydelig erfaring i å verdsette tilsvarende eiendommer i geografiske områder hvor pensjonskassens eiendommer er lokalisert.

Presentasjon av datterselskaper

Pensjonskassen har, i samsvar med regnskapsloven § 3-8, unnlatt å konsolidere inn datterselskapene i regnskapet da en slik konsolidering er vurdert å ikke ha betydning for å bedømme konsernets stilling. Det ville ikke endret vesentlig på presentasjonen av resultat og balanse med en konsernoppstilling, men primært vært endringer i klassifisering.

Finansielle instrumenter

Tidspunkt for registrering i balansen

Finansielle eiendeler og forpliktelser medtas i balansen når pensjonskassen foretar et bindende kjøp med en tredjepart. Kjøp og salg av finansielle instrumenter blir regnskapsført på transaksjonsdagen til virkelig verdi. Finansielle eiendeler tas ut av balansen ved forfall, eller når pensjonskassen foretar et bindende salg med en tredjepart. Finansielle forpliktelser tas ut av balansen når de er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Finansielle eiendeler målt til amortisert kost

Pensjonskassen har ikke eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg.

Retningslinjer for klassifisering

Til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer er ført opp med virkelig verdi i regnskapet. Finansielle eiendeler er pliktig klassifisert til virkelig verdi dersom kontraktsvilkårene ikke gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer, eller at de er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet fordi disse styres og følges opp til virkelig verdi. Styret følger opp at pensjonskassen anvender konsistente prinsipper for fastsettelse av virkelig verdi i samsvar med IFRS 9. Pensjonskassen benytter valuta- og rentederivater til styring av pensjonskassens valuta- og renteesponering. Derivater regnskapsføres i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, da pensjonskassen ikke har derivater som er klassifisert som sikring etter IFRS 9. Derivatene klassifiseres henholdsvis som eiendel eller forpliktelse.

Til amortisert kost

Pensjonskassen måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

For finansielle eiendeler som ikke tilfredsstillter forretningsmodell over, men hvor formålet er både å motta kontraktsfestede kontantstrømmer og salg, har pensjonskassen valgt at de skal måles til amortisert kost.

Utlån og fordringer består hovedsakelig av utlån til medlemmer av pensjonskassen og ansvarlig lån, mens rentebærende verdipapirer er knyttet til investeringer i obligasjonsmarkedet.

Måling av finansielle instrumenter

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler klassifisert til virkelig verdi over resultatet skal innregnes og måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for, eller en forpliktelse gjøres opp med, i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter. IFRS 13 fastsetter et hierarki for virkelig verdi som kategoriserer inndata for verdsettelsesmetoder som benyttes til måling av virkelig verdi på tre nivåer.

Inndata på nivå 1 er noterte priser (gjeldende kurser) i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser som pensjonskassen har tilgang til på måletidspunktet.

Inndata på nivå 2 er andre inndata enn noterte priser som omfattes av nivå 1 og er observerbare for eiendeler eller forpliktelser, enten direkte eller indirekte. Dersom noterte priser ikke er tilgjengelig fastsettes virkelig verdi basert på noterte priser for lignende eiendeler eller forpliktelser i aktive markeder, noterte priser for identiske eller lignende eiendeler eller forpliktelser i markeder som ikke er aktive eller andre inndata enn noterte priser som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen.

Inndata på nivå 3 er ikke-observerbare inndata for eiendeler eller forpliktelser. Dersom markedet for eiendelen ikke er aktivt, notert på børs eller tilsvarende, benytter pensjonskassen verdsettelsesteknikker basert på observerbare markedsdata for å estimere markedsverdien.

Verdivurderinger for nivå 3 fondseiendeler er hentet fra forvalternes siste offentliggjorte verdivurderingsrapporter. Dersom det er kommet vesentlig ny informasjon etter sist offentliggjorte verdivurderingsrapport er dette hensyntatt. Endringer i netto urealiserte mer- eller mindreverdier resultatføres. Se avsnitt om bufferfond.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i utlån og fordringer til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentemetoden. Ved beregning av effektiv rente diskonteres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår i den forventede løpetiden. Pensjonskassen har gjort en avsetning ►

for forventede tap (ECL). Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kreditt- risikoen har økt vesentlig siden førstegangs balanseføring. Pensjonskassen har primært papirer med god kredittkvalitet, og man benytter derfor 12 måneders PD for disse. Ved førstegangs balanseføring og når kreditt- risikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring avsettes det for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kreditt- risikoen har

økt vesentlig etter førstegangsinnregning avsettes det for forventet tap over hele levetiden. Forventet kreditt- tap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, dvs. forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som pensjonskassen forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. De forventede kontantstrømmene omfatter kontantstrømmer fra salg av sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer som er integrert i kontraktvilkårene.

Opplysninger ved første gangs anvendelse av IFRS 9 [1 000 kr]

Regnskapspost	Klassifisering IAS 39	Klassifisering IFRS 9	Endring av klassifisering og tilhørende måling (eks. tapsavsetning)		Endring av måling av tapsavsetning	IFRS 9 01.01.2023
			IAS 39 31.12.2022			
2.3.1	Amortisert kost	Amortisert kost	0	565 676	-464	565 212
2.3.2	Amortisert kost	Amortisert kost	828 652	-565 676	0	262 976
2.4.1	Virkelig verdi	Virkelig verdi	752 144	0	0	752 144
2.4.2	Virkelig verdi	Virkelig verdi	975 481	0	0	975 481
2.4.3	Virkelig verdi	Virkelig verdi	73 743	0	0	73 743
4.2	Virkelig verdi	Virkelig verdi	60 084	0	0	60 084
6.3.1	Amortisert kost	Amortisert kost	0	8 397 371	-7 110	8 390 261
6.3.2	Amortisert kost	Amortisert kost	8 397 371	-8 397 371	0	0
6.4.1	Virkelig verdi	Virkelig verdi	11 088 038	0	0	11 088 038
6.4.2	Virkelig verdi	Virkelig verdi	12 148 124	0	0	12 148 124
6.4.3	Virkelig verdi	Virkelig verdi	2 295 360	0	0	2 295 360
6.4.4	Virkelig verdi	Virkelig verdi	17 772	0	0	17 772
16.1	Virkelig verdi	Virkelig verdi	-238 235	0	0	-238 235
Sum			36 398 534	0	-7 573	36 390 961

Forsikringskontrakter

Den offentlige tjenstepensjonsordningen i PKH er en ytelsesbasert tjenstepensjonsordning som i hovedsak følger Lov om Statens pensjonskasse. Alle arbeidsgivere med offentlig tjenstepensjonsordning i PKH er avtaleparter i Overføringsavtalen som forvaltes av Statens pensjonskasse.

Forsikringsforpliktelse

Kontraktfastsatte forpliktelser i regnskapet utgjør pensjonskassens forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen og består av premiereserven inkludert erstatningsavsetning og administrasjonsreserve. I tillegg er avsetninger i bufferfond og premiefond en del av forsikringsforpliktelsene.

Premiereserven

Premiereserven er beregnet i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserven utgjør kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag for kontantverdien av fremtidige avtalte premier.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, dvs. samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadsatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Administrasjonsreserve

Administrasjonsreserve er en lovbestemt avsetning innen kollektiv rente- og pensjonsforsikring. Den avsatte administrasjonsreserven inngår i premiereserven og inneholder avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader.

Bufferfond

For offentlige pensjonsordninger er det etablert regler om et kundefordelt bufferfond. Det er full fleksibilitet til hvordan dette bufferfondet disponeres så lenge kravet til premiereserve er oppfylt. Ved realisasjon av merverdier kan pensjonskassene selv ta stilling til om de ønsker å disponere gevinsten til et bufferfond eller gi det til kundenes premiefond. Midler som er avsatt til bufferfond kan senere år tilordnes kontrakten som overskudd.

Premiefond

Premiefondet er PKH sin konto for forskuddsbetalte premier og innskudd med en tilført garantert rente. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning for uførhet er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfeller som er inntruffet innen regnskapsårets slutt. Erstatningsavsetning er inkludert i premiereserven i balansen. Erstatningsavsetning i PKH tilsvarende 80 prosent av den årlige risikopremien for uførhet for fellesordningen og legeordningen til sammen. Reaktivering er ikke hensyntatt og er dermed en margin. Ansvarshavende aktuar anser nivået på erstatningsavsetning som tilfredsstillende.

Inntekts- og kostnadsføringsprinsipper

Forfalte premier samt reguleringspremie for inneværende år omfatter alle inntekter som er opptjent i løpet av regnskapsåret. Gevinster/tap føres som inntekt/kostnad på realisasjonstidspunktet. Urealiserte gevinster/ tap på finansielle omløpsmidler føres som inntekt/kostnad knyttet til finansielle eiendeler. Gevinster/ tap ved salg av aksjer beregnes etter FIFO-metoden, mens gevinster/tap ved salg, innløsning og avdrag av obligasjoner og sertifikater beregnes i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost.

Premieinntekter

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie. Forhåndsprising av premie for rentegaranti, administrasjon og fortjeneste er inkludert i premieinntektene.

Utbetalte pensjoner

Pensjoner for egen regning omfatter utbetalte pensjoner

fratrukket fraflyttede premiereserver og endring i erstatningsavsetning. Ikke ferdigbehandlede eller ikke utbetalte pensjoner ivaretas ved avsetninger.

Overføring av premiereserve m.v. (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i de forsikringsmessige avsetningene tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av bufferfond og årets resultat. Tilflyttede bufferfond vises ikke under premieinntekter, men under posten sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted. Oppgjørsrenten ved flytting føres under regnskapslinjene andre inntekter og kostnader. Beholdningen beregnes i henhold til gjeldende regler i Lov om foretakspensjon og Lov om forsikringsvirksomhet.

Resultat til forsikringskundene

Garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt øvrig avkastning til kundene resultatføres under posten midler tilordnet forsikringskontraktene. Avkastning på risikoutjevningfondet føres under overføringer.

Forvaltningskostnader

PKH har siden oppstart resultatført avkastning i fond etter nettoprinsippet. Dvs. avkastning i verdipapirfond beregnes etter at forvaltningskostnader er fratrukket (nettometoden). Det har over tid vært uenigheter rundt hvordan regelverket skal tolkes med hensyn til bruk av brutto- eller nettometoden. Finansdepartementet kom 09.01.2023 med et brev til Finanstilsynet vedrørende pensjonsinnretningers behandling av forvaltningsvederlag ved plassering av kundemidler til forvaltning i fond. Finansdepartementet konkluderer med at Finanstilsynet ikke har hjemmel til å pålegge bruttoføring. De avslutter imidlertid med at det bør jobbes frem en lik praksis i bransjen og derav ber om at det kommer en høring fra Finanstilsynet med forslag til endring i lov/forskrift som sikrer lik praksis. Finanstilsynet sendte 05.12.2023 et utkast til høringsnotat til Finansdepartementet med forslag til nye regler.

Skatt

Pensjonskassen skattlegges etter samme regelverk som livforsikringsselskaper. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar inntektsskatt, regulert med for lite/for mye avsatt tidligere år, betalbar formuesskatt og endring i utsatt skatt. Beregning av utsatt skatt/skattefordel er forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig ▶

verdi på eiendeler og gjeld. De regnskapsmessige verdiene vil i noen tilfeller være basert på estimer og forutsetninger som er beheftet med usikkerhet og vil derav kunne avvike fra endelige skattemessige verdier. Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at pensjonskassen vil ha tilstrekkelig skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Pensjonskassen ilegges 0,3 % i formuesskatt av ligningsmessig nettoformue.

Fritaksmetoden er i pensjonskassen kun gjeldende for investeringer i selskapsporteføljen. Den andel av realisert gevinst og tap som tilordnes ikke-teknisk regnskap på investeringer innenfor fritaksmetoden behandles som permanent forskjell, og er ikke skattepliktig.

Transaksjoner med nærstående parter

Ved utgangen av 2023 hadde følgende helseforetak forsikringsavtale med PKH:

- Oslo universitetssykehus HF
- Akershus universitetssykehus HF
- Vestre Viken HF
- Sunnaas sykehus HF
- Helse Sør-Øst HF
- Sykehuspartner HF

Transaksjoner med helseforetakene er knyttet til forsikringskontraktene.

Flytting

Ved overføring av reserver og fondsmidler til andre, beregnes beholdningene i henhold til gjeldende regler i Lov om foretakspensjon og Lov om forsikringsvirksomhet.

Risikoutjevningfondet

Pensjonskassen har anledning til å avsette inntil 50 prosent av samlet overskudd på risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Hensikten med avsetning til risikoutjevningfondet er å utjevne svingninger i risikoresultatet over tid. Risikoutjevningfondet er ikke fordelt på de enkelte kontrakter og avsetningen anses heller ikke å være tilknyttet pensjonskassens forsikringsrisiko for eksisterende eller fremtidige kunder. Risikoutjevningfondet kan kun anvendes til å styrke premiereserven med hensyn til risiko knyttet til person og er klassifisert som opptjent egenkapital i balansen, mens det regnes som en forsikringsmessig avsetning etter forsikringsvirksomhetsloven.

NOTE 2 Pensjonspremier (1 000 kr)

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsene i pensjonsordningene etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar.

	2023	2022
Ordinær årspremie	1 775 443	1 637 781
Reguleringspremie	2 015 991	1 157 392
Særskilte engangspremier	62 470	231 222
Adminstrasjonspremie	53 733	45 340
Premie for rentegaranti	138 259	82 721
Avgitte gjenforsikringspremier	-593	-493
Sum premieinntekter	4 045 303	3 153 963

Avgitt gjenforsikringspremie representerer premiekostnad på katastrofeforsikring i Beazley Insurance DAC.

Reassuransforsikringen dekker utbetalinger mellom 10 MNOK og 200 MNOK på en enkeltstående ulykke.

NOTE 3 Utbetalte pensjoner (1 000 kr)

Forsikringsytelsene omfatter direkte utbetalte pensjoner og refusjonspensjoner iht. overføringsavtalen.

	2023	2022
Alderspensjon	626 523	528 208
Uførepensjon	118 990	115 010
Etterlattepensjon	61 213	47 467
Barnepensjon	7 584	6 489
AFP	89 144	90 655
Pensjon utbetalt av andre	0	5
Godskrevet uførepensjon	0	4
Sum utbetalte pensjoner	903 452	787 838
Mottatte refusjoner	-178 828	-143 893
Utbetalte refusjoner	107 003	100 227
Sum pensjoner	831 628	744 172

NOTE 4 Forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (1 000 kr)

	2023	2022
Forvaltningskostnader	25 979	25 411
<i>Sum forvaltningskostnader i kollektivporteføljen</i>	<i>25 979</i>	<i>25 411</i>
Lønn og andre arbeidsrelaterte ytelser	24 899	21 655
Aktuarhonorar	2 058	2 117
Bistand fra tjenesteleverandører	10 396	12 517
Husleie	3 128	2 597
Andre driftskostnader	7 678	4 357
<i>Sum forsikringsmessige administrasjonskostnader i kollektivporteføljen</i>	<i>48 159</i>	<i>43 244</i>
Forvaltningskostnader	1 200	2 329
<i>Sum forvaltningskostnader i selskapsporteføljen</i>	<i>1 200</i>	<i>2 329</i>
Andre kostnader	4	455
<i>Sum andre kostnader i selskapsporteføljen</i>	<i>4</i>	<i>455</i>
Sum forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	75 341	71 439

Pensjonskassen hadde pr. 31.12.2023 25 ansatte, og har i gjennomsnitt sysselsatt 24,04 årsverk gjennom året.

Kostnadsført godtgjørelse til revisor inkl MVA	2023	2022
Lovpålagt revisjon	559	585
Annen bistand	154	128
<i>Sum godtgjørelse til revisor</i>	<i>713</i>	<i>713</i>

NOTE 5 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad egne ansatte (1 000 kr)

PKH er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning for sine ansatte som tilfredsstiller lov om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassenes kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er ytelsesbasert i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor, som tilfredsstiller kravene i Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningen gir rett til definerte ytelser, avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Den kollektive ordningen omfatter 25 personer, 7 fratrådte medlemmer og 2 pensjonister.

Forutsetninger ved slutten av året (UB)	31/12/2023	31/12/2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Antatt fremtidig lønnsøkning	3,50 %	3,50 %
Antatt fremtidig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	3,25 %	3,25 %
Antatt fremtidig økning av løpende pensjoner	2,80 %	2,60 %
Antatt fremtidig avkastning	3,10 %	3,00 %
Sats for arbeidsgiveravgift og finansskatt	19,10 %	19,10 %
Variabler ved begynnelsen av året (IB)	31/12/2023	31/12/2022
Korridor for amortisering av estimatavvik	10,00 %	10,00 %
Sats for arbeidsgiveravgift og finansskatt	19,10 %	19,10 %

Brutto pensjonsforpliktelse	2023	2022
IB pensjonsforpliktelse	38 065	33 693
+ Årets pensjonsopptjening	3 403	3 606
+ Rentekostnad	1 234	702
- Pensjonsutbetalinger (faktisk)	-649	-661
+/- Estimatavvik	-979	724
Brutto pensjonsforpliktelse	41 074	38 065
Pensjonsmidler	2023	2022
IB pensjonsmidler	32 574	30 058
+ Innbetalinger til pensjonsordningen, inkl. adm. kostn.	1 029	2 748
+ Forventet avkastning av pensjonsmidler	4 247	590
- Pensjonsutbetalinger	-649	-661
- Administrasjonskostnader	-72	-60
+/- Estimatavvik	778	-101
Pensjonsmidler	37 906	32 574
Netto pensjonsforpliktelse	2023	2022
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	5 126	5 491
Periodisert arbeidsgiveravgift og finansskatt	979	1 049
Balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	6 105	6 540
Årets kostnad i resultat for andre resultatkomponenter	2023	2022
Verdi av årets pensjonsopptjening (Service Cost Component – SCC)	3 403	3 606
+ Rentekostnad av PBO, Service Cost og pensjonsutbetalinger	1 234	702
- Forventet avkastning av pensjonsmidler	-1 029	-590
Til sammen, eksklusive administrasjonskostnader	3 608	3 719
Administrasjonskostnader	72	60
Til sammen, inklusive administrasjonskostnader	3 681	3 779
Påslag arbeidsgiveravgift og finansskatt	703	722
Til sammen, inklusive arbeidsgiveravgift og finansskatt	4 384	4 501
Forsikringsmessige gevinst/(tap), ekskl. avgifter	2023	2022
I brutto pensjonsforpliktelse	-979	-724
I pensjonsmidler	778	-101
Sum forsikringsmessige gevinster og tap	-201	-825
Påslag arbeidsgiveravgift og finansskatt	-38	-158
Årets forsikringsmessige gevinst/(tap), inklusive arbeidsgiveravgift	-239	-983

Endring i pensjonsforpliktelser/pensjonsmidler for egne ansatte føres til kostnad/inntekt under forsikringsrelaterte administrasjonskostnader. Årets forsikringsmessige gevinst/(tap), inklusive arbeidsgiveravgift bokføres under utvidet resultat.

NOTE 6 Ytelser og lån til ledende ansatte og styre (1 000 kr)

2023 (1 000 kr)

	Lønn etc.	Pensjonskostnader	Annen godtgjørelse	Sum ytelser
Ledende ansatte				
Adm. direktør Mariann Steine Bendriss	2 153	327	8	2 488
Investeringsdirektør Pål Ringholm	2 474	356	8	2 838
Leder for risiko- og aktuarfunksjon Johann F. Despriée	2 152	344	9	2 505
Pensjonsdirektør Pål Jevne	1 411	337	8	1 756
Økonomisjef Geir Grønseth	1 182	282	9	1 472
Juridisk direktør og leder for compliance Ada Molne	1 644	429	9	2 082
<i>Sum</i>	<i>11 015</i>	<i>2 075</i>	<i>51</i>	<i>13 141</i>

Styrehonorar

Styret	
Svein Tore Valsø	278
Ida Miriam Espolin Johnson (nestleder)	195
Morten Reymert	142
Anne Thea Hval	142
Mette Lise Lindblad	142
Svein Øverland	142
Mette Vilhelmshaugen	142
Eirik Høiskar	142
Jørn Arthur Limi	142
<i>Sum</i>	<i>1 466</i>

Varamedlemmer

Ørjan Angel Sandvik	
Hilde Westlie	11
Rita Huitfeldt Von Der Fehr	5
Steinar Fuglevaag	0
Birgit Aanderaa	0
Jan Inge Pettersen	5
<i>Sum</i>	<i>1 487</i>

2022 (1 000 kr)

	Lønn etc.	Pensjonskostnader	Annen godtgjørelse	Sum utelser
Ledende ansatte				
Adm. direktør Mariann Steine Bendriss	2 064	345	10	2 419
Investeringsdirektør Pål Ringholm	2 149	379	14	2 542
Leder for risiko- og aktuarfunksjon Johann F. Despriée	2 068	367	12	2 447
Pensjonsdirektør Pål Jevne	1 327	363	9	1 699
Økonomisjef Geir Grønseth	1 159	310	9	1 478
Juridisk direktør og leder for compliance Ada Molne	1 447	574	9	2 031
Sum	10 214	2 338	62	12 615

Styrehonorar

Styret	
Svein Tore Valsø	276
Ida Miriam Espolin Johnson (nestleder)	193
Morten Reymert	141
Anne Thea Hval	141
Åsulv Solstad (til og med 22. juni 2022)	81
Mette Lise Lindblad	141
Jørn Arthur Limi (fra og med 3. oktober 2022)	41
Svein Øverland	141
Erik Høiskar (fra og med 1. april 2022)	106
Mette Vilhelmshaugen	141
Birgit Aanderaa (til og med 16. mars 2022)	22
Sum	1 422

Varamedlemmer

Birgit Aanderaa (fra og med 1. april 2022)
Hilde Westlie
Jørn Arthur Limi (til og med 3. oktober 2022)
Ørjan Angel Sandvik
Steinar Fuglevaag
Rita Huitfeldt Von Der Fehr
Jan Inge Pettersen (fra og med 3. oktober 2022)

Styret i Pensjonskassen har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse. Godtgjørelse i pensjonskassen skal være konkurransedyktige, men ikke markedsledende. Lønnspolitikken skal bidra til at foretaket evner å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med nødvendige kvalifikasjoner til å ivareta foretakets oppgaver og ansvar. Fast godtgjørelse blir normalt forhandlet en gang i året. Ledelsen har fastlønn og ingen bonusgodtgjørelse.

PKHs ansatte er medlem av samme pensjonsordning som ansatte i foretakene.

Ingen ansatte eller styremedlemmer har lån i pensjonskassen.

NOTE 7 Skattekostnad (1 000 kr)

Oversikt over grunnlag for betalbar skatt:	2023	2022	
Resultat før skattekostnad	265 555	-548 299	
Renter skatt	-113	22	
Verdiøkning fra selskapsporteføljen innenfor fritaksmetoden	-34 898	-7 297	
Netto real. gev./tap aksjer EU/EØS fra selskapsporteføljen	-16 321	122 540	
Netto real. gev./tap andre eiendeler og gjeld		-1 454	
Aksjeutbytte EU/EØS fra selskapsporteføljen	-193	-312	
+ 3 % av utbytte aksjer EU/EØS	6	374	
Andre korreksjoner		-740	
Endring midlertidige forskjeller	7 930	32 245	
Årets skattepliktige resultat	221 966	-402 920	
Benyttet fremførbart underskudd	-221 966	0	
Alminnelig skattepliktig inntekt		-402 920	
Betalbar skatt på årest resultat	0	0	
Avsatt formueskatt	1 500	4 128	
Betalbar skatt i balansen	1 500	4 128	
Årets skattekostnad fremkommer slik:	2023	2022	
Betalbar skatt	0	4 128	
Endring utsatt skatt	49 654	-124 446	
Skattekorreksjon tidligere år	-2 784	-4 995	
Årets skattekostnad	46 869	-125 313	
Midlertidige forskjeller	2023	2022	Endring
Finansielle anleggsmidler - til amortisert kost	16 310	333	15 978
G/T inntektsføring av urealiserte gevinster i kollektivporteføljen	97 372	121 715	-24 343
Pensjonsforpliktelse, endring i netto forpliktelse	-6 105	-6 540	435
<i>Sum</i>	<i>107 577</i>	<i>115 507</i>	<i>-7 930</i>
Aksjer og andre instrumenter utenfor fritak i selskap	205	-36 114	36 319
Andeler i deltakerlignet selskap i selskapsporteføljen	9 365	61 105	-51 741
Underskudd til fremføring	-180 953	-402 920	221 966
Grunnlag for beregning av utsatt skatt	-63 806	-262 421	198 614
Utsatt skatt / utsatt skattefordel	-15 952	-65 605	49 654

NOTE 8 Inntekter fra investeringer i datterforetak (1 000 kr)**2023**

Inntekt fra investeringer i datterselskaper	Konsernbidrag	Utbytte	Inntektsført ihht EK-metoden	Totalt
Netto inntekt fra Grønland 55, Drammen	25 827	0	-199 823	-173 996
Netto inntekt fra Glynitveien 13, Ski	10 414	1 425	-30 929	-19 090
Netto inntekt fra Karvesvingen 2, Hasle	44 483	71	-98 379	-53 825
Netto inntekt fra Karvesvingen 3, Hasle	21 108	3 950	-110 131	-85 072
Netto inntekt fra Håndverksveien 13-17, Langhus	0	28 000	-56 117	-28 117
Netto inntekt fra Grensen Eiendomsinvest, Oslo	0	0	-30 350	-30 350
Netto inntekt fra Høgslundveien 15, Skedsmokorset	6 776	10 000	-64 535	-47 759
Netto inntekt fra Rødbølveien 26 AS, Larvik	0	0	5 107	5 107
Netto inntekt fra Saga VIII GP IV ApS	0	0	378	378
<i>Sum inntekter fra investeringer i datterselskaper</i>	<i>108 609</i>	<i>43 446</i>	<i>-584 779</i>	<i>-432 724</i>

2022

Inntekt fra investeringer i datterselskaper	Konsernbidrag	Utbytte	Inntektsført ihht EK-metoden	Totalt
Netto inntekt fra Grønland 55, Drammen	24 331	0	-40 723	-16 392
Netto inntekt fra Glynitveien 13, Ski	11 139	0	-11 145	-5
Netto inntekt fra Anolitveien 1-3, Ski	8 035	0	-16 557	-8 522
Netto inntekt fra Karvesvingen 2, Hasle	22 734	0	-89 242	-66 508
Netto inntekt fra Karvesvingen 3, Hasle	20 998	0	-106 268	-85 270
Netto inntekt fra Håndverksveien 13-17, Langhus	0	0	1 986	1 986
Netto inntekt fra Grensen Eiendomsinvest, Oslo	0	0	-90 465	-90 465
Netto inntekt fra Høgslundveien 15, Skedsmokorset	8 758	0	-1 753	7 005
Netto inntekt fra Sag aVIII GPIV ApS	0	0	244	244
<i>Sum inntekter fra investeringer i datterselskaper</i>	<i>95 995</i>	<i>0</i>	<i>-353 922</i>	<i>-257 927</i>

Verdinedgangen på eiendommene i perioden beløper seg til MNOK 707,2 (18,1%). PKH sin andel er MNOK 628,9. Verdinedgang i resultatet til PKH hensyntar påkostninger i perioden og er på MNOK 643,9. Lavere verdier avspeiler høyere avkastningskrav for samtlige eiendommer.

NOTE 9 Verdiendringer på investeringer (1 000 kr)

Det har vært følgende urealiserte gevinster og tap i perioden:

	2023	2022
Urealisert gevinst/tap på aksjer og andeler	2 774	-145 829
Urealisert gevinst/tap på aksjefond	1 139 256	-1 514 697
Urealisert gevinst/tap på obligasjoner	110 719	-211 550
Urealisert gevinst/tap på obligasjonsfond	550 784	-254 046
Urealisert gevinst/tap på andre fond	8 945	191 388
Urealisert gevinst/tap på derivater	196 963	-112 055
Sum urealisert gevinst/tap på investeringer	2 009 440	-2 046 789

Fordelt på:

2.4 Verdiendringer på investeringer – kollektivportefølje	1 974 542	-1 924 249
12.4 Verdiendringer på investeringer – selskapsportefølje	34 898	-122 540
Sum begge porteføljer	2 009 440	-2 046 789

Kursreserver (1 000 kr)

	Anskaffelseskost 31.12.2023	Virkelig verdi 31.12.2023	Kursreserver 31.12.2023	Kursreserver 31.12.2022
Kursreserver aksjer	251 586	269 855	18 269	15 496
Kursreserver aksjefond	5 921 876	9 468 586	3 546 710	2 407 454
Kursreserver eiendomsfond	1 675 715	1 688 152	12 438	210 763
Kursreserver renteplasseringer	13 757 750	14 229 942	472 192	-189 311
Kursreserver andre fond	2 633 737	3 452 853	819 116	611 437
Kursreserver derivater		169 851	169 851	-220 463
Urealiserte verdier i investeringer	24 240 664	29 279 239	5 038 575	2 835 375
Urealiserte gevinster til selskapsporteføljen			95 010	60 112
Urealiserte gevinster til kollektivporteføljen			4 943 565	2 775 263
Sum			5 038 575	2 835 375

NOTE 10 Realiserte gevinster og tap (1 000 kr)

Det er realisert følgende gevinster og tap i perioden:

	2023	2022
Realisert gevinst/tap på aksjer og andeler	22 813	21 358
Realisert gevinst/tap på aksjefond	214 370	511 819
Realisert gevinst/tap på obligasjoner	-19 389	-14 257
Realisert gevinst/tap på obligasjonsfond	-81 219	-72 604
Realisert gevinst/tap på andre fond	-6 991	43 060
Realisert gevinst/ tap på derivater	-313 851	-139 700
Realisert gevinst/tap på annet	3 458	-10 149
Sum realisert gevinst/tap på investeringer	-180 809	339 526

Fordelt på:

2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer - kollektivportefølje	-206 594	333 670
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer - selskapsportefølje	25 785	5 857
Sum begge porteføljer	-180 809	339 526

NOTE 11 Resultatanalyse (1 000 kr)

	2023	2022
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	2 041 382	-1 295 868
Garanterte renter	-672 637	-619 367
Renteresultat (a)	1 368 744	-1 915 235
Frigjort administrasjonsreserve	22 454	20 093
Løpende administrasjonstillegg	53 733	45 340
Forsikringsrelaterte kostnader	-75 309	-68 653
Administrasjonsresultat (b)	878	-3 220
Premie til avkastningsgaranti	138 259	82 721
Omdisponering av fjorårets resultat (til tilleggsavsetninger fra EK)	0	0
Resultat mot egenkapital (c)	138 259	82 721
Risikoresultat (d)	5 317	59 130
Resultat av teknisk regnskap før disponering		
(e) = (a)+(b)+(c)+(d)	1 513 198	-1 776 605
Renteresultat overført (til)/fra bufferfond	-1 335 020	1 333 144
Renteresultat overført (til)/fra premiefond		0
Risikoresultat overført (til)/fra premiefond	-22 361	-29 565
Renteresultat overført (til)/fra premiereserve		0
Teknisk resultat	155 818	-473 026

Bufferfondet kan benyttes til å dekke hele eller deler av renteresultatet, samt tilordnes som overskudd til premiefondet.

Risikoresultatet kan avsettes med inntil 50 % til risikoutjevningfond og overskytende til kundens premiefond.

Administrasjonsresultatet disponeres mot egenkapitalen.

Premie til avkastningsgaranti disponeres mot egenkapitalen.

NOTE 12 Kapitalavkastning

Beregnet etter Dietz' modifiserte beregningsmetode for både selskaps- og kollektivporteføljen.

	2023	2022	2021	2020	2019
Kollektivporteføljen					
Bokført totalavkastning ¹⁾	5,4 %	-3,6 %	6,0 %	5,3 %	2,4 %
Verdijustert avkastning	5,4 %	-3,6 %	7,9 %	7,1 %	8,2 %
Selskapsporteføljen					
Verdijustert avkastning	4,6 %	-2,8 %	6,3 %	3,5 %	8,2 %

1) Som følge av at offentlige pensjonskasser fra 1.1.2022 ikke lenger har kursreguleringsfond, så vil bokført totalavkastning og verdijustert avkastning for kollektivporteføljen være like.

NOTE 13 Investeringseiendommer/aksjer og andeler i datterforetak (1 000 kr)

	2023	2022
Verdi i balansen ved periodens begynnelse	3 147 667	3 715 970
+/- Tilgang/avgang i perioden	173 475	-214 381
+/- Resultatandel	211 267	92 897
+/- Utbytte/konsernbidrag*	-152 055	-95 995
+/- Verdiendring eiendommer	-643 991	-350 824
Sum	2 736 364	3 147 667

Sum 6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak – kollektivportefølje **2 736 364** **3 147 667**

* Utbytte/konsernbidrag innregnet i 2023 er utbytte/konsernbidrag for regnskapsåret 2022 vedtatt i 2023. PKH har vedtatt konsernbidrag til datterforetak for regnskapsåret 2023 på MNOK 46,3.

En sensitivitetsanalyse viser at et kombinert stress med en økning i gjeld på 0,5 prosentpoeng og et fall i leieinntekter på 10 prosent gir et verdifall på egen eide eiendommer (andel PKH) med MNOK 443.

Verdsettelsen av eiendommene er i henhold til eksterne verddivurderinger.

Selskapsnavn	Eierandel / stemmeandel	Bokført verdi	Tilgang /avgang i perioden	Beliggenhet	Forretningskontor
Grønland 55 AS	100 %	243 941	0	Drammen	Union Eiendomsutvikling, Grønland 70A, Drammen
Glynitveien 13 AS	90,1 %	262 568	0	Ski	Høegh Eiendom, Parkveien 55, Oslo
Karvesvingen 3 AS	90,1 %	465 749	0	Hasle, Oslo	Høegh Eiendom, Parkveien 55, Oslo
Karvesvingen 2 AS	90,1 %	493 352	0	Hasle, Oslo	Høegh Eiendom, Parkveien 55, Oslo
Håndverksveien 13–17 AS	100 %	278 694	0	Langhus	Malling & Co Forvaltning, Dronning Mauds gate 15, Oslo
Grensen Eiendomsinvest AS	50 %	561 206	15 889	Grensen, Oslo	Malling & Co Forvaltning, Dronning Mauds gate 15, Oslo
Høgslundveien 15 & 17 AS	100 %	262 083	0	Skedsmokorset	Malling & Co Forvaltning, Dronning Mauds gate 15, Oslo
Rødbølveien 26 AS	100 %	162 694	157 586	Larvik	Malling & Co Forvaltning, Dronning Mauds gate 15, Oslo
Saga VIII GP APS	100 %	6 077	0	Danmark	Amevika Plads 37, København
		2 736 364	173 475		

NOTE 14 Obligasjoner til amortisert kost og utlån og fordringer (1 000 kr)**Selskapsporteføljen****Obligasjoner til amortisert kost**

Debitorkategori	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansinstitusjoner	146 000	144 362	144 826	137 507
Offentlig sektor	46 000	46 164	46 107	42 926
Andre utstedere	304 139	303 168	303 691	290 599
Sum		493 694	494 624	471 032
Opptjent ikke forfalte renter			6 533	
Forventet kredittap			-642	
Sum			500 515	
Modifisert durasjon	3,9			
Gjennomsnittlig effektiv rente	5,0 %			
<i>Beholdningsendringer:</i>				
Inngående balanse	565 707			
Netto tilgang/avgang	-71 083			
Opptjent ikke forfalte renter	6 533			
Forventet kredittap	-642			
Utgående balanse	500 515			

Utlån og fordringer

Styret i PKH har vedtatt en ny policy for utlån. Frem til 14.12.2022 kunne medlemmer i PKH søke om lån. Styret besluttet at fra og med den dato skal det ikke innvilges nye lån. PKH henviser i stedet til avtale inngått mellom Pensjonskasseforeningen og Storebrand hvor medlemmer i PKH skal tilbys konkurransedyktige priser og betingelser på boliglån.

Sannsynlighet for vesentlige tap i utlånsporteføljen er svært liten så det er ikke foretatt noen avsetning for tap ved utgangen av året.

	2023	2022
Lån til medlemmer	227 239	261 905
Påløpte renter	2 023	1 071
Bokførte utlån	229 263	262 976
2.3.2 Utlån og fordringer selskapsportefølje	229 263	828 682

Kollektivporteføljen
Obligasjoner til amortisert kost

Debitorkategori	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansinstitusjoner	3 273 000	3 246 117	3 251 783	3 136 832
Offentlig sektor	986 000	975 883	976 777	916 407
Andre utstedere	5 647 223	5 617 006	5 620 605	5 402 523
Sum		9 839 006	9 849 165	9 455 762

Opptjent ikke forfalte renter			154 057	
Sum			10 003 222	

Modifisert durasjon	4,0			
Gjennomsnittlig effektiv rente	5,2 %			

Beholdningsendringer:

Inngående balanse	8 397 281			
Netto tilgang/avgang	1 451 885			
Opptjent ikke forfalte renter	154 057			
Utgående balanse	10 003 222			

	2023	2022
6.3.2 Utlån og fordringer kollektivportefølje	6 814	8 397 371

NOTE 15 Aksjer og fondsandeler – kategorisert til virkelig verdi over resultat [1 000 kr]**Selskapsportefølje**

Norske og utenlandske aksjer	Anskaffelseskost	Balanseverdi
DEAS Eiendomsfond Norge I AS	2 462	2 668
<i>Sum norske og utenlandske aksjer</i>	<i>2 462</i>	<i>2 668</i>

Utenlandske aksjefond

KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret S-1000	183 414	248 858
Nordea Stabile Aksjer Global	83 195	103 191
<i>Sum utenlandske aksjefond</i>	<i>266 609</i>	<i>352 049</i>

Andeler i KS/IS i eiendomsselskaper

DEAS Norge I IS	264 044	264 090
<i>Sum KS/ANS eiendomsselskaper</i>	<i>264 044</i>	<i>264 090</i>

<i>Sum aksjer og fondsandeler</i>	<i>533 116</i>	<i>618 807</i>
-----------------------------------	----------------	----------------

<i>2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost) – selskapsportefølje</i>		<i>618 807</i>
---	--	----------------

Totalt ga aksjer og fondsandeler en avkastning på 6.1 % for 2023.

Tallene inkluderer valutasikringer på disse investeringene. Investeringene i fondsandeler er en veldiversifisert portefølje. Porteføljen er spredt på ulike forvaltningsselskaper, egenkapitalinstrumenter og regioner. Samlet vil utlån og aksjer datterselskap være inkludert i direkteieet eiendom.

Kollektivportefølje

Norske og utenlandske aksjer	Anskaffelseskost	Balanseverdi
Norteak AS	28 269	21 620
DEAS Eiendomsfond Norge I AS	868	788
Pareto Eiendomsfelleskap AS	2 271	2 590
Padox B	39 893	60 921
Olav Thon Eiendomsselskap	100 142	127 753
Ardoq AS	8 750	18 613
Defigo AS	11 976	5 890
MixMove AS	13 000	8 033
Wheel.me AS	13 459	8 219
No Isolation AS	10 000	10 000
Fonn AS	9 999	2 760
Kogenta	6 890	6 890
SaltPay Co Ltd	6 558	7 795
SVG Property AS	374 085	295 847
Hirco PLC	10 497	0
<i>Sum norske og utenlandske aksjer</i>	<i>636 656</i>	<i>577 720</i>

Norske aksjefond

Storebrand Norge Institusjon D	743 318	810 599
Alfred Berg Norge I	82 411	739 581
<i>Sum norske aksjefond</i>	<i>825 729</i>	<i>1 550 180</i>

Utenlandske aksjefond

C WorldWide Asia A	370 000	441 598
Invesco Emerging Markets Equity TI1	200 011	198 710
KLP Aksje Fremvoksende Marked Indeks S	121 653	125 804
Ardevora Global LOE SRI	383 859	883 842
Odin Sverige A	76 237	368 126
KLP AksjeGlobal Indeks S-500	679 370	846 794
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret S-1000	1 476 530	2 360 746
Nordea Stabile Aksjer Global	544 463	998 446
DNB Teknologi D	225 875	439 113
RBC Ansvarlige Global Investeringer Fund	300 001	319 740
Sector Healthcare Value Fund	229 910	269 404
<i>Sum utenlandske aksjefond</i>	<i>4 607 908</i>	<i>7 252 326</i>

Andeler i KS/IS i eiendomsselskaper

Harbert European Real Estate Fund	86 858	97 957
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	502 633	540 709
DEAS Eiendomsfond Norge I IS	85 904	78 023
Pareto Eiendomsfelleskap IS	207 190	256 428
Kempen Lux Global Property Fund	100 000	100 097
UNION Residential Development AS	25 000	25 000
UNION Residential Holding AS D-aksje	30 000	30 000
Revelop IV	33 062	117 392
Revelop V AB	188 568	196 639
<i>Sum KS/ANS eiendomsselskaper</i>	<i>1 259 215</i>	<i>1 442 246</i>

Alternative investeringsfond

Allianz Global Diversified Private Debt FF	176 827	173 327
Arcmont AM Senior Loan	225 863	247 645
Arcmont Direct Lending Fund IV	66 604	64 679
Capza 6 Private Debt	125 954	131 159
Cheyne European SV Credit	53 130	72 235
Cheyne European SV Credit II	93 790	97 215
Cubera Int.PE 20	139 572	181 027
Idekapital Fund 2 IS	63 294	52 752
Storebrand Int.PE 18	74 051	153 395
Storebrand Int.PE 19	127 500	205 206
China New EPIInv. Fund II L.P.	29 717	84 586
DNB Private Equity IV	23 362	95 904
MV Partners Subordinated IV	104 031	133 629
MV Subordinated V	111 190	145 045
Northzone Growth II L.P.	8 002	6 685
Northzone IX L.P.	84 563	147 720
Northzone VI L.P.	25 212	3 600
Northzone X L.P.	13 040	14 008
Saga III (EUR - A) K/S	9 351	79
Saga III (USD - A) K/S	3 721	122
Saga IV (EUR - A) K/S	10 216	3 884
Saga IV (USD - A) K/S	12 244	4 442
Saga VI EUR K/S	56 553	59 889
Saga VI USD K/S	45 617	68 096
Saga VIII EUR K/S	85 383	115 865
Saga VIII USD K/S	94 374	130 881
Copenhagen Infrastructure ETF I K/S	27 834	19 249
Copenhagen Infrastructure IV K/S	103 449	137 361
Copenhagen IP DKK	84 269	91 102
CS Global IS Fund 2	2 133	3 764
Global IP III-C2	102 206	153 905
Global IP IV-C2	182 234	208 485
SP KLP Alfa Global Energi S	110 000	127 495
Sector Healthcare Fund Class A NOK	47 100	97 271
Sector Zen Fund Class C USD	97 906	206 462
Sum alternative investeringsfond	2 620 289	3 438 167
Sum aksjer og fondsandeler	9 949 797	14 260 638
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost) – kollektivportefølje		14 260 638

Totalt ga aksjer og fondsandeler en avkastning på 11.3 % for 2023.

Tallene inkluderer valutasikringer på disse investeringene. Investeringene i fondsandeler er en veldiversifisert portefølje. Porteføljen er spredt på ulike forvaltningsselskaper, egenkapitalinstrumenter og regioner. Konsolidert vil utlån og aksjer datterselskap være inkludert i direkteie eiendom.

Dersom alternative investeringer på nivå 3 stresstestes med +/- 10% endring i markedsverdi vil markedsverdisensitiviteten være +/- MNOK 116.

Kommitert, ikke innkalt kapital vedr. investeringer i eiendomsfond/selskaper, private equity fond, private debt fond og infrastruktur fond utgjør ved utgangen av året ca. 1,6 mrd kroner.

NOTE 16 Obligasjoner og obligasjonsfond (1 000 kr)**Selskapsportefølje**

Norske obligasjonsfond	Anskaffelseskost	Balanseverdi
Nordea Obligasjon III	515 535	507 125
<i>Sum norske obligasjonsfond</i>	<i>515 535</i>	<i>507 125</i>
Utenlandske obligasjonsfond		
Alfred Berg Nordic Investment Grade Inst	187 559	197 057
BlueBay Global High Yield ESG Bond Fund	40 580	48 756
<i>Sum utenlandske obligasjonsfond</i>	<i>228 139</i>	<i>245 812</i>
<i>Sum obligasjoner og andre verdipapir med fast verdjustert avkastning</i>	<i>743 673</i>	<i>752 938</i>
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast verdjustert avkastning inkl. opptjente renter – selskapsportefølje		752 938

Omløpsporteføljen av norske omløpsobligasjoner hadde en avkastning på 5.3 %, og globale omløpsobligasjoner inklusive high yield hadde en avkastning på 7.6 % inklusive valutasikring.

Durasjonen på den norske- og globale renteporteføljen var på henholdsvis 2.7 og 2.7.

Debitorkategori	Pålydende	Anskaffelseskost	Balanseverdi inkl. påløpte renter
Offentlig sektor	975 000	966 254	932 668
Finansinstitusjoner	3 885 934	3 874 929	3 905 357
Andre utstedere	2 326 286	2 333 287	2 316 459
<i>Sum omløpsobligasjoner - diskresjonære porteføljer (kollektiv)</i>	<i>7 187 220</i>	<i>7 174 470</i>	<i>7 154 484</i>

Omløpsporteføljen av norske omløpsobligasjoner hadde en avkastning på 5.3 %, og globale omløpsobligasjoner inklusive high yield hadde en avkastning på 7.6 % inklusive valutasikring.

Durasjonen på den norske- og globale renteporteføljen var på henholdsvis 2.7 og 2.7.

Obligasjonsfond	Anskaffelseskost	Balanseverdi
Arctic Nordic Corporate Bond	502 618	594 872
Arctic Nordic IG	1 171 985	1 300 983
Bluebay Global High Yield	695 961	813 341
BlueBay Emerging Market Bond Fund I NOK	300 597	333 214
DNB Global Credit H	921 863	988 650
DNB Global High Grade G	1 274 503	1 349 871
DNB Low Carbon Credit H	700 229	731 473
KLP Likviditet S-500	271 971	272 506
<i>Sum obligasjonsfond</i>	<i>5 839 727</i>	<i>6 384 910</i>
<i>Sum obligasjoner og andre verdipapir med fast verdjustert avkastning</i>	<i>12 250 690</i>	<i>13 539 394</i>
6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast verdjustert avkastning inkl. opptjente renter – kollektivportefølje		13 539 394

Omløpsporteføljen av norske omløpsobligasjoner hadde en avkastning på 5.1 %, og globale omløpsobligasjoner inklusive high yield hadde en avkastning på 8.6 % inklusive valutasikring.

Durasjonen på den norske- og globale renteporteføljen var på henholdsvis 3.6 og 4.5.

NOTE 17 Finansielle derivater (1 000 kr)

Finansielle derivater klassifisert som omløpsmidler/kortsiktig gjeld	Pålydende verdi i utenlandsk valuta	Balansført verdi
Basisswap Float (NOK)	-4 250 000	-4 276 600
Basisswap Fixed (NOK)	4 250 000	4 082 455
Valutaavtale USD	982 454	87 413
Valutaavtale EUR	1 327 837	57 632
Valutaavtale NOK	322 955	322 955
Valutaavtale SEK	-202 080	-208 566
Valutaavtale GBP	12 241	-37 871
Valutaavtale JPY	-700 000	-50 918
<i>Sum</i>		<i>-23 500</i>
6.4.4 Finansielle derivater (positive derivater)		170 644
16.1 Finansielle derivater (negative derivater)		-194 145
Sum finansielle derivater		-23 500

58,3 % av aksjeporteføljen og 100 % av obligasjonsporteføljen i utenlandsk valuta var sikret per 31.12.2023.

NOTE 18 Virkelig verdi hierarki (1 000 kr)

Nivå 1: Noterte priser (ikke-justerte) i aktive markeder (børs, megler, prissettingstjeneste, reguleringsmyndighet).

Nivå 2: Andre data enn de som inngår i nivå 1, som er observerbare, enten direkte (dvs. som priser) eller indirekte (avledet fra priser).

Nivå 3: Instrument på nivå 3 har data som ikke bygger på observerbare markedsdata (inaktivt marked). Reell virkelig verdi kan derfor avvike hvis instrumentet skulle bli omsatt.

I nivå 3 inngår investeringer i eiendom, hedgefond, infrastruktur, private equity og eiendomsfond der eksternt forvalter foretar verdivurdering.

2023	Balanseverdi			Klassifisering			Sum
	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Sum	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Eiendomsinvesteringer (DS og FKV)		2 736 364	2 736 364			2 736 364	2 736 364
						100 %	
Aksjer og andeler							
Aksjer	2 668	267 187	269 855	263 809		6 046	269 855
Aksjefond og andeler	352 049	9 116 536	9 468 586	9 468 586			9 468 586
Eiendomsfond	264 090	1 424 062	1 688 152			1 688 152	1 688 152
Alternative investeringer		3 452 853	3 452 853	431 228		3 021 624	3 452 853
Sum aksjer og andeler	618 807	14 260 638	14 879 445	10 163 623		4 715 823	14 879 445
				68 %	0 %	32 %	
Rentebærende verdipapirer							
Obligasjoner		7 154 484	7 154 484		7 154 484		7 154 484
Obligasjonsfond	752 938	6 384 910	7 137 847		7 137 847		7 137 847
Sum obligasjoner og obligasjonsfond	752 938	13 539 394	14 292 331		14 292 331		14 292 331
				0 %	100 %	0 %	
Derivater							
		-23 500	-23 500		-23 500		-23 500
				0 %	100 %	0 %	
Sum finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi							
	1 371 745	30 512 895	31 884 640	10 163 623	14 268 831	7 452 186	31 884 640
				32 %	45 %	23 %	

2022	Balanseverdi			Klassifisering			Sum
	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Sum	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Eiendomsinvesteringer (DS og FKV)		3 147 667	3 147 667			3 147 667	3 147 667
						100 %	
Aksjer og andeler							
Aksjer	3 750	586 570	590 319	164 233		426 087	590 319
Askjefond og andeler	377 188	6 612 088	6 989 277	6 989 277			6 989 277
Eiendomsfond	371 206	1 194 390	1 565 597			1 565 597	1 565 597
Alternative investeringer		2 694 989	2 694 989	258 231		2 436 758	2 694 989
Sum aksjer og andeler	752 144	11 088 038	11 840 182	7 411 740		4 428 442	11 840 182
				63 %		0 %	37 %
Rentebærende verdipapirer							
Obligasjoner		7 213 553	7 213 553		7 213 553		7 213 553
Obligasjonsfond	975 481	4 934 571	5 910 052		5 910 052		5 910 052
Sum obligasjoner og obligasjonsfond	975 481	12 148 124	13 123 604		13 123 604		13 123 604
				0 %	100 %		0 %
Derivater							
		-220 463	-220 463		-220 463		-220 463
				0 %	100 %		0 %
Sum finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi							
	1 727 625	26 163 365	27 890 990	7 411 740	12 903 141	7 576 108	27 890 990
				27 %	46 %	27 %	

NOTE 19 Risikoer og risikostyring

Den overordnede risikostyringen i PKH er innrettet mot at pensjonskassen til enhver tid kan oppfylle de forsikringsmessige forpliktelsene. Styret fastsetter den overordnede risikostrategien, retningslinjer og rammer som implementeres og følges opp på administrativt nivå med periodisk rapportering. Eventuelle brudd på rammer med tiltak for å bringe forholdet i orden rapporteres løpende.

Pensjonskassens mål er å oppnå en konkurransedyktig og stabil avkastning til våre helseforetak over tid med en soliditet som tilfredsstiller alle interne- og eksterne krav. Langsiktig investeringsstrategi skal til enhver tid være tilpasset pensjonskassens risikobærende evne. Det er forutsatt å kunne bære alle risikoer uten å måtte be helseforetakene om tilførsel av kapital utover det som er budsjettert.

Det er etablert retningslinjer for virksomhetsstyringen som samlet sikrer at pensjonskassen til enhver tid skal være i stand til å identifisere, vurdere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som kan hindre oppnåelse av vedtatte mål. Kapittel fem i årsrapporten utdyper hvordan pensjonskassen utøver eierstyring, selskapsledelse og risikostyring.

Utvikling i kapitalbehov er en sentral størrelse som hensyntas i den finansielle langtidsplanleggingen. Det gjennomføres en årlig risikovurdering med fremskrivning av kapitalbehov.

Solvenskapalkravet er utformet slik at det skal dekke et tap som, gitt den risiko vi tar, statistisk sett bare skal inntreffe i ett av 200 år. Kravet er summen av de beregnede tapene pensjonskassen må bære etter svært ugunstige bevegelser i markedsverdien på finansielle eiendeler, i fremtidige pensjonsutbetalinger, i tap på fordringer, i flytting og i tap knyttet til driften (operasjonell risiko).

Forretningsmessig risiko

Forretningsmessig risiko defineres som risikoen for manglende samsvar mellom endringer i inntekter og kostnader fra andre forhold enn forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. De vesentligste identifiserte risikofaktorene er endringer i regelverk for pensjonskasser som IORP II med skjerpede krav til virksomhetsstyring, offentliggjøringsforordningen, taksonomiforordningen ol. Pensjonskassen styrer risiko for manglende samsvar mellom inntekter og kostnader gjennom prinsippene for prising av administrasjonspremie i pensjonsforsikring.

Finansiell risiko

Den samlede finansielle risikoen i PKH er i hovedsak knyttet opp mot pensjonskassens evne til å innfri den årlige rente-

garantien til kundene. Dersom avkastningen ikke er tilstrekkelig til å dekke garantien vil manglende avkastning dekkes gjennom bruk av bufferfond. Styret fastsetter rammene for kapitalforvaltningen gjennom pensjonskassens policy for kapitalforvaltning som revideres minimum årlig. Her foreligger rammer brutt ned på type finansiell risiko.

Finansiell risiko deles vanligvis inn i følgende hovedkategorier; markedsrisiko, kredittisiko/spreadrisiko, renterisiko, eiendomsrisiko og likviditetsrisiko.

Markedsrisiko

Markedsrisiko innebærer risikoen for at et finansielt instruments virkelig verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Dette kan være endringer i rentenivå, aksjemarkedet, eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta, endring i kredittspreader samt konsentrasjonsrisiko. Risikoen styres gjennom at det er definert rammer for ulike aktivaklasser, diversifisering mellom geografiske områder, krav til forvaltere, durasjon i renteporteføljer, valutasikring på utenlandske papirer og en målsatt solvenskapitaldekning. Netto kapitalkrav for markedsrisiko tilsvarer det tap av ansvarlig kapital som oppstår ved det scenario som ligger til grunn for solvenskapitalkravet som beskrevet ovenfor. Per 31.12.2023 hadde pensjonskassen et netto kapitalkrav for markedsrisiko på MNOK 8 309 (se tabell lenger ned i noten).

Kredittisiko og spreadrisiko

Kredittisiko innebærer risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører pensjonskassen et finansielt tap ved ikke å innfri en fordring eller lån. Risikoen styres gjennom at det er krav om investment grade i rating på utstedere. Investeringsstrategien stiller også krav til diversifisering på geografi og maks/min nivåer på durasjon. Spreadrisiko er risikoen for negative endringer i verdi av obligasjoner og kredittengasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader. Pensjonskassen kan redusere spreadrisiko ved å investere i bedre kredittklassifisering eller redusere durasjon i renteporteføljene. Hoveddelen av pensjonskassens renteportefølje er plassert i lavrisiko obligasjoner. Porteføljene for høyrisiko obligasjoner forvaltes etter klart definerte risikorammer. En del av porteføljen består av ikke-ratede obligasjoner/kredittengasjementer, hvorav en andel er norske kommunale låntakere med lav utstederrisiko. Note 14 og 16 gir en oversikt over obligasjonsporteføljen.

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for verdifall i eiendeler og økning i forpliktelser pga. endringer i rentenivået. Pensjonskassen styrer renterisikoen gjennom durasjon i renteporteføljen.

Ved renteoppgang vil verdipapirer med fast avkastning synke i verdi. Renterisikoen for PKH på kort sikt er hovedsakelig knyttet til renteoppgang og verdifall på eiendeler. Effektene av umiddelbare stress hensyntas i beregningene for kapitalkrav. Årlig prising av rentegarantien innebærer at risikoen ved at rentenivået blir lavere enn grunnlagsrenten i begrenset grad bæres av pensjonskassen.

Eiendomsrisiko

Eiendomsrisiko er knyttet til risiko for verdifall på eiendomsinvesteringer, større tap på leieinntekter eller større eierkostnader. Pensjonskassen søker å redusere risikoen i eiendomsporteføljen gjennom diversifisering på type eiendom, geografi, antall- og løpetid på leiekontrakter og leietakere. En sensitivitetsanalyse viser at et kombinert stress med en økning i yield på 0,5 prosentpoeng og et fall i leieinntekter på 10 prosent gir et verdifall på egen eide eiendommer med MNOK 443.

Valutarisiko

PKH har forpliktelser i norske kroner, og eiendeler i norske kroner og utenlandsk valuta.

Pensjonskassen benytter valutaderivater for å sikre utenlandsk valuta til norske kroner. Sikringsstrategien er ulik for ulike aktivaklasser. Renteporteføljen skal ha 100 prosent sikring, mens øvrige aktivaklasser i utenlandsk valuta skal ha en målsatt sikringsgrad på 60 prosent, men med et intervall på 50 til 100 prosent. Note 17 viser PKHs derivatavtaler ved årsskifte.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko kan oppstå ved endringer i pensjonskassens løpende premieinnbetalinger eller utbetalinger, likviditetseffekt fra rentederivater og valutasikring samt finansiering av endringer i aktivaallokering. PKH har som policy å ha innstående på bankkonto et beløp tilsvarende 1 prosent av kapital til forvaltning og 2 måneders pensjon på en dedikert pensjonsutbetalingskonto.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Pensjonskassen har også definert omdømmerisiko som del av operasjonell risiko. Styret i pensjonskassen har vedtatt en egen policy for operasjonell risiko som revideres årlig. For øvrig bygger internkontrollen i PKH på prinsipper og systematikk som er nedfelt i forskrift for pensjonsforetak. Det gjennomføres

periodisk vurdering av operasjonell risiko med kartlegging av risikoer og utforming av nødvendige tiltak for å redusere eller styre risikoene. Det er etablert egen rutine for hendelsesregister i pensjonskassen. I løpet av 2023 har styret vedtatt retningslinjer for interessekonflikter (utvidet fra tidligere år med krav om register over potensielle interessekonflikter), datakvalitet samt beredskap ved kritisk nedetid på systemer.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko defineres som risiko for tap som følge av at motparter i fordringer (herunder derivater, bankinnskudd, ubetalt leie og lån med pant i eiendom) ikke kan møte sine forpliktelser. Motpartsrisikoen styres gjennom å ha godt kapitaliserte banker som bankforbindelser og lav LTV (loan to value) og pantesikkerhet. Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom krav om bruk av ISDA og CSA avtaler mot finansinstitusjonene som motparter.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risikoen for tap som følge av svak eller manglende diversifisering, eksempelvis for høy eksponering mot enkeltutstedere, risikoklasser, bransjer, geografiske områder eller høy konsentrasjon i verdipapirer eller sikkerheter med samme risikoegenskaper. Pensjonskassen styrer konsentrasjonsrisiko gjennom investeringsstrategien som fastsetter maksimale rammer for allokering til aktivaklasser og type risiko, kredittklasser, samt maksimal eksponering overfor enkeltutstedere.

Klimarisiko

PKH er eksponert for to typer klimarisiko: overgangsrisiko og fysisk risiko.

Overgangsrisiko er endringer i økonomiske strukturer som oppstår som følge av faktiske klimaendringer, samt tiltak som iverksettes for å håndtere dem. Eksempler på dette kan være forbud, endringer i skatteregler, krav til utslippsreduksjon eller krav til rapportering. Overgangsrisiko blir relevant når et selskap vi investerer i ikke lenger kan opprettholde dagens drift. Når klimaet endrer seg, eller når det iverksettes tiltak mot klimaendringer, kan dette påvirke selskapets produksjon, kostnader og inntekter. På sikt kan klimaendringer også påvirke verdsettelsen av våre investeringer.

Fysisk risiko referer seg til eiendommer og øvrige eiendeler som PKH eier. disse kan bli påvirket av klimaendringer. Økt nedbør, flom, tørke og hetebølger er faktorer som kan føre til at bygninger, anlegg og infrastruktur etc. må ombygges, flyttes eller i verste fall gå tapt. Investeringer i aksjer, ▶

obligasjoner, eiendom og øvrige finansielle eiendeler kan også bli utsatt for tap som følge av fysisk risiko hos motpart eller utsteder, enten direkte eller indirekte gjennom fond.

Det er imidlertid utfordrende å vurdere klimarisiko spesifikt i verdsettelsen av våre investeringer utover det

som allerede er tatt hensyn til i allerede eksisterende markedsinformasjon. Derfor blir ikke klimarisiko vurdert å ha særskilt betydning for de vurderingene som er gjort i anledning verdsettelse i årsregnskapet. PKH vurderer overgangsriskoen som større enn den fysiske risikoen.

Solvenskapitaldekning

Solvenskapitalkravet pr. 31.12 består av følgende elementer:

(Millioner kroner)	2023	Endelig rapport	
		2022	2022
Renterisiko	1 930	1 500	1 500
Aksjerisiko	5 634	3 939	3 939
Eiendomsrisiko	966	1 084	1 084
Valutarisiko	1 064	723	723
Kredittrisiko	1 625	1 682	1 682
Korrelasjonsgevinst markedsrisiko	-2 910	-2 338	-2 338
Forsikringsrisiko eks. avgangsrisiko	525	491	491
Avgangsrisiko	2 429	2 237	2 237
Motpartrisiko	79	63	63
Operasjonell risiko	167	147	147
Korrelasjonsgevinst totalrisiko	-1 829	-1 625	-1 625
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-1 452	-1 185	-1 185
Samlet solvenskapitalkrav	8 228	6 718	6 718

Pensjonskassens solvenssituasjon viser pr. 31.12.:

(Millioner kroner)	2023	Endelig rapport	
		2022	2022
Innskutt EK	1 188	1 093	1 093
Risikoutjevningfond	334	317	317
Annen EK	1 221	1 027	1 027
Supplerende kapital	827	737	737
Bufferfond	7 683	6 348	6 348
Tilleggsavsetninger	0	0	0
Kursreguleringsfond	0	0	0
Justering i avsetninger ved overgang til markedsverdi og korreksjon for beste estimat død/uførhet	2 864	2 684	2 684
Merverdi (eller mindreverdi) av eiendeler utover bokført verdi	-406	-506	-506
Beste estimat for død og uforhet som gir buffer i fht dagens avsetninger	147	140	140
Ansvarlig kapital	13 857	11 840	11 840
Samlet solvenskapitalkrav	8 228	6 718	6 718
Overskudd/underskudd (+/-) av ansvarlige kapital	5 629	5 122	5 122

	2023	2022	2022
Solvenskapitaldekningen	168 %	176 %	176 %

Fristen for innsending av SKD beregning til Finanstilsynet er 31 januar hvert år mens regnskapet og disponeringen vedtas av styret etter denne datoen.

Oppdatert SKD til finanstilsynet blir hvert år bli sendt etter at årsregnskap og disponeringer er formelt vedtatt av styret. Dette er inntatt over i kolonne «Endelig rapportert 2022».

NOTE 20 Utlån og fordringer (1 000 kr)

Fordringer i balanse er representert ved:

	2023		2022	
	Selskap	Kollektiv	Selskap	Kollektiv
Sikring av derivater		156 850	0	251 350
Fordringer på diverse forvaltere - uoppgjorte transaksjoner		143	17	92
Fordring på konsernbidrag og utbytte fra datterselskaper og felleskontrollert virksomhet		33 480	0	1 407
Forfalt utbytte		5 422	0	7 191
Forskuddsbetalt premie		368 517	0	546 361
Andre fordringer	2 109	550	4 100	15 492
Justering fordring mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Kollektiv)	0	0	0	590 650
Justering fordring mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Selskap)	153 738	0	0	0
Sum fordringer	155 847	564 962	4 117	1 412 541
Bankkontoer, klassifisert som fordringer:				
Forvalterkontoer	119 558	318 790	73 726	676 083
Andre bankkontoer	0	228 376	0	206 736
Sum forvaltningskontoer	119 558	547 166	73 726	882 819
Sum fordringer og forvaltningskontoer	275 405	1 112 128	77 843	2 295 360
Fordelt på:				
3.2 Andre fordringer – selskapsporteføljen	2 109	0	4 100	0
2.4.3 Utlån og fordringer – selskapsportefølje	273 296	0	73 743	0
6.4.3 Utlån og fordringer – kollektivportefølje	0	1 112 128	0	2 295 360
Sum begge porteføljer	275 405	1 112 128	77 843	2 295 360

Det er bokført en fordring i selskapsporteføljen med tilsvarende forpliktelse i kollektivet. Denne fordringen er først og fremst knyttet opp til administrasjonsresultatet og rentegarantipremien som begge er en del av det tekniske resultatet, men som overføres til egenkapitalen. Fordringen vil også kunne bestå av andre elementer som for eksempel gjeldsposter i balansen. Disse vil i stor grad tillegges selskapsporteføljen selv om det er kollektivet som har mottatt den motsvarende eiendelen.

Pensjonskassen gjør opp mellomværende mellom porteføljene årlig etter at endelig resultatdisponering foreligger.

NOTE 21 Bundne midler (1 000 kr)

Skattetrekkmidler holdes på en egen bankkonto. Innestående pr 31.12. var kr. 49 485.

NOTE 22 Andre avsetninger og forpliktelser (1 000 kr)**Andre forpliktelser: Selskapsporteføljen**

	2023	2022
Leverandørgjeld	3 480	4 151
Pensjon	894	567
AFP 62-64	136	3 507
Gjeld til meglere	0	3 000
Annen kortsiktig gjeld	56	1 618
Justering gjeld mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Selskap)		590 650
Sum forpliktelser	4 566	603 493

16.3 Andre forpliktelser selskapsporteføljen 4 566 603 493

Andre forpliktelser: kollektivporteføljen

Annen kortsiktig gjeld	5 265	0
Justering gjeld mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Kollektiv)	153 738	0
Sum forpliktelser	159 003	0

16.3 Andre forpliktelser kollektivporteføljen 159 003 0

Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter i Selskapsporteføljen

Diverse avsatte kostnader	2 201	2 891
----------------------------------	--------------	--------------

17.2 Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter 2 201 2 891

NOTE 23 Solvensmargin (1 000 kr)

Kravet til Solvensmargin kapital bestemmes av størrelsen og sammensetningen av pensjonskassens forpliktelser. Pr. 31.12.2023 er kravet beregnet å utgjøre 1 526 403.

Dekningen av kapitalkravet er som følger:

	2023	2022
Sum innskutt egenkapital	1 188 023	1 092 793
Sum opptjent egenkapital (ekskl. risikoutjevningfond og merverdier i selskapsporteføljen)	1 220 779	1 027 091
Urealiserte gevinster i selskapsporteføljen	-95 010	-60 112
50% av bufferfond	3 841 420	3 173 910
50% av risikoutjevningfond	166 975	158 634
Solvensmargin kapital	6 322 186	5 392 316

Med dette utgjør solvensmargin kapitalen 414,2% av kravet i 2023.

NOTE 24 Fordeling av egenkapital på helseforetak (1 000 kr)

	Akershus universitets- sykehus HF	Helse Sør-Øst RHF	Oslo universitets- sykehus HF	Sunnaas sykehus HF	Sykehus- partner HF	Vestre Viken HF	SUM
Innskutt egenkapital 01.01.2014	106 969	4 854	94 673	4 361	8 298	176 281	395 437
Omsetning av EK bevis - 01.01 – innskutt	-29 663	3 518	31 181	3 084	5 133	-13 253	
Opptjent egenkapital 01.01.2014	248 416		14 390	2 116		186 772	451 695
Omsetning av EK bevis - 01.01 – opptjent	-69 041	3 742	70 655	3 280	5 459	-14 096	
Sum egenkapital 01.01.2014	256 682	12 114	210 901	12 841	18 890	335 704	847 132
Innskudd 2014 - styrevedtak 10.12	43 000	2 000	41 000	2 000	6 000	56 000	150 000
Opptjent egenkapital 2014 - fordelt	44 772	1 587	30 205	1 738	3 351	53 947	135 600
Sum egenkapital 31.12.2014	344 454	15 701	282 105	16 579	28 241	445 652	1 132 732
Innskudd 2015 - styrevedtak 10.12	1 622	1 362	26 753	842	4 860	8 518	43 957
RUF - ufordelt							166 273
Opptjent egenkapital 2015	37 117	1 792	35 124	1 941	4 480	47 314	127 766
Sum egenkapital 31.12.2015	383 192	18 855	343 982	19 361	37 581	501 484	1 470 729
Innskudd 2016 - styrevedtak 28.09	4 386	2 094	28 369	245	5 436	7 620	48 150
RUF - ufordelt							8 709
Opptjent egenkapital 2016	54 070	2 798	52 744	2 809	6 383	70 028	188 831
Sum egenkapital 31.12.2016	441 648	23 747	425 095	22 415	49 400	579 131	1 716 419
Innskudd 2017 - iht. styrevedtak 30.08.2017	8 970	372	30 918	1 107	4 047	6 685	52 098
RUF - ufordelt							243 307
Opptjent egenkapital 2017	71 255	3 806	72 683	3 737	8 883	92 087	252 451
Sum egenkapital 31.12.2017	521 873	27 925	528 696	27 259	62 330	677 903	2 264 276
Innskudd 2018 - iht. styrevedtak 29.08.2018	9 803	526	36 274	567	5 494	2 977	55 641
RUF - ufordelt							56 466
Opptjent egenkapital 2018	-30 800	-1 653	-30 225	-1 567	-3 435	-40 206	-107 886
Sum egenkapital 31.12.2018	500 875	26 797	534 745	26 260	64 389	640 674	2 268 496
Innskudd 2019 - iht. styrevedtak 15.09.2019	22 217	1 421	42 307	1 446	6 486	17 233	91 110
RUF - ufordelt							11 252
Opptjent egenkapital 2019	50 686	2 720	56 250	2 700	6 995	63 883	183 235
Sum egenkapital 31.12.2019	573 778	30 938	633 303	30 406	77 871	721 790	2 554 093
Innskudd 2020 - iht. styrevedtak 26.08.2020	3 349	1 407	61 088		3 857		69 701
RUF - ufordelt							-192 617
Opptjent egenkapital 2020	37 624	2 980	34 923	2 210	7 590	52 344	137 671
Sum egenkapital 31.12.2020	614 751	35 324	729 314	32 616	89 318	774 134	2 568 848
Innskudd 2021 - iht. styrevedtak 25.08.2021	63 833	96	31 424		6 659		102 012
RUF - ufordelt							5 058
Opptjent egenkapital 2021	29 855	1 534	33 299	4 608	878	30 344	100 517
Sum egenkapital 31.12.2021	708 439	36 955	794 037	37 224	96 855	804 477	2 776 435
Innskudd 2022 - iht. styrevedtak 25.08.2022	22 364	1 049	56 203	-1 646	13 608	-6 891	84 687
RUF - ufordelt							18 821
Opptjent egenkapital 2022	-126 498	-6 594	-143 066	-6 538	-17 696	-142 399	-442 791
Sum egenkapital 31.12.2022	604 305	31 410	707 174	29 040	92 766	655 188	2 437 153
Innskudd 2023 - iht. styrevedtak 25.08.2023	21 260	2 020	44 475	1 778	6 602	19 095	95 230
RUF - ufordelt							16 681
Opptjent egenkapital 2023	54 644	2 907	65 827	2 647	8 708	58 956	193 688
Sum egenkapital 31.12.2023	680 209	36 337	817 475	33 466	108 076	733 239	2 742 751

NOTE 25 Bevegelser i forsikringsforpliktelse (1 000 kr)

	Premiereserve	Bufferfond	Premiefond
1. Inngående balanse	29 471 464	6 347 820	719 544
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			
2.1 Netto resultatførte avsetninger (Post R6.1)	3 600 439		9 760
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet		1 335 020	16 592
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene			5 769
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	3 600 439	1 335 020	32 121
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			80 819
3.1 Overføringer mellom fond 1)			-453 325
3.2 Overføringer til/fra pensjonskassen			
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			-372 506
4. Utgående balanse	33 071 903	7 682 840	379 160

Risikoresultatet for 2023 er positivt med 5,8 mill. kr. etter endring i erstatningsavsetning på 20 mill. kr.

Premiereserve 01.01.2023	29 471 464
Premier	3 853 311
Utbetalinger	-831 628
Overføringer til EA	
Frigjort admin. reserve	-22 454
Garanterte renter	662 876
Overført til premiefond	-56 348
Risikoresultat	-5 317
Premiereserve 31.12.2023	33 071 903

Herav:

Erstatningsavsetninger 01.01.2023	215 000
Avsatt	20 000
Erstatningsavsetninger 31.12.2023	235 000

Tilleggsavsetninger 01.01.2022	2 981 403
Overføring til Bufferfond	-2 981 403
Tilleggsavsetninger 31.12.2022	0

Bufferfond 01.01.2023	6 347 820
Overføringer til/(fra) andre pensjonsforetak	
Renteresultat fra bufferfond	1 335 020
Bufferfond 31.12.2023	7 682 840

Premiefond 01.01.2023	719 544
Garantert rente, 2,0% p.a.	9 760
Tilbakeført fra reserve	80 819
Overført ved flytting	
Benyttet til premiebetaling	-453 325
Fra årets risikoresultat	22 361
Premiefond 31.12.2023	379 160

Risikoutjevningfond 01.01.2023	317 268
Avkastning til risikoutjevningfondet	16 681
Overført til risikoutjevningfond	
Risikoutjevningfond 31.12.2023	333 949

Erstatningsavsetninger er i balansen regnskapsført som en del av premiereserven.

NOTE 26 Bestand av medlemmer**Fellesordningen:**

	Akershus universitets- sykehus HF	Helse Sør-Øst RHF	Oslo universitets- sykehus HF	Sunnaas sykehus HF	Sykehus- partner	Vestre Viken HF	PKH	SUM
Aktivt medlem	5 322	164	9 250	429	1 830	4 660	25	21 680
Oppsatt	13 731	241	18 894	1 258	1 272	14 713	7	50 116
AFP 65-67	58	5	38	4	23	73	0	201
Alderspensionist	2 866	76	827	147	153	4 114	1	8 184
Uførepensionist	810	13	684	62	79	922	1	2 571
Ektefellepensionist	244	5	100	9	10	423	0	791
Barnepensionist	31	0	39	0	9	29	0	108
SUM	23 062	504	29 832	1 909	3 376	24 934	34	83 651

Legeordningen:

	Akershus universitets- sykehus HF	Oslo universitets- sykehus HF	Sunnaas sykehus HF	Vestre Viken HF	SUM
Aktivt medlem	1 531	2 819	64	1 366	5 780
Oppsatt	3 192	5 312	184	2 661	11 349
AFP 65-67	6	7	0	8	21
Alderspensionist	421	875	30	351	1 677
Uførepensionist	74	130	2	49	255
Ektefellepensionist	90	164	4	45	303
Barnepensionist	9	23	2	6	40
Sum	5 323	9 330	286	4 486	19 425

NOTE 27 Premiefond (1 000 kr)

	2023	2022	2021
Premiefond 31.12.	379 160	719 544	1 035 094
Årets premie	4 045 896	3 154 456	2 904 853
Premiefondets størrelse i forhold til årets premie	9,4 %	22,8 %	35,6 %

Premiefondets anvendelse de siste 3 år:

	2023	2022	2021
Inngående balanse	719 544	1 035 094	906 140
Benyttet til premiebetaling	-453 325	-421 100	-267 250
Overføringer i løpet av året	80 819	60 101	72 053
Overført ved flytting	0	89	13 661
Garantert rente, 2,0 % p.a.	9 760	15 795	16 431
Fra årets renteresultat	16 592	0	294 059
Fra årets risikoresultat	5 769	29 565	0
Utgående balanse	379 160	719 544	1 035 094

Premiefond fordeles pr. foretak, men kontoføring gjøres først etter at årsregnskapet er avlagt.

NOTE 28 Transaksjoner med nærstående (1 000 kr)

	2023		2022	
	Innbetalt premie	Innbetalt AFP	Innbetalt premie	Innbetalt AFP
Akershus universitetssykehus HF	1 105 977	25 068	548 196	13 136
Helse Sør-Øst RHF	51 546	2 038	21 477	1 298
Sykehuspartner HF	245 317	11 741	160 738	6 539
Oslo universitetssykehus HF	1 633 089	19 858	920 194	11 889
Sunnaas sykehus HF	59 850	951	26 666	464
Vestre Viken HF	1 123 119	29 488	560 071	19 456
Sum	4 218 899	89 144	2 237 342	52 784
Diverse administrasjonskostnader inkl. internrevisjon:	2023	2022		
Helse Sør-Øst RHF	625	625		
Sum	625	625		

NOTE 29 Tilflyttet eller overførte midler

	2022	2022
	Antall medlemmer	Beløp (1 000 kr)
Tilflyttet premiereserve		180
Tilflyttet tilleggsavsetninger		
Tilflyttet bufferfond		49
Tilflyttet premiefond		
Tilflyttet midler fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	8	228
Overført premiereserve		
Overført premiefond		0
Mottatt tilleggsavsetninger fra andre		0
Overført midler til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak		

6.7 Revisors beretning

Til styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav, og gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet. For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til: <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 21. mars 2024
PricewaterhouseCoopers AS

Thomas Steffensen
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Ordlister

<i>Ordlister</i>	<i>Definisjon</i>
Administrasjonsreserve	Administrasjonsreserve er en lovbestemt avsetning innen kollektiv rente- og pensjonsforsikring. Den avsatte administrasjonsreserven inngår i premiereserven og inneholder avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader.
Administrasjonsresultat	Administrasjonsresultatet viser forholdet mellom de premiene for administrasjon som er betalt og de faktiske kostnader for å administrere avtalene i pensjonskassen.
Bokført avkastning	Bokført avkastning er realisert avkastning som er sikret gjennom disposisjoner som salg av eiendeler. (Ikke i bruk fra og med 01.01.2022)
Bufferfond	Bufferfondet erstatter tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. For å sikre sine forpliktelser kan pensjonskassen avsette hele eller deler av overskuddet på avkastningsresultatet for den enkelte kontrakt til bufferfond. Dersom avkastningen tilordnet en kontrakt i et år er negativ eller ikke er stor nok til å dekke det årlige kravet til økning i premiereserven etter premieberegningssgrunnlaget, kan kravet oppfylles ved bruk av bufferfond tilordnet kontrakten. Midler som er avsatt til bufferfond, kan i et senere år tilordnes kontrakten som overskudd.
Differanseavkastning	Avkastningen til porteføljen fratrukket avkastningen til referanseindeks. Beskriver hvorvidt forvalter har oppnådd merverdi gjennom å avvike fra referanseindeksens sammensetning.
Egenkapital	Egenkapital består av innskutt kapital, opptjent egenkapital inkludert risikoutjevningssfondet og fond for urealiserte verdier i selskapsporteføljen.
Forsikringsrisiko	Forsikringsrisiko er risiko for tap som følge av endret uføre eller dødelighetsintensitet.
Garantert rente	Rente som blir lagt til grunn ved beregning av premie og premiereserven, og som pensjonskassen minst må tilføre kundene hvert år for å sikre avtalt pensjon.
Informasjonsrate (IR)	Måler i hvilken grad forvalter har oppnådd meravkastning justert for relativ volatilitet. Definert som differanseavkastning/relativ volatilitet.
Kollektivporteføljen	Kollektivporteføljen består av den andel av forvaltningskapitalen som består av de eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser.
Kursreguleringsfond	Kursreguleringsfondet består av urealiserte gevinster og tap på finansielle eiendeler (med unntak av investeringseiendom) til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Dette inkluderer også urealiserte valutagevinster og -tap som skyldes endring i valutakurser på finansielle instrumenter i utenlandsk valuta, så fremt urealisert verdi på instrumentet normalt inngår i kursreguleringsfondet. Dersom denne porteføljen av finansielle eiendeler viser en akkumulert netto mindreværdi kostnadsføres dette tapet. Dersom finansielle eiendeler vurderes til å ha et konstatert varig verditap blir verdiendringen på disse papirene resultatført. Med virkning fra 1. januar 2022 ble kursreguleringsfondet overført til bufferfondet.
Markedsrisiko	Markedsbevegelser som påvirker pensjonskassens evne til å oppfylle forpliktelsene, herunder renterisiko, aksjerisiko, eiendomsrisiko og valutarisiko.
Meravkastning	Positiv differanseavkastning (se over).
Motpartersisiko	Motpartersisiko er risiko som følge av at motparter i derivat, reassuranse og øvrige fordringer ikke kan møte sine forpliktelser.
Operasjonell risiko	Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av svikt i interne prosesser eller systemsvikt.
Premiefond	Premiefondet er PKH sin konto for forskuddsbetalte premier -og innskudd fra kundene etter skatteloven med en tilført garantert rente. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Premiereserve	Premiereserven er beregnet i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserven utgjør kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag for kontantverdien av fremtidige avtalte premier.
Relativ volatilitet	Det annualiserte standardavviket til differansen mellom avkastningen på en portefølje av faktiske investeringer og avkastningen på en referanseportefølje. Måler i hvilken grad en aktivt forvaltet portefølje har gitt avvikende avkastning i forhold til en referanseindeks.
Rentegarantipremie	Rentegarantipremien er premie for den risikoen pensjonskassen har for å levere den garanterte avkastning. Denne premien vil være avhengig av hvor høy den garanterte renten er, og av nivået på finansielle buffere og markedsrisiko.
Renteresultat	Renteresultatet utgjør differansen mellom finansinntekter og garanterte renter.
Resultat av ikke-teknisk regnskap	Avkastningsresultat på midler i selskapsporteføljen (med unntak av risikoutjevningfondet).
Resultat av teknisk regnskap	Forsikringsteknisk resultat fra kollektivporteføljen som består av administrasjon-, rente og risikoresultatet. Det tekniske resultatet fremkommer etter disponering til bufferfondet og premiefondet.
Risikoresultat	Resultat som følge av at dødelighet og uførhet i perioden avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.
Risikoutjevningfond	Pensjonskassen har anledning til å avsette inntil 50 prosent av samlet overskudd på risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Hensikten med avsetning til risikoutjevningfondet er å utjevne svingninger i risikoresultatet over tid. Risikoutjevningfondet er ikke fordelt på de enkelte kontrakter og avsetningen anses heller ikke å være tilknyttet pensjonskassens forsikringsrisiko for eksisterende eller fremtidige kunder. Risikoutjevningfondet kan kun anvendes til å styrke premiereserven med hensyn til risiko knyttet til person og er klassifisert som opptjent egenkapital i balansen, mens det regnes som en forsikringsmessig avsetning etter forsikringsvirksomhetsloven.
Selskapsporteføljen	Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer pensjonskassens ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.
Sharpe Ratio	Kvantitativt mål på i hvilken grad en portefølje har gitt avkastning justert for risiko. Definert som: $(\text{avkastning til porteføljen} - \text{risikofri avkastning}) / \text{porteføljens standardavvik}$.
Solvensmargin	Solvensmargin kapital/Solvensmargin krav.
Solvensmargin kapital	Pensjonskassens samlede solvensmargin kapital er lik summen av pensjonskassens ansvarlige kapital og annen solvensmargin kapital (halvparten av pensjonskassens avsetninger i risikoutjevningfondet og halvparten av pensjonskassens bufferfond).
Solvensmargin krav	Pensjonskasser skal beregne solvensmargin kravet etter reglene i Forskrift om pensjonsforetak § 7 til § 10. Kravet til solvensmargin bestemmes av størrelsen og sammensetningen av pensjonskassens forpliktelser.
Solvenskapitaldekning	Pensjonskasser skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et forenklet solvenskapital krav. Det forenklete solvenskapital kravet utgjør summen av kapital krav for livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, markedsrisiko og motpartsrisiko, summert ved anvendelse av en korrelasjonsmatrise, kapital krav for operasjonell risiko, og en justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt.
Tilleggsavsetninger	Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet og reduserer dermed årsresultatet. Med virkning fra 1. januar 2022 ble tilleggsavsetninger overført til bufferfondet.
Tracking Error	Se relativ volatilitet.
Verdijustert avkastning	Verdijustert avkastning er all avkastning som er oppnådd på forvaltning av kapitalen for en angitt periode. Denne avkastningen inneholder også urealisert avkastning, dvs avkastning som ikke er sikret ved salg av eiendelene.

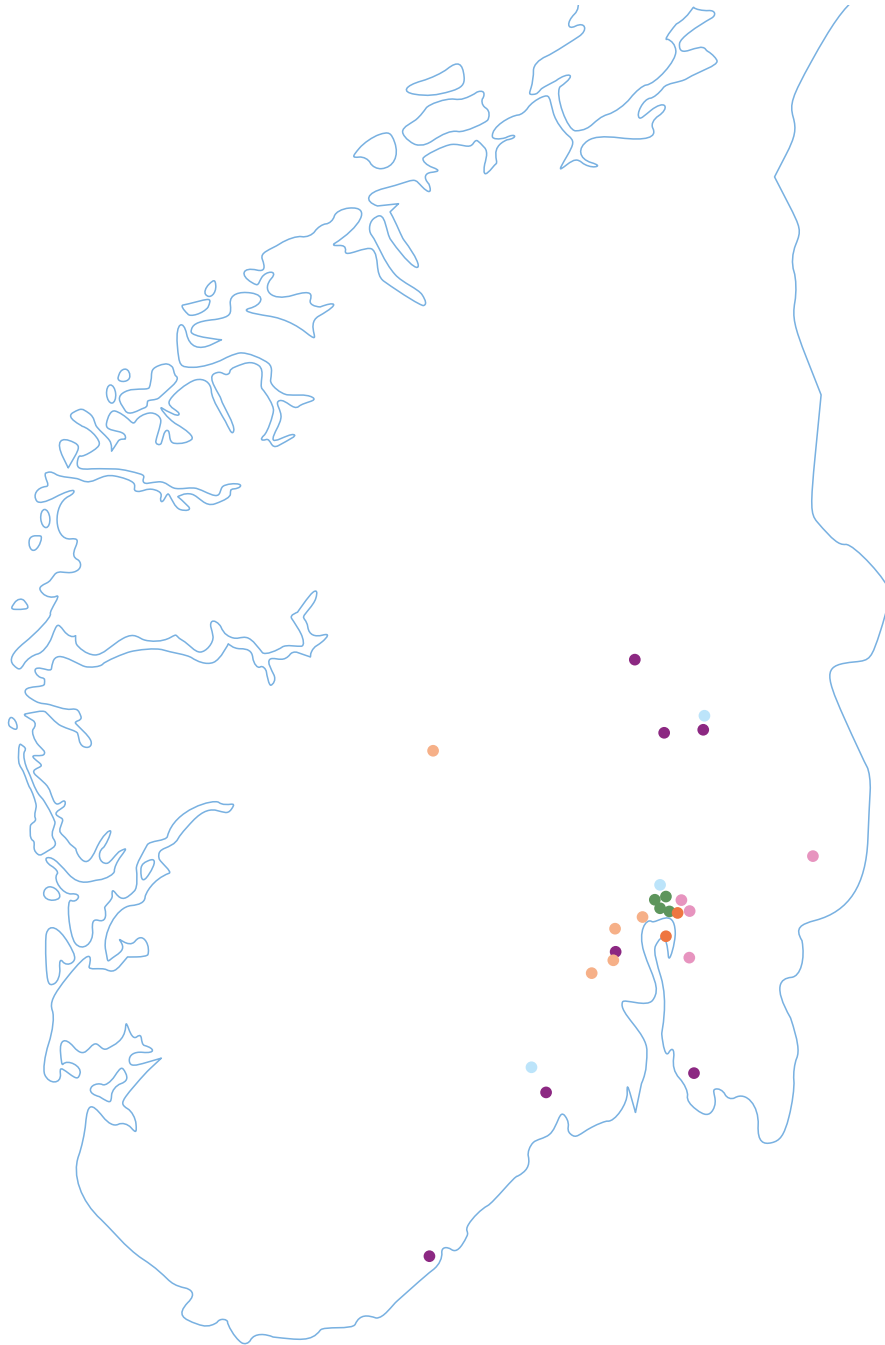
Kontakt

Pensjonskassen for
helseforetakene i
hovedstadsområdet

E-post: pkh@pkh.no
Telefon: 22 42 50 00

Karenslyst allé 2
0278 Oslo

www.pkh.no

Helseforetak med
tjenestepensjonsordning i PKH:

- Akerhus universitetssykehus HF
- Sunnaas sykehus HF
- Oslo universitetssykehus HF
- Vestre Viken HF
- Sykehuspartner HF
- Helse Sør-Øst RHF